

KARYS

Politikos apžvalga

DĖL TAUTŲ SAJUNGOS PAKTO REFORMOS PASISAKĖ 17 VALSTYBIŲ

Tautų Sąjungos pilnatis ir Tautų Sąjungos Taryba buvo prašiusios visų Tautų Sąjungos narių iki spalio 15 d. pasakyti savo nuomonę ir pateikti pasiūlymų dėl Tautų Sąjungos pakto reformos. Iki nustatytos datos į Tautų Sąjungos pasiūlymą atsakė 17 valstybių, tačiau nė viename atsakyme formaliai nereikalaujama Tautų Sąjungos pakto reformos klausimą įrašyti į darbų tvarką. Taigi, dabartinė Tautų Sąjungos pilnatis sesija galinti pasibaigti visiškai nepradėjus svarstyti Tautų Sąjungos pakto reformos klausimo.

Spalio 6 d. po pietų Sovietų Sąjungos delegacija nutarė kreiptis į Tautų Sąjungos pilnatį ir prašyti paskirti tam tikrą komitetą, kuris tarp dabartinės ir ateinančios Tautų Sąjungos pilnatis sesijos turėtų apsvarstyti tuos klausimus, kurie buvo iškelti per paskutinius pasitarimus ir įvairių valstybių atsakymuose.

DĖL DANCIGO GALI PASUNKĖTI LENKIJOS VOKIETIJOS SANTYKIAI

Frankfurter Zeitung rašo, kad Tautų Sąjungos Tarybos nutarimas pavesti Lenkijai ištirti padėtį Dancige galės apsunkinti Vokietijos Lenkijos santykius. Toliau laikraštis pažymi, kad atsižvelgiant į tai, jog lenkų spauda Lenkijos įpareigojimą riša su Lenkijos ekspansija Baltijos jūroje, vokiečių nusistebėjimas galės virsti Vokietijos rūpesčiu.

LATVIJA—NENUOLATINIS TAUTŲ SAJUNGOS NARYS. MUNTERIS APIE LATVIJOS IŠRINKIMĄ

Spalio 8 d. Tautų Sąjungos pilnatis buvo susirinkusi posėdžio, kurio metu Kinija ir Latvija 51 ir 49 balsais buvo išrinktos trejiems metams nenuolatiniais Tautų Sąjungos Tarybos nariais.

Sąryšyje su Latvijos išrinkimu Rits paskelbė Latvijos užsienių reikalų ministerio Muntero pareiškimą laikraščio Ženevos korespondentui. Ministeris, tarp kitko, pareiškė: „Aš jaučiu didelį pasitenkinimą, kad mums, 15 metų po Latvijos įstojimo į Tautų Sąjungą, pavyko būti išrinktiems į Tarybą. Tai iš dalies reiškia baigimą darbo, kurį mes tęsėme, kaip pirmojo mūsų užsienių reikalų ministerio Mejerovičiaus palikimą. Jei dabar pavyko pasiekti Latvijos išrinkimą į Tautų Sąjungos vykdomąjį organą, tai tas rodo, kad Latvijos užsienių politikos linija, kuri yra pagrįsta bendradarbiavimu su kaimynais, yra tikra. Ta linija padėjo mums ir šiuo klausimu. Tai rodo taip pat teisingumą nepriklausomos linijos, kurios laikėsi suvienyta tautinė Latvija“.

Rits vadamajame dėl Latvijos išrinkimo, tarp kitko, rašo: „Baltijos valstybės nesiekė jokios kitos politikos, kaip tik Tautų Sąjungos, kuri yra nukreipta į kolektyvinio saugumo sudarymą ir taikos išlaikymą. Baltijos valstybės visuomet laikėsi prievolių, kurias joms uždėjo priklausymas Tautų Sąjungai. Kai kuriais atžvilgiais jos galėjo būti net pavyzdžiu vienai kitai didžiajai valstybei. Baltijos valstybės visuomet suprato jų vienybės ir bendradarbiavimo tame tarptautiniame forume svarbumą. Baltijos Santarvės sutartis sudarė patvarų pagrindą Baltijos valstybių vieningam frontui užsienių politikoje. Neveltui, pasirašant tą sutartį, vietos ir užsienių spaudoje buvo pabrėžta, kad Baltijos valstybių svoris ir reikšmė tarptautinėje politikoje smarkiai padidėjo. Jų bendras pasirodymas bus veiksniumi, su kuriuo turi būti skaitomasi. Visų pirma tas Baltijos valstybių svoris turėjo padidėti tarptautiniame forume — Tautų Sąjungoje. Latvijos išrinkimas į Tautų Sąjungos Tarybą reiškia, kad vienas Baltijos valstybių atstovas ateityje galės dalyvauti

visų problemų svarstyme Ženevos taryboje. Tas faktas konkrečiu būdu išspręs lygių teisių Tautų Sąjungos darbuose sprendimą. Dabar nė vienas klausimas Tautų Sąjungoje, kuriuo Baltijos valstybės yra vienaip ar kitaip suinteresuotos, negalės būti išspręstas, joms nedalyvaujant. Be abejo, tokiais aplinkybėmis Baltijos valstybės dabar galės aktyviau bendradarbiauti taikos ir saugumo srityse“.

IR VĖL „Į RYTUS MES NORIME JOTI“

Koelnische Zeitung 509 nr. spalio 7 d. atspaudė E. Dieckerhoff straipsnį, kuriame autorius aprašo savo važinėjimo po Vokietijos rytų pasienį išpūdžius. Jis sako, kad Rytprūsiai pergyveną sunkų likimą. Esą, po Versalio sutarties Rytprūsiai priklauso net trims valstybėms. Užsiminės apie Nidos kraštą, autorius rašo: „Nida, tas tylus ir meniškas Kuršių Neringos kampelis, pasidarė dar tylesnis. Ten ir visame Klaipėdos krašte vokiečius slegia sunkus likimas. Jie turi gyventi tokios vyriausybės valdžioje, kuri jų nenori suprasti. Brolių iš vakarų rankos paspaudimas jiems sudaro didelį vargą“. Baigdamas savo išpūdžius, Dieckerhoff pastebi, kad tik dabar, pavažinėjęs po Rytprūsius, jis supratęs vokiečių dainos prasmę, kurioje sakoma: „Į Rytus mes norime joti“. Tos dainelės pirmuoju posmu straipsnis ir baigiamas.

ŠVEICARAI STIPRINA SIENŲ APSAUGĄ

Šveicarų karo ministeris Mingeris dėl naujai priimtose šveicarų kariuomenės santvarkos, tarp kitko, pareiškė, kad to kariuomenės pertvarkymo tikslas esąs iki aukščiausio laipsnio pakelti sienų apsaugą. To tikslo siekiant bus organizuojamos nuolatinės sienų apsaugos kuopos. Tos kuopos bus pradėtos organizuoti jau šiais metais, o kitos ateinančiais metais. Siena bus paskirstyta į divizijų apygardas. Sienų apsauga bus išskirta iš likusios kariuomenės ir galės būti atskirai mobilizuojama. Aukščiausiam alerminiame pasirėngime bus vadinamosios lengvosios brigados, prie kurių bus priskirta ir kavalerijos. Tų brigadų skaičius bus padidintas nuo 6 iki 9, prie jų prijungiant tris savarankiškas kalnų brigadas. Pagal naująjį įstatymą, kariuomenė bus padalinta į pirmą ir antrą šaukimo laipsnį. Pirmiausia bus suorganizuoti trys armijos korpusai, kurių kiekvienas bus operacinis kariuomenės vienetas. Oro apsauga tuo tarpu sudaroma laikina organizacija. Oro apsaugos viršininku bus paskirtas atsakingas asmuo. Be to, šveicarų karo ministeris pareiškė, kad, nuvertinus šveicarų franką, brangiau atsieis ginklų iš užsienių pirkimas ir todėl tam reikalui skirti kreditai turės būti padidinti.

IR DANIJA DARYS PAKEITIMUS SAVO KARIUOMENĖJE

Spalio 6 d. prasidėjo eilinė danų parlamento sesija, kurią atidarė ministeris pirmininkas Stauningas. Jis pareiškė, kad Danija ir toliau pasiryžusi bendradarbiauti Tautų Sąjungos stiprinimo darbe ir prisidėti prie jos uždavinių vykdymo. Dėl piniginių pasikeitimų Europoje Stauningas pareiškė, kad Danija neturinti kitos išeities, kaip derinti ir toliau savo ūkį prie esamų sąlygų.

Su kitais kraštais tiek bendros politikos, tiek prekių mainų atžvilgiu Danija palaikanti draugiškus santykius, kuriuos ji norinti išsaugoti ir dar stiprinti. Ministeris pirmininkas toliau pažymėjo, kad netrukus būsiančios pradėtos derybos konstitucijai pakeisti. Bus padaryta kai kurių pakeitimų sausumos kariuomenėje ir laivyne. Tų pakeitimų tikslas būsias pašalinti esamus trūkumus ir pirmiausia patikrinti Danijos sienų — tiek sausumos, tiek vandens — saugumą.

Leidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius Itn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Miško, 10, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkiams ir kareiviams (tik sau) metams — 5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Rudens nuotaikomis

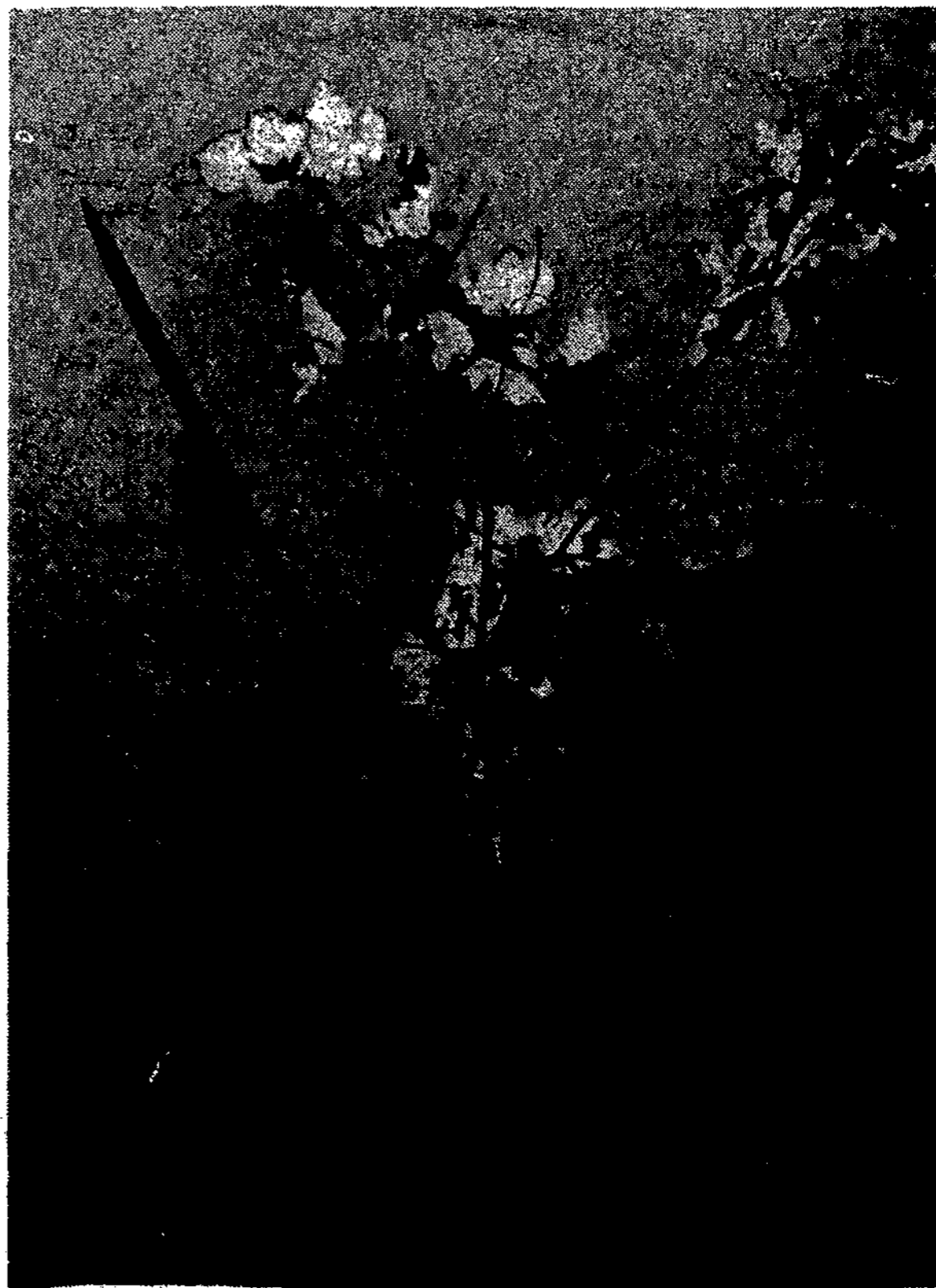
Žvarbiam rudens vėjui nugeltusiuose medžiuose rūščiai šlamščiant ir įkyriam, gan dažnam lietui nuobodžiai krapnojančiam, atlikdami įvairius kasdieninius savo darbus, mes, kariai, kartais prisimename, kad, rodos, dar taip neseniai gyvenome džiūgia, saulėta pavasario nuotaika ir su įdomumu bei atitinkamu susirūpinimu laukėme svarbių reikšmingų vasaros darbų. Žinojome, kad vis dėlto daugiau teoretinis, daugiau savųjų kareivinių aplinkumoje varomas žiemos darbas anksčiau ar vėliau pasikeis praktiškuoju įvairių karo mokslų dalykų vykdymu, įdomiais, sudėtingais pratimais, manevrais, o vienodas kareivinių gyvenimas — judriu, įvairiu, nuotaikingu lauko gyvenimu.

Ir, pasikeitė.

Keletą lietuviškosios vasaros mėnesių gausiai dulkėjo tirštų kariuomenės dalinių vorų mindomi keliai ir vieškeliai, visų žinomam, aprašytam ir apdainuotam Gaižiūnų poligone pamainomis kariuomenės dalys atliko didelį karui rengimosi darbą. Dienomis ir naktimis smėlėtuose, apkasais išrašytuose poligono laukuose dundėjo ir tratėjo įvairių moderniškų pabūklų šūviai, o išretintuose miškeliuose, įkaitusiuose laukuose judriai knibždėjo šimtai, tūkstančiai ginkluotų Lietuvos vyrų. Dulkėse ir gausiai prakaituotu veidu buvo kruopščiai ir kantriai varomas šių dienų kautynių mokymosi darbas. Visų laipsnių kariams vienodai teko įtempti savo fizines ir dvasios pajėgas, kad kuo tinkamiau, kuo artimesnėmis tikrajam karui aplinkybėmis išpildytų duotuosius uždavinius. Ir tas nelengvas poligono pratimų darbas, tas gerame ir blogame ore lauko gyvenimas — nejučiomis kaip vadus, taip ir eilinius kovotojus formavo tikrais kariais, užgrūdintais ir karui parengtais vyrais. Visas gi mūsų kraštas jautė, kad prieš vasaros darbų sunkiai prakaitavo ne tik ūkininkas ar darbininkas, bet taip pat ir mūsų karys, ir visa moderninė laisvosios Lietuvos kariuomenė. Kariams vasara — ne malonių atostogų bei poilsio, bet didžio darbo, pasirengimo ir savo sugebėjimų, žinių parodymo rugiapūtė. Nors dar neseniai, bet staigiai lietuviškoji visuomenė įsitikino kariuomenės darbo rimtumu bei atsakomingu ir suprato, kad į jį stoti reikia ne pripuolamai, ne išsiplaščiusiai nusiteikus, o rimtai, susikaupus ir pasiryžus; suprato, kad visų sričių šių dienų gyvenimui šuoliais einant į priekį — karui rengimosi darbas reikalauja vis daugiau mokymosi, naujų dėsnių praktiškojo pritaikymo, patvarumo, o taip pat ir visos tautos krašto gynimo reikalų supratimo, įvertinimo, savosios kariuomenės pagarbos ir meilės.

Pagaliau, vasarai jau beveik pasibaigus, karo vadovybės įsakymu į lauką buvo išvesta visa mūsų kariuomenė rudens manevrams. Šių didžiųjų karui pasirengimo egzaminų metu kariuomenės junginių vadai, jų štabai, visos ginklų rūšys ir tarnybos turėjo

dyti savo tikrąjį pasirengimo bei sugebėjimo laipsnį, o visa kovotojų masė — savo pareigų žinojimą, ištvermę ir moralinį pajėgumą. Ir iš tikrųjų, mūsų tikrosios tarnybos vyrai, o taip pat ir pašauktieji atsarginiai, kaip ir visuomet, pasirodė esą pakankamai geri žygiuotojai, kantrūs ir kruopštus kautynių darbininkai. Ypač gražiai ir kultūringai mūsų kareiviai daugumoje pasirodė santykiuose su manevrų sričių gyventojais. Taigi, visas didžiulis manevrų dienomis kariuomenės nuveiktas darbas, gražus, kultūringas pasirodymas ir imponuojas visų moderninių ginklų rūšių veikimas — nejučiomis, be jokio dirbtinio parengimo iššaukė nuoširdų visuomenės pagarbos ir meilės pareiškimą, kuris įvairiuose miestuose ir miesteliuose virto tikru grįžtančios iš manevrų kariuomenės sutikimo triumfu. Ovacijas keliančios minios paržygiuojančius karius gausiai apkaisė gėlėmis, bėrė jas po šiurkščiais, dulkėtais karių batais ir kariškojo vyriškumo sužavėti mūsų mažieji — būsimieji tėvynės gynėjai, o įvairių pabūklų vamzdžiai pražydo lietuviškais rudeniniais žiedais. . . „Mes su Jumis!“ pagaliau didingai ir nuoširdžiai tarė lietuvių tauta savojo krašto gynėjams.

Rudens manevrai lyg ir apvainikavo visus kariuomenės vasaros darbus, ir jiems pasibaigus vėl prasi-dėjo gyvenimas ir darbas nuolatinėse savo būstinėse. Dabar lyg kokia didinga filma praslenka mūsų min-tyse kariškojo vasaros gyvenimo darbai, žygiai, rūpes-čiai ir džiaugsmi, o patys jau stojame į tolimesnio ru-dens ir žiemos darbo barą. Tačiau ir šis darbo pasikei-timas, kaip pats metų laikas, savaip įdomus, laukiamas ir labai svarbus. Kartu su rimta, didinga rudens nuo-taika turime pasiryžti ir taip pat giedriai, vyriškai nusi-teikti šio laikotarpio darbams, kultūriniam veikimui, savęs tobulinimui.

Pirmiausia turime atminti, kad praktiškasis vyk-dymas vasaros metu visuomet aiškiai parodo, kokiu rimtumu esame dirbę teoretiškojo pasirengimo laiko-tarpyje. Taigi, šiuo metu stenkimės išigyti kuo daugiau reikalingų žinių patys ir jų suteikime jaunesiems, mums priklausantiems kariams, nes kareivinių gyveni-mo sąlygomis nesunku tai padaryti. Tik reikia sąžinin-gai, kruopščiai, neatidėliojant sekti mokomuosius daly-kus, juos giliai suprasti ir nuolatos pakartoti.

Ilgesniais rudens vakarais turėsime daugiau laiko ir bus lengviau, nei vasarą, pasiryžti skaityti naudingas knygas, laikraščius. Pamilkime daugiau savosios dalies biblioteką, skaityklą. Susimąstykime ir įpraskime, o ta-da pajusime, kaip malonu ir koks jaučiamas pasitenki-nimas, kada, rudens ar žiemos vėjui už tamsių kareivi-nės langų švilpiant, mes sklaidome mėgiamos knygos lapus, renkame, savo sąsiuvinin išrašome gražias min-tis, jomis dalijamės su kitais ginklo draugais.

Turėsime taip pat daugiau laiko ir laikraščiams paskaityti, savajai kariškai spaudai platinti. Nepasiten-kinkime pripuolamu laikraščio pervertimu ar paviršuti-nišku pasiskaitymu. Visa darykime ligi galo ir kitus taip pamokykime.

Organizuokime kultūrinės pramogas, kad ir ru-dens bei žiemos metu galėtume tinkamai po darbų pa-ilsėti ir jaukiai nusiteikti. Pareikškime kuo daugiau ini-ciatyvos, originalumo ir nuoširdaus, gyvenimiškojo jausmo.

Kalbamame laikotarpyje sulauksime didesnių me-tinių švenčių ir gausime atostogų. Rūpinkimės, kad ir atskirai visuomenėje bei savųjų tarpe pasirodydami neapviltume savo tautiečių, kuriuos esame sužavėję savo karinio pasirengimo darbais, vasaros žygiais, ma-nevrais. Savo žiniomis, elgesiu ir darbais stenkimės pa-kartotinai įrodyti, kad esame rimti, šviesūs, kultūringi ir subrendę vyrai. O tokiais būti šiuo metu visi pasi-ryškime ir tobulinkimės.

Ir darganotomis rudens dienomis ir besiartinančių šalčių nurausvintais skruostais — giedria, jauna, vy-

BŪSIMASIS KARYS

Tyliai tyliai supas įevų
Gelsvalapiai stagarai.
Už laukų, išlytų pievų
Gęsta vakaro gaisrai.

Į padangę mintys kelias,
Akys mielą vaizdą mato.
Greit pakeisiu kaimo kelią
Į svajotą kazematą.

Džiaugsmas man krūtinėj žydi.
Kas svajones sulaikys.
Greit pradėsiu kelią didį,
Kuriuo žengia tik karys.

Žengia vis keliu tuo voros,
Žengia gretos ir pulkai.
Mintis raižo drąsūs norai,
Plyšta dainomis laukai.

Ech, tai pergalės juk kelias
Ginant laisvę Lietuvos.
Mielo krašto pievos žalios
Visad džiūgesiu rasos.

Supas topoliai auksuoti,
Rymo giriom Lietuva.
Ginklą reik mokėt vartoti,
Kad tėvynė būt laisva.

J. Palionis

riška nuotaika sutikime šio meto darbus, juos pamėki-me ir sąžiningai dirbkime. Nes kaip, rašytojų žodžiais tariant, malonus ir gražus yra gegužės žydėjimas, taip pat savotiškai maloni ir auksinė rudens melancholija, didybė ir šiaurės vėjų daina.

Taigi, visi mūsų gimtojo krašto metų laikai lai vie-nodai rimtai, rūpestingai ir giedriai nuteikia mus karui rengimosi darbams ir didžioms, atsakingoms tėvynės gynėjų pareigoms, Tad koja į koja su lietuviškuoju ru-deniu ryžtingai ženkime savojo darbo baru!

Alg. Giedrius

Saulėtais rudens arimais

S. Narušio nuotr.

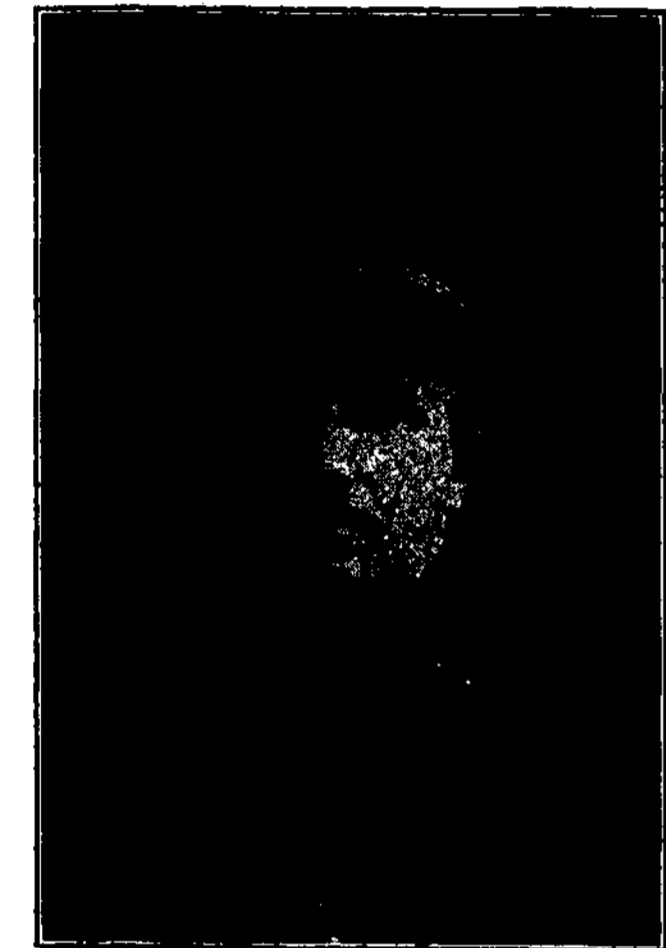
† MŪSŲ NARŠIEJIVYRAI

Vos atgavęs sąmonę, išlipo iš sanitarų neštuvų ir grįžo į apkasus

Gr. Kazys Šukutis gimė 1898 m. Pakalniškių km., Betygalos valsč., Raseinių apskr. 1919 m. kovo 1 d. stojo savanoriu į Kauno komendantūrą. Vėliau buvo perkeltas į atskirą Kauno batalioną, iš kurio sudarytas

7 pėst. pulkas. K. Šukutis, jau anksčiau drąsa ir sumanumu pasižymėjęs, paskyrė į mokomąją kuopą. Ją baigus, buvo pakeltas į grandinio laipsnį ir paskirtas į 2 kuopą būrininku.

1920 m. rugsėjo m. ties Druskininkais buvo smarkios kautynės su lenkais. Vieną kartą šalia gr. K. Šukučio sprogo lenkų minosvaidžio sviedinys, jį pritrenkė ir apmetė žemėmis. Atgavęs sąmonę, pasijuto nešamas į lignonę. Jis prašė nenešti, nes jis turįs grįžti prie savo būrio. Girdi, priešų eilės daug

Gr. K. Šukutis

gausesnės už mūs, todėl kautynėse kiekvienas karys reikalingas. Bet nešėjai matydami, kad jis dar per silpnas, nešė toliau. Tada gr. K. Šukutis išlipo iš neštuvų ir grįžo į apkasus.

Rytojaus dieną lietuviams buvo nelaimingos kautynės. Keleriopai didesnėmis jėgomis lenkai apsupo lietuvių dalinį. Gr. K. Šukutis dar kartą pritrenktas pateko į lenkų nelaisvę ir buvo nugabentas į karo belaisvių stovyklą Vadovicuose. Tačiau, netrukus su keliais draugais iš ten pabėgo. Laimingai perėjo lietuvių—lenkų frontą ties Seirijais ir atėjo į Kauną.

Gavęs aprangą, gr. K. Šukutis išėjo ieškoti savo pulko, kuris kovėsi su lenkais ties Širvintais. Po ilgos ir vargingos kelionės, laimingai pasiekė savo dalį. Po dviejų dienų dalyvavo garsiose Širvintų kautynėse.

Už nepaprastą pasiryžimą kautynėse ties Druskininkais gr. K. Šukutis apdovanotas Vyčio kryžiumi.

Gr. K. Šukutis, 1921 m. gegužės 1 d. išėjęs į atsargą, stojo į Betygalos šaulių būrį ir visą laiką buvo veiklus šaulys.

Iš Smulkiškės dvaro, greta gimtojo Pakalniškių kaimo, kaip savanoris gavo žemės ir joje ūkininkauja.

P. Digrys

Kitiems nesiryžtant, jis pirmas puolė lenkus

Grandinis Jurgis Počenga kilęs iš Šakių ap., Jankų valsč., Pilipų kaimo. Į kariuomenę stojo savanoriu 1919 m. sausio 8 d. Stojo į Vilkaviškio komendantūrą, o iš čia buvo perkeltas į 2 pėst. D. L. Kun. Algirdo

pulką. Tarnaudamas šiame pulke kovojo prieš visus tris Lietuvos priešus.

1919 m. gegužės 15 d. dalyvavo kautynėse su bolševikais ties Ramygala. Už narsumą ir pasižymėjimą kautynėse buvo paskirtas vadovauti skyriui. Šią jam paskirtą viršininko pareigą visur ir visada atliko stropiai ir sumaniai.

1919 m. rugpiūčio 4 d. lietuvių fronte prieš bolševikus skyrininkas Jurgis Počenga buvo sargybos viršininku apkasuose ties Šlapelių kaimu. Bolševikai pradėjo pulti lietuvių apkasus. Artilerijos sviediniai krito tiesiog į sargybos apkasą. Kovoje neįgudę ir išsigandę kai kurie jauni kovotojai pasitraukė. Tačiau, skyrininkas Jurgis Počenga, Vincas Gudaitis ir Saliamonas Paltanavičius nesitraukė. Jie, nežiūrėdami nė didžiausio pavojaus savo gyvybėms, ėjo pareigas iki galo. Skyrininkas Jurgis Počenga už šį žygi apdovanotas Vyčio kryžiumi.

1919 m. lapkričio mėn., kovojant lietuviams su bermontininkais prie Radviliškio, skyrininkas Jurgis

Gr. J. Počenga

Počenga su savo skyriumi dalyvavo paimant priešų šarvuotį. Čia už narsumą ir pasiaukojimą dėl tėvynės buvo pakeltas į grandinio laipsnį.

1920 metais lietuviams kovojant su lenkais ties Giedraičiais, padavęs komandą pirmyn, jo skyriaus vyrai iškart pabūgo uždavini vykdyti. Tada gr. Počenga vienas puolė. Skyrininko drąsa ir šaltas veikimas sustiprino skyriaus kareivių dvasią ir jie pasekė savo viršininką.

Be to, skyrininkas Počenga visuomet pirmas puldavo priešą atakos metu ir traukdavosi paskutinis. Pasibaigus nepriklausomybės kovoms, 1921 m. balandžio 14 d. išėjo į atsargą ir dabar gyvena nuosavame 9 ha ūkyje, kurį gavo, kaip naujakuris, Judrių kaime, Kidulių val., Šakių apskr.

Aug. A-kas

Nakties ginamosios kautynės

Užėmimas ginamosios padėties vietovėje, jos nerekonoskavus — ne lengvas uždavinys. Gynimosi vertė tokio dalinio daug mažesnė, negu dalinio, užėmusio gynimo padėtį žinomoje vietovėje dieną. Svarbiausia, kad suvaržytas matomumas ir todėl negalima pritaikyti ginklų balistinės savybės vietovės konfigūracijai; sunk. kulkosvaidžių, ypač flankuojama ugnis, ribota, nes naktį gali greitai kilti nesusipratimų (apšaudymas savųjų). Kiekvienas ginklas šaudo prieš save, ir todėl naktį ugnyje gali dalyvauti tik pirmojo ešlono ginklai. Kaip gi sustiprinti ugnimi pirmąjį ešloną? Šiam trūkiui išlyginti patartina į pirmąjį ešloną įterpti daugiau ginklų, nors iki švintant, kada dienos matomumas duos galimumo pritaikyti ugnies planą vietovės reikalams.

Vadovavimui palengvinti ir gynimosi padėčiai vietovėje naktį užimti, gynimosi pozicijos priekinė riba ir kitų gynimosi ruožų kraštai parenkami arti lengvai naktį surandamų vietovės ribų, pav., keliai, geležinkeliai, upės, sodybos, miškų pakraščiai ir pan. Vadovietės parenkamos kelių kryžkelėse, kaimuose, tiksliai pažymima, kur turi būti viršininkai.

Artilerijos parama labai ribota, jeigu priešas pul-tų ir švintant, nes negalima išsisaudyti. Visų viršinių pareiga prašvitus tuojau organizuoti gynimosi planą ir parengti ugnies planą. Gynimosi padėtį, kurią pavyko organizuoti dar dienos šviesoje, reikia parengti galimiems priešo puolimams. Tam tikslui daroma:

a) iš anksto sutartu ženklų turi automatiškai pradėti veikti visų ginklų ugnis užtveriamoje ugnies zonoje, kur naktį turi būti pasiruošta ypatingomis priemonėmis, nustatančiomis ugnies kryptį ir toli, kad būtų išvengta pripuolamų atsitiktinumų savo daliniams;

b) paruošiama galimas priešo prieigas bei kryptis apšviesti specialėmis raketomis, prožektoriais arba

uždegant pripuolamus ir lengvai padegamus objektus vietovėje, pav., šiaudų stirtos, žagarai ir pan.

c) suaktyvinamas budrumas sargybų, patrulių, sekėjų griežta ir gana tankia jų kontrole, ypač prieš auštant, kada nuovargis ir patraukimas miegui yra didžiausias.

č) pakeičiama padėtis, ypač pozicijos saugoje, pakeičiant lauko sargybų vietas arba kai kuriuose punktuose jas visai nuimant;

d) pasiunčiama žvalgyba, slapukai galima prieš puolimo kryptimi; jie turi pranešti apie rengiamą prieš puolimą.

Didesnio masto kontratakos naktį neturi pasisekimo. Jos gali būti tuomet, kai padėtis nors iš dalies paaikėja ir kai kontratakų vykdymas būna iš anksto numatytas ir visose smulkmenose paruoštas: numatytos reikalingos priemonės (apšvietimas) ir tinkama vietovė (kryptys ir tikslai skirti pagal kelius arba kitokiais ryškiais daiktai). Pasisekimas tokių priešpuolimų glūdi greičiau judesyje, energiškame ir drąsiame smūgyje, negu ugnyje. Čia reikalinga savo drąsumu iššaukti prieš pusėje paniką, kuri ir gali būti puoliančiojo nepasisekimo priežastimi.

Atsipalaidavimas ir pasitraukimas. Šią sunkiai įvykdomą kautynių formą dienos šviesoje — galima visai sėkmingai praveisti naktį. Pakanka palikti kautynių ešlone keletą ugnies priemonių, kurių uždavinys bus savo normaliu intensyvumu vaizduoti normalią padėtį pasitraukiančiųjų pozicijose ir tuo duoti galimumo daliniams atsipalaiduoti ir užimti skirtas pozicijas užpakalyje. Vykusiai parinktas laikas pasitraukti daliniams ir ugnies priemonėms, paliktoms kontakte su priešu ir pastarųjų pasitraukimo pridengimas judriais daliniais (dviratininkais), leidžia nakties priedangoje lengvai atsipalaiduoti ir vėl dalyvauti su savo daliniu naujų uždavinių vykdyme.

Išvada. Ar galima laukti ateities kare nakties kautynių? Juo kuri kariuomenė turės mažiau artilerijos ir lydinių pabūklų, negu jos priešas, tuo labiau galima laukti kautynių naktį. Neapsiriksimė pasakę, kad ir ateityje kiekvienas iš karo dalyvių stengsis nors parengiamuosius judesius savo pusės paslėpti nakties tamsoje ir todėl mums ypač reikia kreipti daug dėmesio nakties žygiams ir jų pasirengimams.

1. Kovoti naktį — sunku, nes apsunkintas vadovavimas, todėl reikia pašvęsti daugiau parengiamojo darbo tam tikslui ir kautynėse dalyvauti mažesniais daliniais, vengiant sudėtingų manevravimų.

2. Duotajai kryptiai išlaikyti ir palaikyti ryšį tarp dalinių, naktį parenkami aiškūs vietovėse lengvai surandami puolimo tikslai ir krypties objektai; išėties riba puolimui turi būti tiesiog prieš puolimo tikslus ir arčiausiai prie priešų; dalinių pradinę padėtį turėti lengvai valdomą, ir rikiuotės formas rinktis tokias, kurios palengvina išlaikyti kryptį. Slinkti metodiniai nuo tikslo prie tikslo, kurių atstumai nedideli.

3. Netikėtumui ir panikai prieš eilėse sudaryti — rinkti vadais drąsius ir šalto kraujo žmones. Priekyje ir užpakalyje dalinio turėti taip pat panašaus būdo žmones, kad lengviau būtų išvengta panikos.

4. Pagrindiniai parengti dalinių nakties kautynėms; pradėti pratimus nuo mažų grupių ir palaipsniui eiti prie bataliono parengimo.

Gamtininkas

Dmt. Čibo nuotr.

Vilnius sulauks senosios sostinės garbės

Spalių devintosios minėjimas

Kasmet viso pasaulio lietuviai mini liūdnas Vilniaus pagrobimo sukaktuves. Visų lietuvių akys nukrypsta į pavergtą kraštą, visų mintys skrieja į vieną tikslą. Juodu gedulo kaspinu suvaržytos tautinės vėliavos žymi mums padarytą skriaudą, bet kartu jos lietuvių tautą skatina įtempti visas pajėgas, kad toji skriauda būtų kuo greičiau atitaisyta. Ir šiemet visame žemės rutulyje buvo primintas mūsų pietų kaimyno klastingas smurtas, pažeidžiantis mūsų teises ir žmogaus garbę.

Nepr. Lietuvoje spalių devintąją dieną plevėsavo gedulingos tautinės vėliavos. Organizacijos savo būstinėse suruošė plačius Vilniaus pagrobimo sukaktuvių minėjimus su paskaitomis, koncertais, deklamacijomis ir visur vaidino P. Gintalo pjesę „Spalių 9-toji“. Truputį prieš 12 val. iš valstybės radiofono į visą tautą prabilo Vilniaus vadavimo sąjungos pirmininkas dr. A. Juška, kuris, nušvietęs mūsų tautinio atgijimo kovas bei pastangas ir peržvelgęs lenkų klastą ruošiantis pagrobti visą Lietuvą, pažymėjo: „Nuo pačios Vilniaus okupavimo skaudžios valandos visa Lietuva jautriai pergyvena spalių devintosios metines. Vilnių pagrobus, ne tik okupuotojo krašto lietuviai liko nežinia kuriam laikui pasmerkti pakelti naujojo aro valdymą ir uždaryti savo pakilusių dyasių tarp siaurų savo trobos sienų, bet ir laisvoji Lietuvos dalis liko lyg be vieno sparno savo polėkyje į naujojo gyvenimo gražiausias aukštybes. Negarbinga didesniojo kaimyno, taip pat ilgus metus kentusio rusų, vokiečių ir austrų šeiminkavimą savo žemėse, klasta ir lietuvai suduotasis smūgis pasiliks skaudamas, ligi jo priežastys bus pašalintos. Vilnius buvo Lietuvos sostinė nuo pat jos gyvenimo lopšio. Neįsivaizduojame ir svajojamos, gražios, kultūros vaisiais praturtintos Lietuvos ateities be senosios bendrą laimės ir nelaimės likimą pakėlusios sostinės. Vilniaus Lietuva neužmiršo ir neužmirš! Neužmirš ir Vilnius Lietuvos, kad ir kaip šios dienos jo valdovai stengtųsi išplėsti jam jo praeitį. Laikinosios sostinės patrankos muša savo galinga jėga šios dienos dvyliką valandą. Visi, kaip vienas, kryptame už administracijos linijos ir greičiau, negu radio bangos skrendame į Vilnių. Sveikas, mylimas Vilniau! Viso pasaulio lietuviai ir visos Lietuvos piliečiai Tave sveikina ir kalnus griauančia ir prarajas lyginančia viltimi linki Tau išverti ir sulaukti senosios Lietuvos sostinės garbės. Spalių devintosios metinėse visi lietuviai parodo pasauliui galingą valią kovoti ir laimėti, patikrina savo jėgas ir jas įstato į vaisingą ateinančių metų darbą. Griežtą ir aiškų nusistatymą tepalydi dideli darbai, kuriems galime tikėtis ir Dangaus palaimos“.

Lygiai 12 val. sugaudė patrankos. Visame krašte sustojo bet koks judėjimas. Viskas nutilo, nurimo. Tai rimties minutė. Iš Vytauto Didžiojo muziejaus bokšto skardžiai suskambo Laisvės varpas Vilniaus atvadavimui. Tai išpūdingas momentas.

Pavakare visos organizacijos susirinko į Vytauto Didžiojo muziejaus sodelį. Jų vėliavos apsupo Nežinomojo Kareivio kapą. Čia buvo pradėta Vilniaus valanda. Pirmiausia kalbą pasakė savanorių kūrėjų sąjungos pirmininkas ats. plk. ltn. Gužas, kuris pabrėžė,

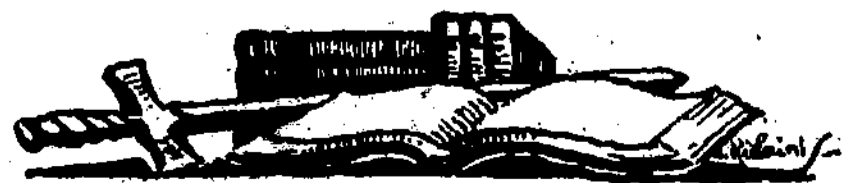
kad nė kieno nepadedami, savomis jėgomis atkovojo me nepriklausomybę, taip savomis jėgomis atgausime ir pavergtą kraštą. Toliau kalbas pasakė šaulių sąjungos vadas plk. Saladžius, Lietuvių tautininkų sąjungos atstovas Edv. Lenkauskis, Amerikos lietuvių olimpiados komiteto pirmininkas adv. J. Bagdžiūnas, „Jaunosios Lietuvos“ sąjungos gen. sekretorius J. Paplauškas, „Pavasario“ federacijos vyr. vadas dr. J. Leimonas ir Vilniaus vadavimo sąjungos pirmininkas dr. A. Juška. Visose kalbose buvo pažymėta Lietuvos sostinės Vilniaus ir trečdalis lietuvių skaudi tragedija, kuri ypač pasireiškia šiuo metu, kai ten, anapus administracijos linijos, slopinamas bet koks lietuviškas jausmas, kai neduodama net Dievo garbinti gimtąją kalbą.

Nuleidžiant vėliavas, ant Nežinomojo Kareivio kapo buvo uždėti vainikai: adv. J. Bagdžiūnas uždėjo Amerikos lietuvių vardu, o dr. A. Juška ir P. Babickas uždėjo Vilniaus vadavimo sąjungos vardu. Giedant ir griežiant Tautos himną, Laisvės varpas vėl skambėjo viso pasaulio lietuvių pasiryžimui ir kovai dėl pavergto krašto. Iškilmės Vytauto Didžiojo muziejaus sodelyje buvo baigtos Vilniaus vadavimo himnu: „Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim!“.

Vilniaus pagrobimo sukaktuvės buvo plačiai paminėtos daugelio organizacijų būstinėse ir visose miestų bei priemiesčių salėse. Vytauto Didžiojo universiteto korporacijos su savo vėliavomis dalyvavo universitete suruoštame minėjime, kuriame kalbas pasakė universiteto prorektorius prof. Pr. Jodelė ir studentų korporacijų atstovai. Ypač platus paminėjimas buvo suruoštas šaulių sąjungos salėje, kuriame kalbėjo teisingumo ministeris St. Šilingas. Ministeris savo kalboje pažymėjo, kad klastingas laimėjimas yra nepastovus laimėjimas. Šis dėsnis jau tūkstančius kartų gyvenime pasikartoję ir, reikia manyti, dar pasikartos. Dėl to mūsų tauta turi gyventi ateitimi ir viltimi. Kiekvienas lietuvis turi stengtis, kad mūsų tauta ir valstybė pasidarytų stipri pasaulyje, kad jos valia ir galia būtų juntama toli už jos ribų. Palyginę laisvosios Lietuvos ir pavergto krašto gyvenimą, matome labai didelį skirtumą. Čia pulsuoja gyvas gyvenimas, klesti kultūra, bujoja ūkiška būseną. Ten viskas merdi apmirę. Ir tas skirtumas yra mums naudingas. Ateityje turime dėti visas pastangas, kad lietuvių tauta būtų sveika, graži, vieninga ir valinga, kad su visu piktu būtų kovojama visais turimais ginklais.

Vilniaus pagrobimo sukaktuvės buvo gražiai paminėtos ir valstybės radiofone. Ten buvo suvaidintas J. Gučio parašytas ir surežisuotas veikalėlis „Sukaustyta žemė“. Vėliau buvo pranešimai įvairiomis kalbomis apie šiandieninį Vilniaus gyvenimą ir mūsų tautai padarytą skriaudą. Atitinkamus minėjimus suruošė įvairios mokyklos. Vilniaus pagrobimo sukaktuves šiemet gražiai paminėjo ir užsienio lietuvių kolonijos.

J. S.

Žymioji suomių rašytoja Maila Talvio

(Jos 65 metų amžiaus sukaktuvių proga)

Spalių 17 dieną žymiausiai ir produktingiausiai Suomijos romanų rašytojai ir didelei Lietuvos bičiulei poniai Mailai Talvio sukanka 65 m. amžiaus. Tikroji rašytojos pavardė — Marija Vinteraitė-Mikkolienė. 1894 — 1895 metais ponija Maila Talvio nemaža laiko

Maila Talvio jaunystėje, kai ji dar tik pradėjo literatūrinį darbą

gyveno Lietuvoje, pažino mūsų krašto gyvenimą, žmones, to meto lietuviybės veikėjus ir vėliau savo veikaluose apie Lietuvą labai gražiai atsiliepė. Šios genialios suomių rašytojos 65 m. amžiaus sukaktuvių proga, ponios Antonijos Žagrakalienės išversti, išeis du Mailos Talvio romanai: „Varpas“ ir „Dvi meilės“. Antrojo romano vyriausias veikėjas — didvyris yra jaunas lietuvis Vytautas Dargis, vaizduojas mū-

sų rašytoją ir didį lietuviybės kovotoją Vincą Kudirką.

Taigi, šia proga nors trumpai pažvelkime į didžios Suomijos rašytojos gyvenimą ir jos kūrybą.

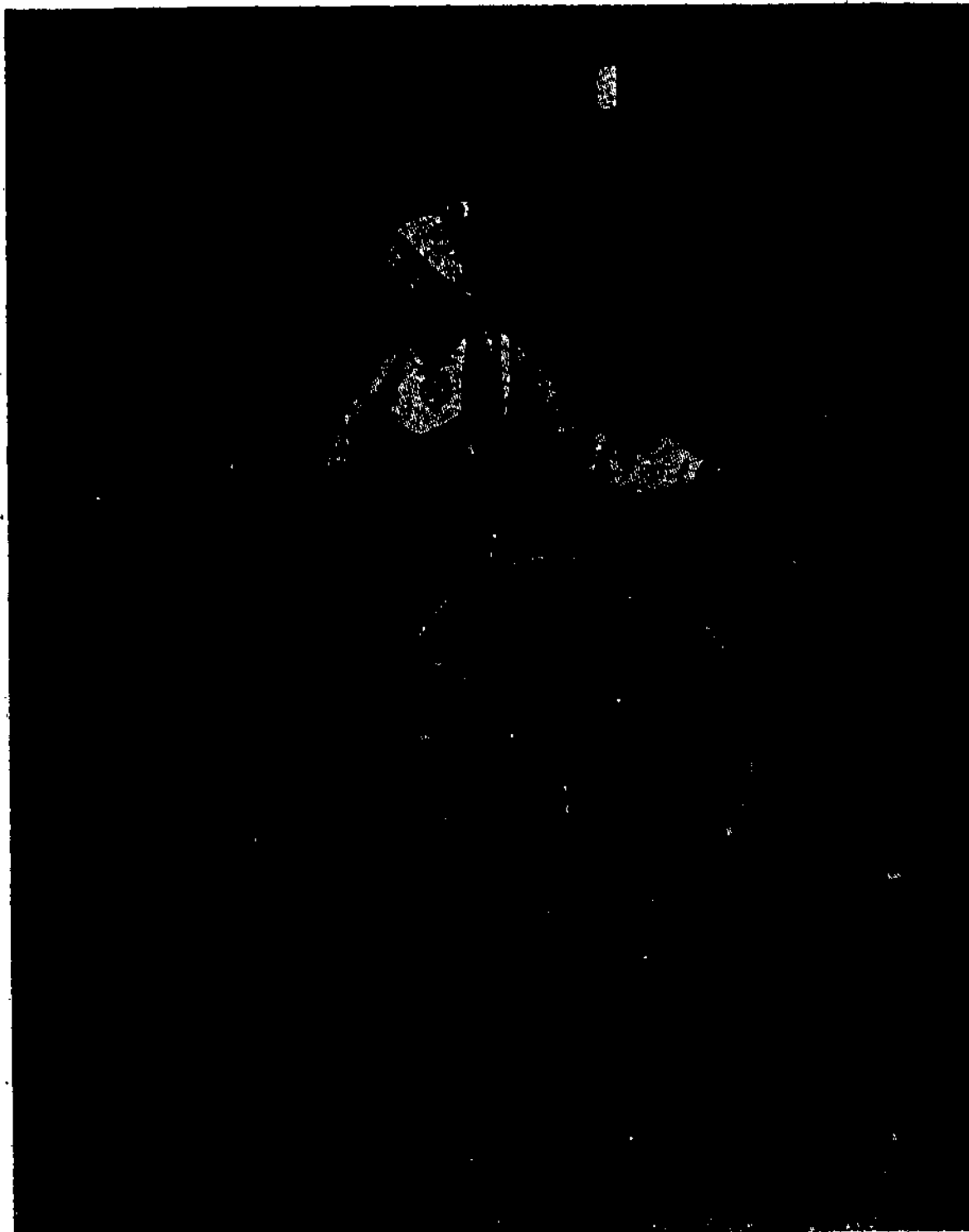
Rašytoja Marija Vinteraitė - Mikkolienė — Maila Talvio gimė Hartaloje 1871 m. spalio 17 d. Tėvas — protestantų pastorius Adolfas Magnus Vinteris, motina — Malvina Bonsdorffaitė. Baigusi Helsinkyje suomių mergaičių mokyklą ir aukštesniąją mokyklą, Marija Vinteraitė rašinėti pradėjo jau gana anksti. Kaip ir daugumas to meto Suomijos dailiosios literatūros kūrėjų, Marija Vinteraitė priklausė prie išgailinčios lirizmo srovės. Marija Vinteraitė po savo raštais pasirašinėdavo slapyvardžiu Maila Talvio, kuris ir paliko žymiosios suomių rašytojos vardą. 1893 m. rašytoja ištekėjo už dabartinio profesoriaus J. J. Mikkola.

1894 — 1895 m. kiek laiko prof. Mikkola kalbų studijų reikalais buvo apsigyvenęs Lietuvoje. Kartu su vyru, mūsų krašte buvo ir jauna rašytoja Maila Talvio. Su savo vyru apsigyvenusi Plokščiuose pas Kriaučiūnus, Maila Talvio ne tik grožėjosi mūsų gražia panemunės gamta, bet taip pat stebėjo ir žmones, lietuvių papročius, mokėsi mūsų dainų, kurių ir dabar dar keliasdešimts tebermokanti. Lietuvoje begyvendama, rašytoja turėjo progos susipažinti su mūsų to meto lietuviybės kovotojais bei veikėjais; taip pat matė, kaip rusai persekiojo lietuviškąjį žodį ir raštą.

Grįžusi į savo tėvynę, ponija Mikkolienė ir toliau Lietuvos nepamiršo. Savo atsiminimuose apie gyvenimą mūsų krašte jautrioji rašytoja, tarp kitko, rašo: „Kraštas be galo gražus. Nemunas čia pat. Seni gražūs ažuolai, kurių liemenis tik keli vyrai tegalėjo apimti, matė savo galingus šešuolėčius. Ponija Kriaučiūnienė atsidėjusi triūsė apie gėlių darželį. Tai buvo mažas rojus, kur dieną gėlės kvėpėjo, o naktį sidabrinuose audiniuose čiulbėjo lakštingalos. Be to, Nemuno pakrantėse buvo girdėti lietuviška daina...“ Apie Dr. Vincą Kudirką rašytoja Maila Talvio savo atsiminimuose taip atsiliepia: „Visų mylimas tame ratelyje

buvo Kudirka, gražus, išblyškęs, vyras, su kiek pavojingai paraudonavusiais skruostais, liudijančiais apie plaučių ligą... Antrą vakarą mums Lietuvoje praleidžiant, tai buvo 1894 metais, jis jau didžiai sirgo, taip, kad nebegalėjo nė darbo dirbti. Ponija Kriaučiūnienė jį slaugė, kaip savo tikrąjį sūnų. Jis buvo labai muzikalus, griežė smuiku. Aš ir dabar matau jį prieš save su svajingomis, garbingomis ir gero velijančiomis akimis“. Savo atsiminimus apie Lietuvą Maila Talvio baigia šiais žodžiais: „Tie išpūdžiai apie Lietuvą, jos vaizdai ir įvykiai, aukštas, ramus Kriaučiūnas ir didis idealistas Kudirka, — visa tai tebegyvena mano galvoje ir visa tai jungiasi mano sąmonės viename galingame ir gražiam vaizde, kuris man Lietuva vadinasi!“

Kai kiek vėliau, po kelerių metų rašytojai iš Lietuvos į Suomiją grįžus, rusai taip pat pradėjo spausti ir suomių, ponija Mikkolienė Helsinkyje ir provincijoje gausiems savo klausytojams surengė ir skaitė daugybę paskaitų apie Lietuvą. Šios paskaitos buvusios net atspausdintos ir jų išėję apie 100.000 egzempliorių.

Suomių rašytoja Maila Talvio savo įrengtame provincijos muziejuje Häme

1917 m. Maila Talvio drauge su savo vyru prof. J. J. Mikkola Helsinkio universiteto iškilnių salėje surengė Lietuvai pagerbti gražią lietuvišką šventę.

Ir dabar, abiem kraštams laisvai gyvenant, talentingoji rašytoja ir visuomenės veikėja ponija Mikkolienė primena savo tautiečiams apie Lietuvą įvairiais straipsniais, paskaitomis.

1895 m. pasirodė Mailos Talvio pirmasis veikalas „Haapeniemen keinu“ (Haapeniemenio supuoklės).

1897 m. išėjo „Aili“ (populiarus suomiuose moters vardas). Pagaliau 1898 m. išėjo mums įsidėmėtinas Mailos Talvio romanas „Kaksi rakkautta“ (Dvi meilės). Šio romano svarbiausias veikėjas yra lietuvis Vytautas Dargis, be to, suomė Elina, su savo vyru Irjō ir seseria Ange. Tai yra daugiau psichologinis romanas. Jame vaizduojama, kaip tarp Vytauto Dargio ir suomės Elinos užsimezga meilė, kaip jie myli, kovoja ir kenčia.

Vėliau pasirodė visa eilė M. Talvio romanų, kuriuose nagrinėjami daugiau socialiniai klausimai, senojo ir naujojo pasaulio susidūrimas. Tai bus: „Pimeänpirtin hävitys“ (1901 m.), „Juha Joutsia“ (1903 m.), „Louhilinna“ (1906 m.), „Yölinta“ (1913 m.). Romane „Niniven lapset“ (1915 m.) vaizduojami didmiesčio ir provincijos santykiai. Kiek vėliau Maila Talvio pereina į psichologinę sritį. „Elämän kasvot“ (1916) ir „Silmä Yössä“ (1917) yra grynai psichologiniai romanai. „Kurjet“ (1919) — laisvės kovų romanas.

Be kitų, čia neišvardintų, romanų, Maila Talvio

yra parašiusi nemaža novelių, kurios ryškiai parodo rašytojos kūrybinį brendimą. Be to, rašytoja turi gražaus kalbėjimo dovaną. Yra net išleista jos kalbų keletas rinkinių. M. Talvio taip pat yra parašiusi visą eilę dramų, ypač įvairiomis specialiomis progomis. Taip pat M. Talvio yra nemažai išvertusi į suomių kalbą žymių dailiosios literatūros veikalų.

Talentingajai Suomijos rašytojai nesvetimas ir visuomeninis darbas. Ji daug yra kovojusi už suomių kalbos ir kultūros teises, o taip pat rūpinasi liaudies švietimu, platina blaivybės idėjas. Yra daug nusipelniusi kovoje su tuberkuliozu. Prieš keletą metų parašė šiuo klausimu net romaną „40.000“, kuriame vaizduojama suomių kova su džiova. Nemaža darbo ir lėšų ponia Mikkolienė skiria ir etnografiškam muziejui Hartaloje. Be visų darbų, rašytojai ypač artima — kapų gražinimo sritis.

Taigi, su malonumu minime šios žymiosios Suomijos rašytojos 65 m. amžiaus sukaktuves: Maila Talvio yra nuoširdi lietuvių tautos bičiulė ir mylėtoja.

Priimtas Vytauto Didžiojo Muziejaus įstatymas

Spalių 8 d. įvykusiame devintame seimo plenumo posėdyje, dalyvaujant 48 tautos atstovams, pirmoje eilėje buvo svarstytas ir priimtas Vytauto Didžiojo Muziejaus įstatymo projektas. Šio įstatymo projektas turi 19 straipsnių.

Muziejus paskirstomas į du muziejus — kultūros ir karo muziejų. Jie vienas nuo kito visiškai nepriklauso. Tai dvi grynai autonominės įstaigos. Kultūros muziejus yra švietimo ministerio žinioje ir turi atskirą direktorių, o karo muziejus yra krašto apsaugos ministerio žinioje ir tvarkomas muziejaus viršininko. Abu muziejai priklauso ministerių kabinetui. Ministerių kabinetas taip pat skirsto abiems muziejams ir bendras lėšas, susidariusias iš palikimų, aukų ir kitokių nenumatytų šaltinių. Karo muziejus nuo kultūros muziejaus atskirtas dėl to, kad jis turi savo specifinį tikslą. Karo muziejus pašvęstas karo mokslui, jame vaizduojamas mūsų laisvės gynimas nuo senųjų laikų, ligi šių dienų; jame yra skyriai apie pulkų organizaciją, atskirų kariuomenės dalių istorija, kautynių istorija. Visa tai viename muziejuje tilpti negali. Be to, karo muziejus buvo įkurtas dalimi visuomenės ir dalimi krašto apsaugos ministerijos sąmatinėmis lėšomis. Prie to prisidėjo pulkai, divizijos ir atskiros dalys. Net ir dabar atskirus skyrius palaiko, prižiūri ir subsidijuoja atskiros kariuomenės dalys. Karo muziejus — karinės propagandos muziejus. Jis turi taip pat tikslą — ugdyti mūsų tautos karinį atsparumą, tuo tarpu kultūros muziejus yra grynai meno, tautos kultūros muziejus, kuriame yra meno, istorijos, etnografijos ir kiti skyriai. Karo muziejus yra karinė įstaiga, todėl atitinkamai ir tvarkomas. Jau 1934 m. karo muziejaus statute buvo numatytas kolektyvas iš aukštųjų karininkų, kuris jau ir sudarytas. Be to, karo muziejaus yra sudarytos gražios, gal būt, vienintelės pasaulyje tradicijos - apeigos, kurias kiekvieną vakarą matome.

Šis įstatymas 43 tautos atstovų balsais buvo priimtas.

TUOJ PRADĖS VEIKTI KAUNO MIESTO AUTOMATINĖ TELEFONO STOTIS

Jau paaikėjo, kad naujajai Kauno miesto automatinei telefono stotčiai atidarymo terminą susisiekiimo ministeris inž. J. Stanišauskis nustatė naktį iš spalių 24 į 25 dieną. Stotis į darbą paleidžiama naktį todėl, kad šiuo metu būna mažiausia abonentų pasikalbėjimų, todėl telefono susisiekiimas tuo būdu bus mažiausiai sutrukdytas.

Iki šiol visuomenės patogumui Kauno telegrafo - telefono stoties naujuose rūmuose nuo 8 iki 14 val. buvo demonstruojamas naujųjų automatinių telefonų veikimas. Paštų valdyba jau išleido abonentams Kauno automatinės telefono stoties abonentų laikinąjį sąrašą. Naujųjų sąrašų galima gauti telefono stotyje. Pilnas visos Lietuvos telefono abonentų sąrašas bus išleistas po Naujųjų Metų.

Adv. J. Bagdžiūno atsisveikinimas

Išvykdamas į Ameriką, advokatas J. Bagdžiūnas spalių 12 d. vakare savo pažįstamiems, draugams bei spaudos atstovams šaulių sąjungos salėje surengė kuklias vaišes. Šiose vaišėse dalyvavo šaulių sąjungos vadas plk. Saladžius, kun. V. Mironas, tautininkų sąjungos generalinis sekretorius dr. Janavičius, adv. Skipitis, prof. Žemaitis, „Eltos“ direktorius Pr. Dailidė, „Lietuvos Aido“ vyr. redaktorius rašytojas Vyt. Alant, „Lietuvos Žinių“ redaktorius Kardelis, Spaudos Fondo direktorius Zygelis, radiofono direktorius Bieliūnas, ponia Drangelienė, p. Augustauskai, p. Galaunės, p. Žmuidzinavičiai, p. Sleževičius ir daug kitų aukštų svečių ir spaudos atstovų.

Vaišių metu pasakė nuoširdžių kalbų p. adv. Skipitis, p. Augustauskas, kuris Lietuvos sportininkų vardu padėkojo adv. Bagdžiūnui už pakvietimą į Ameriką ir įteikė Kūno kultūros rūmų vardu gražiai į margos drobės viršelius įrištą adresą.

Be to, panašūs adresai buvo įteikti parvežti ir olimpinio komiteto sekretoriui kun. A. Valaičiui, komiteto išdininkui J. Brenzai ir visam komitetui.

Prof. Žemaitis, kaip vilnietis, savo kalboje prašė adv. Bagdžiūną nepamiršti parvykus į Ameriką ir Vilniaus lietuvių, kurie tebegyvena tuos laikus, kokius gyveno Lietuva prieš nepriklausomybės atgavimą. Be to, kalbėjo p. Pakštas ir amerikietis sportininkas p. Žukas.

Adv. J. Bagdžiūnas, atsakydamas į visus linkėjimus ir plačiai nupasakojęs patirtus Lietuvoje ir Vilniuje išpūdžius, žadėjo dar su didesne tėvynės meile tęsti lietuvių vienijimo darbą Amerikoje, pabrėždamas, kad Lietuvos visose srityse padarytoji pažanga. Jeigu ją galėtų taip pažinti ir visi atvykę iš užjūrio lietuviai, kaip aš ją pažinau, kiekvieną prikeltą iš visokio nutautimo miego ir darytų, kaip tuos amerikiečius sportininkus, lietuvių apaštalais. Tokiu tempu eidama pirmyn, Lietuva per 10 metų padarys naują pažangos stebuklą, kuriais susidomės visi pasaulio lietuviai: ir tie, kurie jai garbės nedaro, ir tie, kurie ją myli, pamiršę savo gimtąją kalbą. Kaip meno paveikslo negalim niekinti ir peikti vien dėl to, kad ant jo buvo nutūpusi musė, taip Lietuvos neturi žeminti jos maži, bet vis taisomi trūkumai ir vergovės palikimai.

Parsivežiau iš Vilniaus ir Trakų pilies žemių, kurios man bus relikvijomis ir primins visų lietuvių pareigą kovoje ir siekimuose. Taip pat parsivežiau iš Trakų pilies pamatų nuskelto plytą, kurią, įsupęs į Lietuvos trispalvę, laikysiu, kaip lietuvišką ginklą prieš tuos, kuriems nemielas kraštas, Lietuva vadinamas.

Vėliau adv. J. Bagdžiūno garbei solistas Babravičius, ponia Drangelienė ir ponia Galaunienė solo padainavo keletą lietuviškų dainų, o Petras Babickas ir Jonas Graičiūnas — padeklamavo.

Vaišės praėjo labai jaukioje ir nuoširdžioje lietuviškoje nuotaikoje.

Žirgas — krašto apsaugos stiprinimo talkininkas

Iš visų gyvulių labiausiai žmogaus mėgstamas ir gerbiamas, be abejo, yra žirgas. Ypač jis gerbiamas ir mylimas lietuvių: lietuvių ir valstybės ženklas Vytis — žirgas ir raitininkas; daugiausia lietuvių dainose sutinkamas motyvas — žirgas ir raitininkas. Tačiau, nors žirgas pas mus mylimas, jam pagarbos ir rūpesčių turėtų būti skiriama žymiai daugiau. Tad turime žirgą dar labiau pažinti.

Žvilgtelėkim trumpai į arklio istoriją. Yra legenda, kad Neptūnas (senovės romėnų dievas), norėdamas suteikti žmogui naudingiausią dovaną, vienu triandčio (toks ginklas) smūgiu iššaukė iš žemės arklių.

Mokslininkų spėjimu arklys žemėje atsirado anksčiau, negu žmogus. Pirmykštis arklys daug kuo skyrėsi nuo šių dienų arklio: jis buvo daug mažesnis, ir jo formos nebuvo tokios tobulos. Laikui bėgant, jo kūno formos plėtėsi, augo. Tas žymiai greičiau vyko tada, kai arklys tapo žmogaus pagalbininkas jo sunkioj kovoj už būvį. Jau nuo to laiko žmogus ir arklys vienas kito gyvenimui darė įtakos — žmogus turėjo įtakos į arklio kūno išsiplėtimą, o arklys padėjo žmogui sparčiau kultūreiti. Dėl to, jau iš senovės arklys nusipelnė žmogaus pagarbos, ir įvairios senovės tautos duodavo jam tik reikšmingus vardus: buvo vadinamas Hippos — didysai (ta prasme kaip didysis kunigaikštis) ir Egnus — teisingumas, teisė.

Graikai arklių vadindavo Allogo, — karūna, kad parodytų, jog arklys keturkojų gyvulių tarpe yra aukščiausias, lyg karalius. Izraelitai jį vadino Reksck, — karo priemonė arba karo mašina ir Sus, — dideliu paukščiu, tuo norėdami išreikšti didelį arklio judrumą ir greitį. Egiptiečiai, — Alla — tvirtu kaip sparnai; jų vaizduotėje arklys nebėga, bet lekia — skrenda. Afrikiečiai — Aberim — tvirtu, išnašiu ir Feres — išdidžiu, griežtu. Armenai — Iry — greitai. Arabai — Ramaka arba Hoxau, — greičiausiu gyvuliu ir Jaar — didžiuoju*).

Ir lietuviai nuo seniausių laikų dalijosi su arkliu savo vargais ir džiaugsmams: naudojo arklių, kaip greitą susisiekimo priemonę, naudojo įvairiems darbams, o taip pat ir karo žygiams. Šito gyvulio pavadinimas „arklys“ yra pačių lietuvių (iš žodžių arti, arklas) sukurtas. Be to, kai kuriose Lietuvos vietose jis dar buvo vadinamas ašvienis bei ašva (kumelė). Bet tą arklių, kuriuo buvo jojama į žygį, į karą ar pas mergelę, lietuviai pavadino žirgu (nuo žodžio žergti — greit vykti). Todėl ar nereikėtų mūsų raitininkams atkreipti į tai dėmesio ir vietoj „arklys“ įvesti žodį „žirgas“.

Bet grįžkime prie paties arklio. Arklys turi savyje daug aukštos vertės savybių: be kita ko, yra protingas, prisirišęs prie žmogaus ir dėl to ištikimas bei dėkingas jam. Štai keli pavyzdžiai. Viename Amerikos mieste laikraščių pardavėjas skaitytojams į namus išnešiodavo laikraščius. Tame darbe jis turėjo padėjėju arklių. Vieną kartą pardavėjas susirgo, todėl pranešė skaitytojams, kad laikinai laikraščius išnešios arklys. Įprastu laiku arklys prieidavo iš eilės prie skaitytojų gyvenamųjų namų durų, ir skaitytojai laikraščius pasiimdavo iš krepšių, pakabintų ant arklio nugaros. Jei kuris skaitytojas greit nepasirodydavo, tai arklys imdavo žvengti.

Kavalerijos istorijoje yra žinoma tokių atsitikimų,

kad kautynėse žuvus raitininkui, jo arklys, gailėdamasis savo šeimininko, nepasitraukdavo nuo mirštančio ir pats iš bado prie jo nugaišdavo. Tokiais atvejais, jeigu arkliui pavykdavo nutverti savo draugo žudiką, tai nepaleisdavo jo nesudraskęs. Ypač prie žmogaus prisiriša arklys, kada su juo gražiai, gerai ir ypač teisingai elgiamasi (neveltui yra net posakis: „Arkliui nepameluosi“) jau iš pat jo jaunų dienų. Jis prisiriša tada prie žmogaus nemažiau kaip šuo. Štai pavyzdys: vienas mūsų raitininkas augino jauną kumeliuką, kuris prie savo šeimininko buvo taip prisirišęs, kad pasikui jį visur sekiodavo, jam pasislėpus — ieškodavo. Jis ryškiai reikšdavo ir ilgesį ir džiaugsmą. Jis savo šeimininką puikiai atskirdavo net iš eisenos ir jam praeinant pro arklidę, kumeliukas jau iš tolo tik jį vieną ir visad pasveikindavo — sužvengdavo. Tas kumeliukas prie savo šeimininko buvo taip prisirišęs ir jam klusnus, kad, pav., išgirdęs jo balsą (sušvilpus) antroje sraunosios upės pusėje ar pa., jis šokdavo į vandenį ir plaukdavo, šokdavo per liepsnos užtvaras, nušliauždavo nuo aukščiausių, stačiausių krantų ir atbėgdavo prie savo šeimininko patenkintas. Jo šeimininkui kur nors užėjus, tas jaunas žirgiukas svetimame kieme ar gatvėje nepririštas laukdavo savo šeimininko ištisas valandas, nepasišalindamas ir neprisileisdamas kitų. Jis su savo šeimininku visad mieliai žaisdavo, jau iš jaunų dienų išmokdamas nemažą įdomių numerių.

Arklys yra charakteringas tvarinys ir tuo, kad turi ypač didelį nujautimo instinktą. Jis puikiai nujaučia savo šeimininko pergyvenimus, nujaučia besierinantį jo pasisekimą ar nelaimę. Kas tik bent kiek yra arklių pažinęs, tai žino, kad arklys visa tai savo judesiais, akių išraiška gana ryškiai pažymi. Prieš besierinantį šeimininkui pavojų, arklys jau nustoja apetito, nuliūsta, ima prunkšti, stenėti, neramiai karpyti ausimis, trypti. Arklys visada nujaučia, pav., didesnę žygį, kelionę ir todėl tokiais atvejais rasi jį arklidėje prieš kelionę jau geriau besiilsintį — begulintį. Arklio lakiomis nujautimo bei orientacijos savybėmis dažnai pasinaudoja ir ūkininkas, ir karys. Pav., žiemos metu tenka nuvykti kur gana toli ir visai dar nepažįstamais keliais, miškais. Štai grįžtant, sutemus (naktį), pakyla pūga ir sniegu kelius visai užpusto. Kelionė tada pavojinga, nes laukuose būna įvairių duobių, slidžių pašlaičių. Tai tada ypač daug pasitikima savo bendrakeleiviu — žirgu: užtenka tik laisvai atleisti pavadžius ir anas, grįžtant, išves tuo pačiu keliu.

Tad matome kiek arklys turi vertingų savybių, ir žmogus, bendraudamas su juo, daugelį gerų arklio savybių turėjo persiimti. Žirgas turi nemažą įtakos ir sielos jautrumui. Glaudžiai bendraudamas su žirgu, raitininkas įgauna ypatingos veržimosi, kilimo aukštytyn dvasios. Tai jau seniai pastebėta ir todėl daugelis menininkų vaizduoja žirgą ir jojiką su sparnais skriejančius erdvėj. Nuolat bendraująs su žirgu žmogus išugdo savy ir kitų gerų savybių. Žirgo klusnumas, ištvermė persiduoda ir žmogui. Todėl jau seniai pastebėta, kad žmogus, nuolat bendraująs su žirgu, išlaviną savo charakterį. Jis visad prieš žabodamas žirgą pirma ir pats save raitininkų kantrumu bei valia „pažaboja“. Taigi, žirgas ne tik yra svarbus įrankis, ginklas, padėjėjas, kovos draugas, bet kartu ir turis kai kurioms žmogaus savybėms nemažą lavinančios įtakos tvarinys. Todėl raitininkas visuomet energingas, jis

* Žiūr. „Gusaras“ 1934 m. kpt. Andriūnas.

niekad nenusimena ir nesęsta jo dvasia. Jis drąsus, lankstus, ryžtingas ir greitos orientacijos. Štai pavyzdžiai. Garsus karžygys — raitininkas Ireidlicas tvirtindavo, kad raitininkas jokiose aplinkybėse neturi pakliūti į nelaisvę. Bet ne visi su juo sutiko ir norėjo atvirksčiai įrodyti. Vieną kartą jis lydėjo savo viršininką. Kada Ireidlicas buvo įjojęs ant tilto vidurio, buvo duotas įsakymas uždaryt abu tilto galu, ir Ireidlicui buvo pareikšta, kad, štai, jis jau belaisvis. Tačiau šis nesumišo ir paspaudęs žirgą pentiniais, žaibo greitumu užtelėjo nuo tilto į upę, iš kurios sėkmingai išplaukė.

Tik tokio, kaip tasai Ireidlicas, o nekitokio nusi-statymo, bendraudami su žirgais, yra ir Lietuvos raitininkai. Neveltui tad, kad ir mūsų ulonų uniformos istorijoje yra tam tikri etišketai (virvė — kilpos būdu užmaunama ant kaklo), kurie reiškia: nebėra išeities, — geriau jau tapti pasmaugtu, negu gyvam pakliūti į nelaisvę. Taip tad ir bendras kavalerijos šūkis „žūt būt, bet vienas už visus, visi už vieną!“ tai byloja. Žvilgterėkim tik, kad ir į paskiausias nepriklausomybės kovas. Štai, pav., viena lietuvių raitininkų joja, bežvalgydama, atsidūrė toli prieš uždfrontėje. Priešas jos buvimą susekė, ir joja atsidūrė kritiškoje būsenoje, bet raitininko dvasia, lietuviškas ryžtingumas neleido jai nusiminti ir į nelaisvę pasiduoti. Kelias paras be maisto ir poilsio susikaudama ir prasiverždama, per klampias balas ir stačius skardžius joja prasiveržė pro prieš fronto liniją ir pasiekė savuosius. Ji ne tik, kad pati nepasidavė, bet dar atvarė ir belaisvių bei karo grobio. Panašių pavyzdžių daugybė.

Tokiais aukštais privalumais kavalerija pasižymėjo jau iš senų laikų ir todėl jau nuo tada, kaip ginklo rūšis, kavalerija aukštai vertinama. Daug yra istorijos faktų, kad keli šimtai narsių raitininkų išsklaidydavo ir sunaikindavo kelių tūkstančių prieš kariuomenę. Ir laikui bėgant, jeigu kavalerija neatsilikda-

Kovos draugai irgi domisi pratimo nagrinėjimu

O. Milaševičiaus nuotr.

ma žengia kartu su technika, tai savo pagrindinių aukštų ypatybių ji nenustodavo ir nenustos.

Dėl viso šito mes, lietuviai, turime dar aukščiau iškelti kavalerijos pamėgimą, labiau pamilti žirgą, ypač, kad šioj srity turime daug galimumų. Nors paskiausiai šioje srity nemaža padaryta ir daug daroma, tačiau kai kurie dalykai štai kreipia dėmesio ir tiekia keletą pasiūlymų.

Vyt.

(B. d.)

TAUTŲ SAJUNGA VĖL PRADEJO RŪPINTIS NUSIGINKLAVIMO KLAUSIMU

Jau keturi metai praėjo nuo to laiko, kada buvo sušaukta pasaulinė nusiginklavimo konferencija. Ši konferencija buvo sušaukta Ženevoje 1932 m. Konferencija posėdžiavo su pertraukomis apie 2 metus ir, deja, jokių konkrečių vaisių nedavė. Ji suiro dėl Vokietijos lygybės reikalavimo apsiginklavime. Nuo to laiko visos valstybės smarkiai apsiginklavo. Apsiginklavimo lenktyniavimas einas vis didyn ir didyn.

Per šią Tautų Sąjungos pilnates sesiją buvo išrinkta atsiginklavimo komisija, kuri savo darbų tvarkoj numatė tris svarbius klausimus, būtent: ginklų gamybos ir prekybos sutvarkymą, nusiginklavimo komisijos įsteigimą ir atsiginklavimo reikalui išleidžiamų sumų skelbimą. Tautų Sąjungos paktas nustatė, kaip valstybės turi nusiginkluoti. Pakto 8 str. uždėjo visiems Tautų Sąjungos nariams prievolę sumažinti savo apsiginklavimą ligi minimumo, suderinto su valstybės saugumu ir su tarptautinių pasižadėjimų, kylančių iš bendro veikimo, vykdymu. Taip pat Tautų Sąjungos Taryba, turėdama galvoje kiekvienos valstybės geografinę padėtį, turėjo parengti apsiginklavimo sumažinimo planus. Be to, paktas nustatė, kad visi Sąjungos nariai privalo teikti vieni kitiems žinias apie savo apsiginklavimo didumą. Tačiau visi tie nuostatai ligšiol dar nebuvo įvykdyti.

Todėl dabar, esant tokiai įtemptai politinei padėčiai, jei būtų sušaukta nauja pasaulinė atsiginklavimo konferencija, tai ji galėtų išgelbėti pasaulį iš karo pavojaus. Dabar yra tinkamiausias laikas tokiai konferencijai sušaukti. Kadangi Vokietija jau savavališkai apsiginklavo, tai, gal būt, taip pat sutiktų dalyvauti tokioje konferencijoje, kuri galėtų išsprę-

ti visuotinio nusiginklavimo reikalą. Tačiau tam reikia, kad visų pirma būtų išspręstas saugumo klausimas tiek vakarų tiek rytų Europoj. Tad, kol nepaaiškės Locarno Konferencijos likimas, tai vargiai ar galima bus prieiti konkrečiai prie nusiginklavimo reikalo sutvarkymo bent ir tose kukliose ribose, kurias numatė paskutinė T. S. sesijos pilnates sesija.

IZVIESTIJA APIE LENKŲ TAKTIKĄ ŽENEVOJE

Apie lenkų delegacijos taktiką Ženevoje Izviestija rašo, kad po gen. Rydz-Smigly kelionės į Paryžių ir ten įvykusių susitarimų, Ženevoje buvo laukiama, kad lenkų politika Ženevoje kiek pasikeisianti. Optimistai tikėję, kad Beckas atsisakys palaikyti vokiečių politiką ir stos į eiles tų, kurie visomis priemonėmis pasiryžę stiprinti Tautų Sąjungą ir kolektyvinį sumanymą. Tačiau Beckas nepalaikė galimu dalyvauti Ženevos taikos diskusijose, nes tuo atveju būtų turėjęs suformuluoti savo poziciją už ar prieš agresiją. To susilaikymo taktika, esą, Ženevoje buvo suprasta kaip Vokietijos palaikymas.

Užtat buvęs labai aktingas lenkų delegacijos dalyvavimas užkulisiniame darbe. Svarbiausias Tautų Sąjungos darbų tvarkos punktas yra Sąjungos pakto reforma ir sustiprinimas tų straipsnių, kurie sudaro kolektyvinio saugumo pagrindus. Žinoma, Lenkija kaip tik pasisakė už šios diskusijos atidėjimą, iki nurims politinis įtempimas. Tai, esą, reiškia lenkų nusistatymą ir toliau priešintis Tautų Sąjungos stiprinimui ir kolektyvinio saugumo sistemai. Po dviejų savaitių lenkų delegacijos veiklos Ženevoje, Izviestijų nuomone, sunku būtų surasti naivių žmonių, kurie manytų, kad Lenkija keičia savo pozicijas.

Su trimis šautuvais prieš 15 lenkų

(Iš partizano pasakojimų)

1919 m. Nartučių kaimo gyventojus pasiekė žinia, kad gretimą Gudeikių kaimą užplūdo lenkų kareiviai. Pirmąją žinią pasekė kita: jie plėšia ir atimą gyventojų turtą, kankina žmones. Nartučių kaimo gyventojus apėmė panika ir visi rengėsi nakties metu bėgti iš kaimo. Skubiai krovė į vežimus savo turtą ir nekantriai laukė vakaro.

Aš buvau aštuoniolikos metų amžiaus. Buvau drąsus ir pilnas energijos. Tokie pat buvo ir mano keturi draugai, vienmečiai. Mums visiems atrodė, kad turime apginti kaimą ir nekaltus žmones nuo neprašytų atėjų. Tą mintį ir norą dar stiprino tai, kad savo žinioje turėjome tris rusų kareivių paliktus šautuvus, apie 200 šovinių ir keliolika granatų. Su šautuvais elgtis mokėjome, bet granatas menkai pažinome, nors rusai buvo mus mokę kaip jas mėtyti. Šiaip ar taip, bet jautėmės tvirti; jautėmės, kad galime ginklu pasipriešinti lenkams. Tą mintį iškėliau aš, o jai pritarė likusieji mano draugai. Kad geriau galėtume veikti, išsirikome vadą ir pasižadėjome nelaimėje kitas kito neapleisti. Nutarėme sutemus pasiimti ginklus (jie buvo paslėpti mano tėvo kluone) ir eiti į Gudeikių kaimą susikauti su lenkais.

Saulės nusileidžiant laukėme neramūs ir gal kiek susirūpinę, nors jokios baimės nejautėm. Motina, tačiau, pastebėjo mano neramumą ir klausė gal sergu. Atsakiau, kad esu sveikas, tik nenoriu palikti gimtinės (buvome nutarę tėvams apie savo žygį nieko nesakyti).

Atėjo vakaras. Atėjo labai palengva, nesiskubindamas. Ateidamas atsinešė su savimi tamsą, pilną paslapčių, naktį, pilną šiurpulingiausių įvykių. Kartu su saulės nusileidimu atvyko pas mane draugai. Vadu išrinktas Pranas Gudaitis paklausė ar niekas nežino apie mūsų sumanymą, ir ar mes nebijome eiti į kautynes. Vienu balsu atsakėme, kad niekas nežino ir kad į kautynes einame su noru. Ir tikrai, apie tai, kad kuris iš mūsų gali negrįžti, mes visai negalvojome ir nenorėjome galvoti. Tiesa, krūtinėje jautėme kažin kokį erzinantį jausmą, tokį, kokio niekada neteko jausti.

Tylomis, iš lėto prislinkome prie klojimo, sulindome į pašiūrę ir ėmėme mano nurodytoje vietoje rankomis kasti žemę. Greit prikasėme lentą, kurią išėmė iškėlėme tris į skudurus suvyniotus šautuvus, šovinius ir vienuolika granatų. Šautuvai buvo truputį aprūdyję. Apšveitėme juos paskubomis, susipylėme į kišenius šovinius, pasidalinome granatas ir pro dureles lindome laukan.

— Na, vyrai, kur taip rengiatės? — užklupo mus griežtas ir aštrus klausimas. Visi valandėlei sumišo; aš gi pažinau savo tėvo balsą ir ėmiau galvoti, kad visas mūsų žygis nuėjo niekais.

— Kur rengiatės keliauti? — jau švelniau paklausė tėvas. Pranas Gudaitis pradrąsėjo ir išaiškino visą mūsų sumanymą. Tylėdami laukėme tėvo atsakymo. Šis gi liepė mums eiti į trobą; pats nuėjo pirmas, tikėdamasis, kad mes jo neapvilsime. Ir kaip mes galėjome neklausyti to žilagalvio senuko, kuriam pačiam teko gulėti apkasuose Rusijos — Japonijos karo metu, tolimojoje Azijoje. Tylėdami sekėme jį ir galvojome, stengėmės atspėti, ką jis mums pasakys.

— Vyrai, — atsisėdęs už stalo pradėjo tėvas — aš pastebėjau, kad jūs šiandien kažin ką nutarėt. Todėl sekiau jus, kad neišbėgtumėte, neatsisveikinę, nepalaiminti. Uždrausti eiti negaliu, nes jus šaukia tėvynės meilė, laisvė. Tik kur nebūsate, būkite atsargūs. Neliskite nereikalingiems pavojams į akis, o kautynėse kaitės drąsiai. Ir svarbiausia — tai neapleiskite vienas kito.

Bekalbant tėvui, įėjo apsiašarojusi motina. Padavė mums pilną maisto krepšį. Ir tik dabar supratome, kad tėvas mūsų žygį įvertino žymiai rimčiau, kaip mes patys. Mes galvojome, kad nuėję į Gudeikių kaimą susišaudysim su priešu, išvysim jį staiga puldami, ir grįšime atgal pas tėvus. Tačiau, kai motina mums padavė maistą, mes supratome, kad kartą išėjus, kol lenkai bus Lietuvoje, atgal į tėvų namus grįžti nebegalėsime. Supratome tai ir lyg pabūgome. Tačiau tvirtas vado žvilgsnis visus nuramino. Atsisveikino tėvai su visais labai nuoširdžiai ir išleido mus. Pakeliui apsilankėme pas kitų draugų tėvus, su jais atsisveikinti. Visi linkėjo laimės ir pasisekimo. Sulaikyti niekas nebandė. O Petro Jurgėlos tėvas dar davė truputį pinigų, paaškindamas, kad nežinia kas gali atsitikti. Ir ypač pabrėžė, kad nieko iš gyventojų neatiminėtume ginklo pagelba.

Tarp gražiai užaugusių rugių rangėsi siauras takelis į Gudeikių kaimą. Juo ir nutarėme eiti, o nutarėme todėl, kad kelyje bijojome sutikti lenkų. Iki Gudeikių kaimo vos du kilometrai. Per dvidešimt minučių nukeliavome tą kelio gabalą. Nepratę nešioti šautuvus, jautėmės tiek pavargę, todėl ant griovio krašto susėdome pasilsėti. Kaimas buvo visai netoli ir buvo galima girdėti linksmas kareivių (lenkų) kalbas. Mes tarėmės, ką pirmiausia daryti. Nusprendėme, kad reikia sužinoti priešo skaičių ir tik tada pulti. Žvalgu pasisiūlė Algirdas Kutka, didelis pramuštgalvis, drąsus ir sumanus vaikas. Kai žaisdavome kaime „kas geriau pasislėps“, tai jis visuomet taip pasislėpdavo, kad niekas negalėdavo jo surasti. Todėl mes ir sutikome su jo pasisiūlymu, nors į žvalgybą kiekvienas norėjo eiti. O jis tik pašoko ir dingo tamsoje. Laukėme jo ir tas laukimas toks ilgas darėsi, kad net pradėjome bijoti dėl Algirdo likimo.

Grįžęs po pusvalandžio ėmė pasakoti surinktas žinias. Esą, kaime lenkų jis priskaitęs iki 15 asmenų, bet labai galima, kad jų yra kiek daugiau. Sargybinių niekur nepastebėjęs; matyt, lenkai puolimo nesitiki. Visos žinios buvo džiuginančios. Reikėjo tik gerai pasinaudoti padėtim ir išnaudoti visas progas.

Į kaimą sueiti nutarėme išsiskirstę ir į didžiausį priešų būrį mesti porą granatų. Granatų sukeltą išgąstį turėjo palaikyti trijų šautuvų taikli ugnis.

Pakluonėmis, per klojimus ir kitais keliais įėjome į kaimą. Slinkome atsargiai prie Balčiūno sodybos, kur buvo girdėti didžiausias triukšmas. Palengva ir atidžiai apžiūrinėjome kiekvieną kaimo kampą, kad nesulauktumėme smūgio iš užpakalio. Aš slinkau su vadu, o visi kiti po vieną. Mes turėjome išmesti granatas ir greit už kampo pasislėpti.

Apšiurusiu stogu Balčiūno troba liūdnam žiūrėjo į šelstančius „svečius“. Gal pikta ir jai buvo, kaip ir jos šeimininkui, kad lenkai drasko, ardo viską, kas tik po

(Žiūr. „Kario“ Nr. 41)

Jaunutėmis pušaitėmis apaugusiame kalnelyje baigėsi pamaldos. Pasimeldę kariai išsirikiavo ant vieškelio ir, skambant linksmo maršo garsams, pradėjo žengti į savo stovyklas. Keliolika civilių žmonių, taip pat dalyvavusių pamaldose, dar ilgai pasiliko akimis lydėti nužygiuojančius karius.

Eidamas savo būrio ketvirtojoj gretoj, eilinis Nartakas permetė akimis skaidriai mėlyną dangų. Jo akis traukė mažytis, vienišas debesėlis, kuris, tarytum išsigandęs to beribio mėlynumo, baikščiai dairėsi, kur pasislėpti. Pulkas pamažu kopė vieškeliu į kalną. Pirmutinės kuopos jau suko į aikštę ir artinosi prie palapinių miesto.

Žmones paleidus, eilinis Nartakas išgirdo budėtojo balsą.

— Eilini Nartakai, bėk prie budimosios palapinės. Tėvas laukia. — Nartakas bematant nusiskubino stovyklos budėtojo palapinės link. Ten jis jau iš tolo pamatė besėdintį ant suoloelio žilagalvį tėvą. Kalbėjosi apie kažką su budinčiu karininku ir neįtūtė prisiartinančio sūnaus.

Karštai su sūnum pasisveikinęs, senukas džiaugėsi:

— Tai gražiai gyvenat, tai įsitaisę!... Kaip altoriai visur...

— Dar nevisiškai baigėm puoštis. Dar tik įpusėjom. Kasdie vis tobulinam, kai tik sugriebiam atspėjamo laiko.

— Žinai, sūneli, aš tau čia šio to atvežiau. Motina įdėjo... Sakom, turėsi kuo užsidažyti. Daug tenka čia tau dirbti, reikia pasirūpinti... Nors tu visai gerai išrodai, net pasitaisęs.

— Žinoma, kad pasitaisęs. Maistas čia geras, gausiai gaunam jo. Pratimas gryname ore tik taiso sveikatą. Visiškai nieko čia man nestinga.

— Ot ir aš taip sakau savo senei. Ale ji nesiklauso, vis savo burbia ir nuolat rūpinasi, ką tu valgai, kaip miegi. Žinai, moteriškosios! Tai ką, daug šaudot, daug manevruojat dabar?

— Nemažai. Dieną ir naktį lavinamės.

— Tas man patinka. Reikia ruoštis ginti tėvynę. Rimtai ir atsidėjus reikia ruoštis. Kartą nepriklausomybę išsikovoję, turim susidaryti tokias sąlygas, kad niekuomet nebenuostotumėm jos, — šnekėjo senis storu, ramiu balsu.

— Užtat mes ir dirbam. Dieną naktį dirbam, — su pasididžiavimu atsakė tėvui sūnus.

— Na, o kur ta judviejų Vilniaus kertelė? — paklausė senis. — Dar nemačiau.

— Tuoju parodysiu. Va, ten reikia eiti, kur anie žmonės stovi.

Toj vietoj, ką eilinis Nartakas parodė ranka, stovėjo didokas poligonan atvykusių svečių būrys. Jų tarpe matėsi kelios ponios, o karininkų tarpe ir bataliono vadas. Šis rodė ranka į Vilniaus kertelę ir aiškino kažką greta stovinčioms ponions.

Senis Nartakas prisiartinė prie puošmenų, o eilinis kiek atsiliko, lyg ir susilaikydamas brautis ten, kur stovėjo aukštesnieji jo viršininkai. Jis atidavė jiems tik pagarbą. Tuo metu vienas karininkas, antrosios kuopos vadas, atsisuko į eilinį Nartaką.

— Štai, va, ir patsai autorius. Na, prisiartink, eilini Nartakai. Pasirodyk.

ranka pakliūna. Nemažiau pikta ir mums buvo, matant lenkus vaišinantis atimtais iš ūkininkų produktais.

Paėmėme granatas ir: „Viens, du, trys!“ paleidome į lenkų būrį. Patys skubiai prisiglaudėme prie didelių akmenų, kad draugai neįsegtų kokios kulkos.

Baisus trenksmas sukrėtė apylinkę. Baisus ir išgąstingas ryksmas palydėjo jį. Sužeistieji vaitojo ir rangėsi žemėje, šaukėsi pagalbos, kurios niekas nedrįso suteikti. Išbėgę iš trobos lenkų kareiviai mėgino burtis į būrelį, bet nauja mūsų vado granata juos išblaškė. Kurie liko gyvi nuo granatų, tuos guldė šautuvų ugnis. Dar ir šiandien stovi mano akyse šiurpus vaizdas: didžiausio išgąščio pagautas lenkas laksto po kiemą, ieško vietos pasislėpti. Negalėdamas jos niekur rasti, prisiglaudžia prie tvoros mieto ir ten pasilieka. Kažin kieno užklydusi kulka nuskina jį...

Gal tik penkias minutes tęsėsi tas pragaras, bet man atrodė jis visų amžium. Ir vėliau, nors daug kartų teko susiremti su įvairiais priešais, nė vienos kautynės neatrodė tokios baisios ir žiaurios, kaip šitos.

Likusieji lenkai metė ginklus ir iškėlė rankas aukš-

tyn. Jų bebuvo trys. Mes išlindome iš savo slėptuvių, susirinkome šautuvus ir atidavėme juos nešti mūsų belaisviams. Lenkai juos mielai sutiko nešti ir, tur būt, džiaugėsi išlikę gyvi. Retkarčiais jų akys nuklysdavo į sudraskytus draugų kūnus ir per jų veidą perbėgdavo kažin koks raumenų trūkčiojimas.

Skaisčiai tekanti saulelė mus pasveikino netoli J. miestelio, kuriame buvo lietuvių partizanų štabas. Po valandos jau sėdėjome štabo raštinėje ir pasakojome partizanų vadui apie mūsų nakties žygį. Jis mums nuoširdžiai padėkojo už atneštus šautuvus ir šovinius, už granatas ir leido eiti ilsėtis. Savaitei praslinkus mes jau buvome laikomi pilnateisiais partizanų šeimos nariais, jau daug kartų buvom statę savo gyvybes pavojuosna, bet jų vis laimingai išvengę.

Teko pergyventi daug kautynių tarnaujant Lietuvos kariuomenėje, bet jas jau baigiu užmiršti. O tas pirmasis kautynės šiandien dar taip atsimenu, lyg jos vakar būtų buvusios. Gal tai todėl, kad jos buvo mums pirmosios ir taip gerai pasisekusios.

Jon. Palšis

Eilinis Nartakas prisiartino, mikliai pridėjo prie kepurės ranką.

— Čia paties tėvas? — paklausė kapitonas.

— Taip, tamsta kapitone. Atvažiavo pasižiūrėti poligono.

— A-a labai malonu. Prašom, prašom, — prisiartino kapitonas prie žilagalvio senuko.

Senis Nartakas ilgai stebėjo Vilniaus Kertelę ir nuoširdžiai džiaugėsi sūnaus ir jo draugo darbu. Jį jaudino ir tai, kad visi čia stovintieji taip pat gėrėjosi ir stebėjosi eilinių sugebėjimu. O Vilniaus Kertelė iš tikrųjų puikiai išrodė: prie Gedimino bokšto stovėjo surakintomis rankomis jauna moteris, o iš trijų pusių ją supo vilkai. Šie staugė stebėdami į dangų, tarytum skūsdamies ta didžiąja neteisybe.

Staiga bataliono vadas, kurį laiką įdėmiai išžiūrėdamas senį Nartaką, paklausė jį.

— Dovanokit, tamsta. Man rodos, kad mudu turėtumėm būti pažįstami. Ar ne tamsta tik būsi tas knygnešys Nartakas, kuris kartą išgelbėjo mane iš rusų nagų?

Senis Nartakas taip pat išžiūrėjo į pagyvenusio amžiaus majorą.

— Prisimenu truputį... Tamsta, rodos, priklausai prie vaidintojų ratelio. Knygų, rodos, nuolat imdavausi iš manęs. Taip, vieną kartą aš nugirdžiau tamstą areštavusį žandarą, o paskiau, kai pabėgot, daviau jam šimtą rublių, kad tylėtų.

Bataliono vadas, spausdamas žilagalvio senuko ranką, nuoširdžiai šnekėjo.

— Malonu dabar matytis po tiek metų. Tai tamsos sūnus toks menininkas. Be to, kiek girdėjau, jis yra ir labai pavyzdingas, sumanus karys.

Eiliniui Nartakui buvo nepaprastai gera. Juk patysai bataliono vadas žino jo pavardę ir taip palankiai šnekasi su tėvu Tos gražiai apsirengusios miesto ponios, karininkai ir kiek toliau stovį kareiviai — visi kreipė dabar dėmesį į jį, eilinį Nartaką, jo tėvą ir bataliono vadą.

Bataliono vadas kiek ilgiau iššneko su seniu Nartaku, net ant suolo prie storos pušies susėdo. Antrosios kuopos vadas su poniomis toliau nuėjo, o eilinis Nartakas, leidimo kariškai pasiprašęs, nuėjo prie savo kuopos.

Ta diena eiliniui Nartakui buvo labai puiki. Jis visą laiką praleido besišnekučiuodamas su savo tėvu. Buvo ir paneriuosna nuėjęs. Maudėsi abu. Tačiau svarbiausia tai, kad bataliono vadas buvo pasikvietęs jį kartu su tėvu savo palapinėn, kur pavaišino ir draugiškai apie dvi valandas prašnekėjo su Nartakais. Šios laimės jam pavydėjo visas pulkas, o ką jau bekalbėti apie antrąją kuopą.

Pavakariais eilinis Nartakas palydėjo važiuotas savo tėvą iki Skarulių, o nuo čia, atsisveikinęs, parėjo pėsčias prieš pat patikrinimą į stovyklą.

***

Dienos ir naktys poligono gyvenime slinko labai greitai. Žiūrėk, čia pasibaigė būrio sudėties pratimai, prasidėjo kuopos, pasibaigė ir šie ir jau prasidėjo bataliono sudėty veiksmai. Šiems prasidėjus užėjo įdomiausias darbas, nes pratimai, dalyvaujant visoms ginklo rūšims, kur kas įvairesni, daugiau įspūdžių teikia. Tiesa, dabar kariams tekdavo žymiai toliau žygiuoti, be to, patys pratimai daug ilgiau užsitęsavo, tačiau kariai to nebojo..

Širynt batalionas išžygiavo antrą valandą. Saulė dar nebuvo patekėjusi. Pratimo tema — batalionas ginasi miške ir vėliau išeina iš kautynių. Veiksmai vyko už Šilosėdų esančiuose miškuose. Vieta, kur antroji kuopa užėmė gynimosi pozicijas, buvo labai graži ir įdomi.

Vėliau batalionas turėjo trauktis ir užimti antrą ribą. Pirmasis būrys labai vykusiai atsitraukė ir tiksliai užėmė paskirtą gynimosi barą. Teko trauktis ištisą kilometrą klaidžiu mišku, tačiau niekas nepaklydo ir neatsiliko. Kiekvienas karys didžiavosi savo būrio vado sumanumu. Visi laikėsi labai drausmingai. Aplinkui buvo labai daug uogų, tačiau niekas neuogavo, net dėmesio į jas nekreipė — visi turėjo galvoj griežtą būrio vado draudimą uogauti.

Antrasis būrys šiandie ypač pasižymėjo. Jau pačioj pradžioj jis išvedė iš rikiuotės visą priešų kautynių patrulio skyrių, kai išėjo ant spindžio, kur gerai buvo organizuota būrio ugnis. Dar didesnio laimikio susilaukė būdami antrojoj riboj. Čia labai gerai užsimaskavę ir nukreipę į visas prieigas ugnį, antrojo būrio vyrai gal pusantrą valandos bergždžiai laukė priešų. Net šonai įskaudo žmonėms. Tačiau užimtoj būrio pozicijoj buvo labai tylu, ramu, nes kariai taip elgėsi, kaip jiems buvo įsakyta būrio vado. Prie būrio atjojo poligono viršininkas. Jei išsidėstymo vietos nebūtų iš anksto žinojęs, tai generolas gal ir nebūtų pastebėjęs gerai užsimaskavusių vyrų. Jis prijojo kaip tik prie tos vietos, kur gulėjo nekrutėdamas, šalną samanomomis apsidėjęs, eilinis Nartakas.

— Kokios kuopos? Kas kaimynas iš dešinės, kas iš kairės? Kur būrio vado vadovietė? Kur tvarstymo, šovinių tiekimo punktai? Kokia pagrindinė šaudymo kryptis? — pasipylė iš generolo lūpų klausimai.

Eilinis Nartakas, toliau toj pačioj padėty gulėdamas, atsakė generolui į visus klausimus kuo puikiausiai.

— Na gerai, — ištarė generolas ir toliau nujojo.

Būrys vėl pasiliko toliau laukti priešų.

Gal praėjo keliolika minučių, kai sužvilgo gulinčių vyrų akys: aikštelėj, į kurią buvo nukreiptas lengvasis kulkosvaidis, pasirodė priešų oerlikonas. Grupė žmonių sekė, apsidairydami, vežimą ir artinosi prie būrio. Vyrų rankose kruptelėjo šautuvai, visi nekantriai laukė būrio vado iš anksto sutarto ženklų. Tačiau šis nesikarščiavo ir laukė dar patogesnio momento. Būrio vadui ženklą davus, prapliupo smagi kulkosvaidžių ir šautuvų ugnis. Priešas, tokio netikėtumo išstiktas, neiškart suprato padėtį. Vėliau jis mėgino susukti arklius ir pasprukti miškan, tačiau nepasisekė — raitas tarpininkas pasivijo ir liepė grįžti. Girdi, išvesti iš rikiuotės esat, nukauti. Priešų žmonės turėjo nusiimti pošalmes ir sugulti su savo pabūklų pamiškėj.

Antrojo būrio vyrai buvo labai patenkinti. Jų veidai taip smagiai švietė, jog galėjai manyti, kad jie paėmė kautynių lauke didžiausią tvirtovę.

Apie antrą valandą nuskambėjo trimitas — pratimas baigėsi.

Batalionui grįžtant namo, antrojo būrio vyrai dainavo. Eilinis Nartakas, kuris jau spėjo pasižymėti stovykloj ir kaip sąmoningas posmų sudėliotojas, traukė pirmuoju balsu, o kiti antrino.

Kai pačiuopom oerlikoną, tumba, tumba, tumba...

Priešas gavo liūdną toną tumba, tumba, tumba...

Et, vyručiai, poligone, tumba.....

Nepelnysi lengvai duoną! tumba.....

Reik mokėti ir žinoti, tumba.....
Kaip pabūklą reik maskuoti, tumba.....
Juk už tai, kad nori snausti, tumba.....
Valandėlę smagią gausi! tumba.....

Skambūs balsai ritosi per raistus, aukštumas ir skendo miškuose. Kažkur vakaruose girdėjosi artilerijos dūžiai.

Batalionas smagiai žygiavo pietų.

***

Paskutinį sekmadienį buvo poligono transliacija. Transliacija prasidėjo rytą — pamaldomis. Jų metu puikiai giedojo rinktinis karių choras. Buvo aiškiai girdėtis ir eilinio Nartako balsas.

...Skambiu, ryškiu balsu pradėjo dainuoti Nartakas...

Po pietų, septynioliktą valandą ties Ruklos dvaru susirinko daugybė karių. Matyti daugybė ir svečių iš apylinkių bei kitų Lietuvos vietų susirinkusių.

Eilinis Nartakas kiek jaudinosi. Mat, jis parašė poligonišką duetą, kurį kartu su eiliniu Kupčiūnu turėjo išpildyti antrojoje programos pusėje. Truputį lyg ir nejauku darėsi matant tiek daug svečių, aukštų karininkų. Juk jie visi klausysis, kaip jis su Kupčiūnu dainuos. Ne vien jie, bet visa Lietuva klausysis. Taip pat ir jo tėvas nueis pas Rudaminus, kurie turi radio aparatą. Dar prieš savaitę parašė jam apie tai.

Atliekami prie mikrofono dalykai labai juokino susirinkusius ir kėlė nuotaiką.

Pagaliau atėjo ir Nartako eilė. Pranešėjas aiškiai pranešė radio klausytojams Nartako pavardę kaip autorius ir išpildytojo transliuojamo dalyko. Paminėjo ir Kupčiūno pavardę. Paminėjo net jūdviejų dalį ir kuopą.

Skambiu, ryškiu balsu pradėjo dainuoti Nartakas apie poligono laukus, kuprinę, tamsias, klaidžias naktis, apie Neries žuvis ir subatvakarius poligone. Kupčiūnas jam padėjo stipriu, žemu bosu. Susirinkusieji visą laiką labai nuoširdžiai juokėsi, gėrėjosi žodžių sudėstymu ir pačiu dainavimu.

Transliacijai pasibaigus, čia pat buvo surengta smagi gegužinė.

Eidamas namo, eilinis Nartakas galvojo, kaip džiaugėsi jo tėvas, girdėdamas per radio savo sūnaus balsą. Juk kartu džiaugėsi ir visas kaimas. Dabar jis, eilinis Nartakas, galėtų net pasididžiuoti sugrįžęs į namus.

***

Tarytum paukščiai, praskrido poligono dienos ir naktys. Paskutiniai pulko sudėties pratimai jau ėjo

Ulonų daina

Ženki, žirge, riestasprandi,
Ei, valio valia!
Pamylėjom savo grandį —
Tai mūsų dalia.

Trenki, žirge, pasagėlėm,
Ei, valio valia!
Plieno kardus mes iškėlėm —
Tai mūsų dalia.

Ženki, žirge, baltanagi,
Ei, valio valia!
Priešą vysime, kaip vagį —
Tai mūsų dalia.

Ženki, žirge, baltakakti,
Ei, valio valia!
Vilniun turim mes nukakti —
Tai mūsų dalia.

Ženki, žirge, greitakoji,
Ei, valio valia!
Vilniaus bokštai rytuos stovi —
Tai mūsų dalia.

Ženki, žirge, šuoliu pilnu,
Ei, valio valia!
Greitai josim mes į Vilnių —
Tai mūsų dalia.

Jonas Pladis

prie galo. Vieną dieną į pavakarius paskutini kartą nuskambėjo trimitas, pranešdamas ne apie pratimo pabaigą, bet ir apie tai, kad poligono darbas jau baigtas. Eidami stovyklon, kariai lyg ir su gaisrių žiūrėjo į poligono miškus, kalvas, į vienišas kelnas pušaites. Lyg ir gaila, lyg ir graudu jas palikti.

Sudie Ostepai ir Nerštupi!
Sudie pušaitėms, Batrakiams!
Jau mes milinę susisukę
Mosuosim ranką tiems laukams.

Mes dieną naktį čia žygiavom,
Kuprinę nešėm ant pečių.
Čia bėgom, klupom, prakaitavom
Ir laime džiaugėmės kartu.

Sudie Onytėms mylimiausioms,
Kurias mes matėm už Neries;
Išeit viršilos pasiklausę,
Karštai jas spaudėm prie širdies.

Pamažu linko į šonus poligono pušaitės, tarytum ašarodamos, tarytum suprasdamos, kad jos paliks vėl vienos stūksoti negyvenamuose plotuose.

Nuo Šilosėdų aukštumos pūtė lengvas vėjas; dangumi plaukė balti, tarytum ką tik išplautos palaidinės, debesys.

Rausva saulė, užkliuvusi už trianguliacijos bokšto, nuslydo į Batrakių pušyną.

Grižtantieji iš paskutinio pratimo užtraukė naują dainą.

(Galas)

Visi užkandžiau jame

Laisvalaikio pasikalbėjimai

Kazys Raginis visą laisvalaikį vaikščiojo, kaip šaltą varlę prarijęs. Jis nuobodžiu žvilgsniu pasižiūrėjo į savo draugą Petrą Kataitį, kuris trečią kartą valė šautuvo vamzdį ir vis buvo nepatenkintas; pataisė savo lovą ir garsiai nusižiovavo, lyg rengdamasis po dviejų parų žygio gulti. Tuo laiku Petras, traukdamas gal šimtą kartą virvutę per vamzdį, jau baigė judinti iš tvirtų pozicijų lovą.

— Kazy, padėk man išvalyti. Vis tos prakeiktos įgraižos.

Kazys, matydamas Petro veide prakaitą, gal nė kiek nemažesni, kaip Adomo, savo laiku išvyto iš rojaus, prašymą patenkino, ir po kiek laiko šautuvas buvo išvalytas.

Dabar abudu draugai prisėdo ant lovos krašto. Kazio veide vistiek žaidė piktos nuotaikos šešėliai, o Petras visa burna šypsojos, mat tuo jis reiškė savo pasitenkinimą.

— Ko tu cia tep surugis? — pasiteiravo Petras, pamiršdamas visą literatūrinę bei statutų kalbą ir tuo parodydamas savo dzūkišką kilnę.

— Laiška negavau, — atsakė Kazys, — Marikė turėje atsiunsti.

Kazys visa savo prigimtimi buvo žemaitis, o žemaičiai, kaip žinoma, labai kantrūs ir geri žmonės.

— Kū cia liūdėc. Velei paklausk, kū aš tau paporysiu. Žinoma ne apie šautuvū ir ne apie kariškus statutus, bet cikrū atsitikimū. Tai buvo anū vasarū, kai aš buvau kaimi strainiausias bernas. Ir mergos nepasdalydavo. AINU kartū vakari namo, cik palei raistū strikc ir iššoko. Lyg būtų ožiukas. Bliuana, kap cikra senė ožka, net baltū barzdū turi. Gūdu pasdarė, ale

aš, kū tu pasakysi, nesbijau ir ciek. Pasgausiu, sakau, velne. Negūdzysi gerū žmoniū. Ir dui vycis. Ožiukas strikc per griovį ir ciek jį beregėjau.

— Gal maluji? — lėtai, kaip tikras žemaitis, pasiteiravo Kazys.

— Dzie, nemeluoju. Pats savo aki regėjau.

Kazys pakraipė galvą, kiek nustebo Petro narsumu ir pridūrė:

— Smarkūs vyra ty dzūka.

— Oo. Ir da kap. Prismenu, Perlojon du vyrai visū lenkū būrį sumušė. Buvo tep: atiajo būrys lenkū ir liepia duoc nakcigultū. Žmonys, kad ir nenorėjo, ale davė. Sugulė lenkai, dar sargybū pastatė, ir miegci. Tadu Rimošiaus Jonas pasėmė rusiškū šautuvū, nuėjo pas Kernių Krišiū, o tas turėjo parabeliū. Jie suėmė sargybū, intiajo in vidū ir kad suriks: — Rankas viršun! Lenkai nusgando ir pasdavė. Kitū dzienū atiajo partizanai ir juos nusvarė.

— Ir žematia baisia smarkus. Žina, Keistutis i uns buvo žemaitis. Kryžiuočiams galvas kapoje, iš turma pabėgo. Po tam visa amžiu apstovėje žemaičius. Vo kuoks smarkus ano vaks Vytauts buvo!

— Skaitiau apie Vytautą. Sako, kai jis numirė, tai visas Trakū ežero vanduo pasdarė kruvinas, kap vakari debesys nok saulės.

— Ta aš žinau, — tęsė Kazys, — kap vyns mūsų suoduos vyrs nueje apstovieti Klaipėdas krašto. Kap unts meti bombą, ta prūsų kulkosvaidį supliešė!

Kareivinėje prisirinko daugiau kareivių. Ir jaunų ir jau eilinių, o vietomis matydavosi grandiniai. Kitas net dainą bandė sutraukti. Tik Petras su Kaziu į juosius nekreipė nė kampo akies, vis kalbėjosi apie nar-

Talka jau čia pat

Na, ir bėga tie metai. Nespėjome apsidairyti, o jau jie ir baigiasi. Naujieji ir atskuba, nešdamiesi su savimi naujų darbų, rūpesčių ir siekimų. Pasižiūrime į savąjį laikraštį „Kari“, ir jis tą patį porina. Kas savaitė neša vis didesniu skaičiumi pažymėtą numerį. Šis Nr. 42, o po dešimt bus ir 52 pažymėtas. Vadinas, bus baigta šiais metais jo kelionė ir 1936 metų skaitytojams pasakys nuoširdų sudiev ir iki pasimatymo kitais metais. O ar truks ta 10 numerių prabėgti pro mūsų akis. Kaip bematant!

Pas mus yra įprasta nesiskubinti su laikraščių išsirašymu. Tik tada pajuntame ir pasigendame, kai jau savo laikraščio nebesulaukiame. Tada pradėdame rūpintis vėl jį išsirašyti, siunčiame perlaidas ir laukiame jo pasirodant. Pykstame, kai greit nebesulaukiame, plūstame laikraščių administracijas ir dažnai nekaltai jas apkaltiname. Kad patys esame kelti pavėlavę, nenorime prisipažinti. Argi kas save apkaltina?

Kad laikraštį tvarkingai ir laiku galėtumėm pradėti gauti nuo pat Nr. 1, reikia iš anksto pasirūpinti jį išsirašydinti. Juk tas pats pinigais kainos — vėliau ar anksčiau atsiųsti, o nauda didesnė. Anksčiau išsirašęs — laiku jį gausi. Geriausia laikraščiu prenumeratą siųsti prieš Naujus Metus ir kuo anksčiau. Pirmiausia dėl to. Iš pradžių administracijos, mažiau gaudamos prenumeratos, nėra priverstos smarkiai skubėti, nebūna apverstos ir gali atidžiai ir tvarkingai sutvarkyti sąrašus, adresus ir tokie prenumeratoriai nesiskųs per vėlavę pirmuosius numerius. Pačioje pabaigoje metų ir kitų pradžioje, kada prenumeros dideliais glėbiais apverčia administracijas, ir geriausia norais sunku viską tinkamu laiku suskubti. Beskubant kartais ir klaidų pasitaiko, kurias vėliau tenka taisyti.

Kita skaitytojų rūšis yra, kuri laikraštį išsirašo sausio ar vasario mėnesiais. Su tokiais dar blogiau būna. Kartais ima ir pritrūksta pirmųjų numerių. Pa-

sius vyrus, apie istoriją. Kaziui, kiek buvo matyti iš jo veido, nuotaika žymiai pasitaisė. Jis laišką gal ir pamiršo. Jam baisiai buvo įdomu klausytis, kaip dzūkai mušė lenkus, kaip visi Perlojos ir Varėnos vyrai bėgo partizanais į frontą ir čia kovojo su daug kartų stipresniu priešu, kaip juos išvydavo iš savo kaimų ir dar atimdavo visą municiją.

— Bailiai, kap avelės tie lenkai, kad juos nogla, — vis pridurdavo Petras.

— A daug anų išguldė?

— Daug. Kap musės krito.

Pasikalbėjimą sutrukdė įėjęs būrininkas:

— Paštas. Kazys Raginis!

— Aš, — išsitempė Kazys prieš savo tiesioginį viršininką.

Laiškas visiškai pakeitė Kazi. Marikė rašė! Daug. Apie suvežtą vasarą ir didelius kopūstus, apie žalmargę karvę ir Juozapą, kuris šį rudenį nutarė tuoktis, ir taip toliau.

Petras su dideliu pasitenkinimu apžiūrėjo savo šautuvą ir tuo laiku pasigirdo komanda rengtis pratimams.

Ašmenskas

sivėlavusiems nebėra iš ko pasiūsti jų. Pyksta patys skaitytojai, negaudami pirmųjų numerių, o dar labiau nemalonu redakcijoms ir administracijoms. Negali patenkinti savo skaitytojų. Tas pats buvo įvykę ir su daugeliu 1936 m. „Kario“ prenumeratorių. Vėlesniųjų daugelis nebegalėjo gauti pirmųjų numerių, nors, rodos, jų nemaža buvo spausdinta ir tikėtasi, kad užteks. Tačiau tikrumoje pasirodė, kad sausio pabaigoje ir vasario mėn. prenumeratorių atsirado daugiau, negu buvo laukta. Visa tai įvyko, kad kai kurie platintojai per vėlavę pradėjo platinimo darbą. Bet už tai jų kaltinti negalima. Geriau vėlavę — negu niekad. Juk pradžia visada būna sunki. O „Kario“ talkininkų platesnis darbas juk tik šiemet ryškiau pasireiškė. Daugumas gerų norų talkininkų dar buvo neįgudę spaudos platinimo darbe, tačiau, nežiūrint į tai, naudą padarė didelę ir gražią.

Tad, visa tai turėdami galvoj, jau dabar susirūpinkime nepavėluoti laikraštį išsirašant, taip pat ir platinant jį. Lapkričio mėnuo pats laikas pradėti išsirašyti laikraštį ir pradėti jo platinimo talką. O juk lapkritis jau čia pat. Tad pasirengiamieji darbai jau laukia mūsų. Taip pat ir administracijos pasirengusios sutikti naujuosius 1937 metų skaitytojus.

Pasiteiravus „Kario“ administracijoje teko patirti, kad jau pirmosios 1937 metų „Kario“ skaitytojų kregždės pasirodė su savo prenumeratoriais. Patys pirmieji 1937 metų „Kario“ skaitytojai-prenumeratoriai yra šie asmens: 1) **Alfonsas Stankevičius** iš New York'o (Amerikoje), 2) **Pranas Narvydas** iš Brooklyn'o (Amerikoje), 3) **Brolis Augustinas** iš Pajūrio vienuolyno, 4) **Julius Dirksys** iš Šiaulių, 5) **H. Jakaitis** iš Jersey (Amerikoje) ir 6) **S. Jankauskas** iš Londono (Anglijoje). Kaip matome, užsieniečiai stengiasi anksčiausiai išsirašyti laikraštį. Gal čia jų kraštų papročiai „niekur ir niekad nesivėluoti“ paskatina juos tą patį taikyti ir laikraštį išsirašant. Tai turėtumėm ir mes įsidėmėti. O tuomet ir darbas būtų sklandesnis.

Senieji „Kario“ skaitytojai, ir kitais metais nelikime be savo laikraščio. Tegu jis visad būna mūsų laukiamas svečias ir mielas draugas. Gausesnė jo šeima ir patį laikraštį teigiamiau nuteikia, leidžia daugiau ko duoti savo skaitytojams, gražiau pasirodyti ir įvairiau papuošti savo turinį. Laikraščiu tobulėti daug padeda jo talkininkai-platintojai ir bendradarbiai. Laikraščio įvairumas ir įdomumas nėra vieno leidėjo bei redakcijos nuopelnas, bet kartu ir jo talkininkų. Tad į talkininkus kiekvienas skaitytojas turi žiūrėti su pagarba, kaip į idėjinius darbininkus, kurie nemaža turi darbo, rūpesčių ir kartais šiokių tokių nemalonumų. Kiekvienas idėjinis darbas be to neapseina.

Mielieji skaitytojai, visi į kilnųjį spaudos platinimo darbą. Šiemet žymiai paaugo „Kario“ skaitytojų šeima, kitais metais ji tegu dar smarkiau padidėja. O tai priklauso nuo kilnių jūsų norų ir pasiryžimų. Gražų pasiryžimą parodėte šiemet, ir jis buvo pirmas tokio platesnio masto.

St. Gumbutis

Mūsų karo žandarai

Visų valstybių kariuomenėse yra karo žandarai, kurių paskirtis tvarkyti kareivius, nusižengusius karinei drausmei ir tvarkai.

Mūsų kariuomenėje, ypač Kauno įguloje, tenka sutikti augalotus vyrus, vaikščiojančius lėtais žingsniais po du vyr. ir jaun. puskarininkių laipsniais ir dėvinčius per kairįjį petį tarnybos ženklus, — žalius aksebantus. Tai mūsų karo žandarai.

Dauguma iš kareivių įvairiai supranta jų pareigas ir teises, todėl šis straipsnis ir skiriamas tam, kad bent trumpai visi susipažintų su jų pareigomis ir teisėmis, kurias jiems yra davusi jų karinė vyriausybė.

1. Karo žandaras, eidamas tarnybos pareigas, yra neliečiamas asmuo. (Vid. tar. stat. VI dal. 105 str.).

2. Karo žandaras, pastebėjęs nusižengimą, neturi teisės apie tai nepranešti savo tiesioginiam viršininkui.

3. Karo žandaras nėra viršininkas arba vyresnis tiems kareiviams, su kuriais jis yra vienodo laipsnio, bet turi teisę sulaikyti visų laipsnių kareivius (tame skaičiuje ir viršilas), kai jie kelia netvarką, yra neblavūs, neturi išėjimui iš kareivinių leidimo. Kareivių, kai jie nepasisveikina, netvarkingai apsirengę ir nesilaiko kareiviams nustatytos uniformos, žandarai nesulaiko, bet tik paklausia jų pavardės, ir jas užsirašo iš turimų leidimų vaikščioti po miestą. Neturinčius leidimų išėiti iš kareivinių visus be išimties, kas jie bebūtų ir kokias pareigas eitų, visus sulaiko ir pristato įgulos ar pulko budėtojui, kur arčiau. Apie visus įvykius ir sulaikytus asmenis įsirašo į turimas knygutes, kurias kasdien pristato savo viršininkui.

4. Karo žandarai prižiūri, kad kareiviai ir civiliai gyventojai nenaikintų valdiško turto. Neleidžia smurto iš kareivių pusės civilinių gyventojų atžvilgiu ir atvirkščiai. Prižiūri, kad kareiviai nesirinktų prie karčiamų ir šiaip panašių vietų. Seka asmenis, kurie stengiasi užmegsti pažintis su kareiviais ir kareivius, kurie vaikščioja nepadoriose ir įtartinose vietose. Prižiūri, kad kareiviai nevaikščiotų gatvėmis ir viešose vietose su žemos doros moterimis. Įtartinus asmenis, jei-

Tai buvo vasara...

gu yra reikalas, sulaiko, patikrina jų pasus ir reikiant perduoda karinei ar vidaus vyriausybei.

Tiek trumpai apie mūsų karo žandarų pareigas ir teises, kurios jiems yra suteiktos karinės vyriausybės. Daugelis šias pareigas ir teises savaip supranta ir išsiaiškina. Liktiniai puskarininkiai, o ypač viršilos labai nemėgsta, kai jiems prisistato karo žandarai dėl netvarkingo jų elgesio ar uniformos. Šitos neapykantos ir nepatenkinimo neturėtų būti, nes žandarai šiuo atveju tik vykdo savo pareigą. Kaip jau anksčiau pažymėjau, kad apie tokius karius, kurie nesilaiko nustatytos uniformos, lyg vengia sveikintis, vaikščioja gatvėmis nusmukusiais diržais, su pašalmiais, nešvariais drabužiais, nevalytais batais, dėvi tupliais, neturi jiems priklausomo ginklo, durtuvo ar revolverio, lankosi tokiose vietose, kur kariui netinka būti ar, aplamai, elgiasi taip, kaip karys neturėtų elgtis, žandaras neturi teisės nepranešti savo tiesioginiam viršininkui ir už nepranešimą žandaras yra baudžiamas.

Tačiau, reikia žinoti, kad žandarai stebi karius ne tik iš neigiamos pusės, bet taip pat ir iš teigiamosios. Apie tos dalies kareivius, kurie nuolat rodosi tvarkingi ir gražiai elgiasi, žandarai praneša savo viršininkui, kaip apie pavyzdinę kariuomenės dalį.

Žandaras v. p. Gerulaitis

SKRAIDOMOJI FOTOLABORATORIJA

„Polska Zbrojna“ praneša apie išbandytą Leningrade (Sovietų Respublikų Sąjungoje) fotolaboratoriją, įrengtą lėktuve. Per bandymus lėktuvas buvo pasikėlęs iki 2800 m aukštumo, padaryta 17 fotonuotraukų, kurios tuojuos buvo išaiškintos ir atspausdintos. 15 min. praslinkus gatavos nuotraukos buvo jau nuleistos parašutų pagalba ant aerodromo. Bandymai parodė, kad fotolaboratorija, įrengtą lėktuve, galės veikti ir žiemą, nes lėktuvas aprūpintas specialiu elektros pečiumi, kuris leidžia palaikyti fotolaboratorijoje tinkamą temperatūrą, iki +12°C šilimos, net ir tuo atveju, jei ore bus -25°C šalčio.

Reikalingi laboratorijos darbai skysčiai laikomi specialiuose induose (termosai), prieš vartojant pašildomi ant pečiaus. Skraidomoji fotolaboratorija žymiai pagreitina pristatymą fotografijų iš kautynių lauko arba išžvalgytos prieš pozicijos kariuomenės vadovybei ir štabams.

PRIEŠLĒKTUVINĖS APSAUGOS MOKYKLOS

Vokietijos provincijoje, Brandenburge, Birkenweiderio mieste, iškilmingai atidaryta nauja priešlėktuvinės apsaugos mokykla, kurioje bus rengiami apygardos instruktoriai — priešlėktuvinės apsaugos stambesnių skyrių viršininkai.

Žurnalas „Chimija i Oborona“ praneša, kad dalyvavęs mokyklos atidaryme naujas Vokietijos priešlėktuvinės apsaugos sąjungos pirmininkas gen. von Rock'as savo kalboje pareiškė, jog sąjungos eilėse jau susibūrė 10.000.000 karių. Per apsaugos I laipsnio mokyklas (jų yra 2.000 su 24.000 instruktorių) praleista jau 2.500.000 žm.

Kita aukštesnioji priešlėktuvinės apsaugos mokykla atidaryta Niurnbergo mieste, Bavarijoje.

VOKIETIJOS AVIACIJA

Prancūzų laikraščio „France Militaire“ apskaičiavimais, 1933 m. vokiečių fabrikai pagamino 650 lėktuvų. Tačiau jau 1934 ir 1935 metais pastatyta apie 6.000 naujųjų lėktuvų. Vokietijos civilinėje aviacijoje skaitoma ne daugiau kaip 2.000 lėktuvų. Reiškia, kiti lėktuvai priklauso karo aviacijos. Kitais žodžiais, Vokietijos karo aviacija turi kartu su atsarginiais lėktuvais apie 4.000. Vokiečiai pasiekė savo tikslą: laikyti stipriausiąją Vakarų Europoje karo aviaciją, turėti rikiuotėje apie 2.000 lėktuvų. Apie pusę vokiečių karo aviacijos jėgų sudaro bombonešiai. Smarkiai išaugo ir lakūnų mechanikų ir kitų aviacijos karių skaičius. Anglų dienraščio „Daily Telegraph“ žiniomis, Vokietijos karo aviacijoje šiuo laiku tarnauja 40.000 karių.

Stiprinim šaulius ekonomiškai

Šauliai, žengdami naujuoju keliu, plečią sąjungos veiklą. Naujas Šaulių Sąjungos įstatymas ir statutas, ryškiau apibrėžęs šaulių uždavinius, paliečia ir visuomenę. Ji mielai kviečiama prisidėti prie didžiųjų tautos siekimų ir krašto jėgų stiprinimo darbo. Krašto jaunuomenės sukarinimas ir nepriklausomybės stiprinimo darbas reikalauja sutelktinų jėgų ir nuoširdaus bendradarbiavimo. Mūsų Šaulių Sąjunga ir yra tas židiny, aplink kurį visuomenė gali spiestis ir kuriame kiekvienas susipratęs lietuvis gali rasti širdingos šilimos. Draugėje dirbant galima nemaža nuveikti.

Kultūrinis ir karinis tautos parengimas, fizinis kūno lavinimas ir sportas, šaulių namų statyba, šaudyklų ir sporto stadionų taisymas ir kiti svarbūs šaulių darbai reikalauja daug lėšų ir didelės talkos. Štai šitie didieji šaulių uždaviniai kviečia visuomenę sutelktinai krašto karinimo talkon. Krašto saugumas iš mūsų reikalauja, kad jaunuomenė turėtų gerų šaudyklų, kuriose galėtų mokytis taikliai šaudyti, sporto aikščių, kuriose galėtų mankštinti savo kūną, patogių būstinių, kuriose galėtų daryti susirinkimus, paskaitas, įrengti skaityklas ir t.t. Vienos vyriausybės paramos neužtenka. Reikia, kad ir pati visuomenė paremtų šaulius. Vyriausybė, remdama šaulių darbus, leido Šaulių Sąjungai rengti visoje Lietuvoje pinigine loteriją. Gautas iš loterijos pelnas skiriamas šaulių sąjungos uždaviniams vykdyti. Kad darbas būtų sėkmingesnis, sąjungos vadovybė loterijos vykdymą pavedė Vl. Putvinskio v. I Kauno šaulių būriui. Būrio šauliai loterijos darbus atlieka talkos būdu be jokio atlyginimo. Pusė loterijos laimėjimų skiriama patiems dalyviams (biletų pirkėjams). Kadangi surinktos lėšos skiriamos svarbiems krašto uždaviniams, tai be abejonės, kiekvieno lietuvi priedermė remti ir stiprinti šaulių ekonominę pusę. Kiekvienas, dalyvaudamas šaulių veiklos stiprinimo darbuose, turi progos išbandyti ir savo laimę. Visi šaulių sąjungos loterijos rėmėjai yra dideli šaulių talkininkai ir krašto kultūros ir saugumo stiprintojai. Tad visi dėkimės į šį nemažos reikšmės sutelktinį šaulių darbą.

Mokėjime važiuoti

Netvarkingas važinėjimas dažnai būna skaudžių nelaimių priežastimi. Todėl kiekvienam labai svarbu žinoti važinėjimo tvarka, nustatyta Viešaisiais keliais judėjimo įstatymui vykdyti taisyklių (V. Ž. 548 nr.).

Tomis taisyklėmis nustatyta, kad:

1. Kiekvienas arklių vežimas, kuris važinėja viešaisiais keliais ar gatvėmis, turi būti tvarkingas, stiprus ir švarus; pakinktai turi būti nesuplyšę, švarūs ir gerai pritaikinti arkliui, kad negadintų odos; arkliai turi būti tinkamai išvalyti, be žaizdų ir kūno ydų, be to, važiuotojų ar jokių arkliai turi būti pažaboti ir atitinkamai pakaustyti.

2. Visi arklių vežimai nuo 1936 m. gruodžio 2 d. privalo turėti prikabinatą lentelę su savininko pavarde, vardu ir adresu (žiūrėti lentelės pavyzdį „V. Ž.“ 548 nr.). Sutemus kiekvienas vežimas, kuris važiuoja plentu, turi turėti uždegtą bespalvį žibintuvą, prikabinatą iš kairės vežimo pusės.

3. Kiekvienas važiuotojas ar jokikas turi griežtai laikytis dešinės kelio pusės, tačiau, kai vežimas važiuoja greta plento esančiu vasarkeliu, tai, susitinkant ar prasilenkiant su automobiliu arba kitokiu autovežimiu, draudžiama pervaziuoti iš vienos kelio pusės į kitą.

4. Aplenkta kitą važiuotoją galima tik iš kairės pusės ir tik tada, kai kelias priešakyje yra laisvas ir kai iš užpakalio didesniu greičiu niekas neatvažiuoja. Draudžiama pralenkti kryžkelėse ir staigiose kreivėse, kur tolimesnis kelias priešakyje neaiškiai matomas. Išgirdus signalą, reikia tuojau duoti kelią užpakalyje atvažiuojančiam; duodant kelią reikia laikytis dešinės. Netvarkingu važiavimu draudžiama trukdyti kitam prasilenkti.

5. Kelių ar gatvių susikirtimuose sukant į kairę, reikia daryti kuo didžiausią lanką taip, kad būtų galima įsukti į kelio dešiniąją pusę; sukant į dešinę, reikia daryti kuo mažiausią lanką. Kai kryžkelėse susiburia daugiau važiuotojų, pirmenybę sukta į šoninį kelią turi tas, kuris važiuoja dešinė kelio pusė, autovežimiai gi visais atvejais turi pirmenybę prieš arklių vežimus.

6. Sustoti kelyje ar gatvėje važiuotojas gali tik dešinėje pusėje jo važiuojamąja kryptimi; sustoti tokiose vietose, kur kitiems važiuotojams liktų per siaura kelio, draudžiama. Didelio judėjimo vietose galima iš vežimo išlipti ar į jį įlipti tik iš kairės pusės. Draudžiama risti arklius prie telefono stulpų, medžių ir kitų ne tam tikslui skirtų atramų.

7. Miestuose, miesteliuose ir k. gyvenamose vietose negalima greičiau važiuoti ar joti, kaip risčia. Sėdėti važiuojant ant jienų ar rodiklio draudžiama. Vežėjas negali paleisti iš rankų vadžių. Jis turi nuolat žiūrėti kelią. Jei vežėjas eina pėsčias šalia vežimo, jis turi eiti iš kairės vežimo pusės. Draudžiama palikti kelyje vežimus ar arklius be priežiūros; gatvėse draudžiama vienam žmogui prižiūrėti daugiau kaip vieną vežimą.

8. Gyvulius galima varyti tik važiuojamąją kelio dalimi, žiūrint, kad jie netrukdytų bendro judėjimo keliu ar gatve. Vedant vieną arklių, jį galima pririšti prie dešiniojo užpakalio vežimo kampo; vedant daugiau arklių, jie turi būti surišti gretomis po du ir kiekvienom dviem gretom turi būti po varovą — raitelį. Raguočiai varomi taip pat kaip ir arkliai, varovams einant iš kairės pusės. Arkliai varomi apmauti apinariais, o raguočiai pririšti už ragų; palaidus gyvulius varyti draudžiama.

9. Užkliudęs ir sugadinęs kitą važiuojamąją priemonę arba užkliudęs bei pervaziavęs žmogų ar gyvulį, arba kokią kitą nelaimę padaręs, važiuotojas tuojau turi sustoti ir prireikus, kiek galėdamas, padėti nelaimėje — vistiek, ar jis būtų kaltas dėl to įvykio, ar ne.

10. Kiekvienas važiuotojas ar jokikas turi sekti kelių signalizavimo ženklus bei parašus ir judėjimą reguliuojančio policininko ženklus ir vykdyti tai, kas įspėjama. Susisiekimo priemonę gali sustabdyti policijos tarnautojas, karys — sargybinis ar kelių priežiūros pareigūnas, iškeldamas ranką aukštyn arba, nakties metu, mosuodamas žibintuvu.

11. Atvažiavus į miestą, reikia atminti, kad gatvė yra skirta važiuotiems, o pėstiems yra šaligatviai. Todėl, kad nebūtų trukdomas judėjimas, reikia vaikščioti šaligatviais, o ne gatvių važiuojamąją dalimi. Kryžgatvius ar gatves draudžiama pereiti įstryžai; pereinant, reikia žiūrėti susisiekimo priemonių judėjimo ir signalizavimo ženklų. Vaikščiojant šaligatviais, reikia laikytis dešinės šaligatvio pusės ir eiti greta ne daugiau kaip 3 žmonėms, netrukdam kitiems prasilenkti. Rinktis šaligatviuose didesniais būriais ir tuo trukdyti pėsčių judėjimą draudžiama.

Nusižengusieji judėjimo taisyklėms bus baudžiami pagal įstatymus.

VOKIETIJA SUSIRŪPINUSI DĖL LIROS IR ČEKŲ KRONOS NUVERTINIMO

Vokiečių ekonominiuose sluoksniuose sukėlė nemažą susirūpinimo žinios apie italų liros ir čekoslovakų kronos nuvertinimą. Mat, su Italija ir Čekoslovakija Vokietija turi gan glaudžių prekybinių ryšių, todėl Berlyne rodoma baimės, kad liros ir kronos nuvertinimas gali neigiamai atsilipti Vokietijos eksportui. Į Čekoslovakiją Vokietija išveža daug mašinų, o ypač daug — įvairių pramonės gamybos priemonių.

Labiausiai tačiau Vokietija atjaučia liros ir kronos nuvertinimą prekybinės konkurencijos atžvilgiu Balkanuose ir Vidurinėje Europoje. Vokiečių ekonominiuose sluoksniuose ypač bijomasi dėl prieš kurį laiką pradėto smarkiai intensyvinti Vokietijos eksportą į Bulgariją, Jugoslaviją, Graikiją ir Rumuniją.

ESTŲ PARLAMENTE BUS ATSTOVAUJAMI IR ŠAULIAI

Spalių mėn. pradžioje Viljandi apskrityje pasibaigė dideli estų šaulių manevrai. Manevrai laikomi labai pavykusiais. Ypač gerų rezultatų gauta su naujais radio aparatais. Per manevrus ypatingas dėmesys buvo kreipiamas į apsisaugojimą nuo puolimo iš oro pozicijų maskavimą. Manevrams pasibaigus, vyriausias estų kariuomenės vadas gen. Laydonneris pasakė kalbą, kurioje, tarp kitko, pažymėjo, kad ne tik kariuomenė ir šauliai turi mokėti pasislėpti per puolimą, bet ir kiekvienas pilietis. Todėl tas slėpimosi nuo užpuolimo menas turįs būti kuo plačiausiai paskleistas.

Liesdamas besitartinančius tautos susirinkimo rinkimus, gen. Laydonneris, tarp kitko, pažymėjo, kad antruosiuose parlamento rūmuose bus atstovaujamos moterų ir vyrų šaulių organizacijos. Valstybės galva kviečias šaulius dalyvauti valstybės kūrimo darbe, tik šį kartą ne su ginklu rankoje, bet kaip piliečius, kurie supranta valstybinio gyvenimo reikalus.

Kariai ir jaunuomenė

Didieji manevrai sujūdino ne tik karius. Visuomenė dideliu susidomėjimu juos sekė, ir tas susidomėjimas virto tikra kariams prisirišimo manifestacija, kai pulkai žygiavo į savo gyvenamąsias vietas. Kuklūs miesteliai pasipuošė triumfo vartais, ažuolų šakomis ir gelėmis išdailintais. Gėles teikė į rankas ir bėrė po karių kojų. Apie tai mirgėte mirgėjo visa Lietuvos spauda.

Čia nekartosime tų jaudinančių nuoširdaus sutikimo vaizdų, nes mums rūpi čia panagrinėti kitas momentas. Lietuvos visuomenėj įvyko tikras persilaužimas, kuris ypač matyti jaunuomenėj. Tai didžiausias noras būti kariu. Šių eilučių autoriui teko įvairiose vietose klausinėti vaikų: „Kuo norėtumėte užaugę būti?“ — Kareiviais — atsakydavo jie.

- O ką darytumėt, būdami kareiviais?
- Gintume Lietuvą...
- Ir dar?
- Vaduotume Vilnių.

Tai atsakydavo daugely Lietuvos vietų.

Nežinome, kieno tai nuopelnas. Ar karo vadovybės, kuri auklėdama karius padaro iš jų žmones, žavinčius jaunąją kartą, ar mokytojų įtaka, ar iš viso griežtai pasisukęs į tautinės savigarbos auklėjimo kelią mūsų viešasis gyvenimas, bet viena čia būtų svarbu pabrėžti, kad tuo keliu ir toliau būtų einama, kad vaikų pareikštos mintys apie jų ateitį pasiliktu katekizmu ir kitoms vaikų kartoms, nes iš tikrųjų tai būtų geriausias laisvės laidas.

Mūsų jaunuomenė, gimusi laisvojo valstybės, įgavusi visiškai kitiškos dvasios savumą, negu tie, kurie gimė lietuvių tautai dar jungą velkant.

Beliėka tik sistemingai per šeimynas ir mokyklas juos atitinkamai sąmoninti ir stiprinti lietuviškos dvasios pajautimą.

Mokyklos čia turi didelės auklėjamos reikšmės. Entuziastiškiausia visuomenės dalis karius sutinkant buvo jaunuomenė. „Mes su jumis“ sakė ji savo prakalbose, ir tai nebuvo vien žodžiai. Jų susižavėjusiuos žvilgsnius galėjai įskaityti daugiau negu jie sakė.

Reikėtų pageidauti ateity, kad apie karių žygiavimą būtų labiau informuoti vietos gyventojai. Kartais būdavo naivių klausimų. Ar galima kariams įteikt gėlių? Ar neįsižeis? —

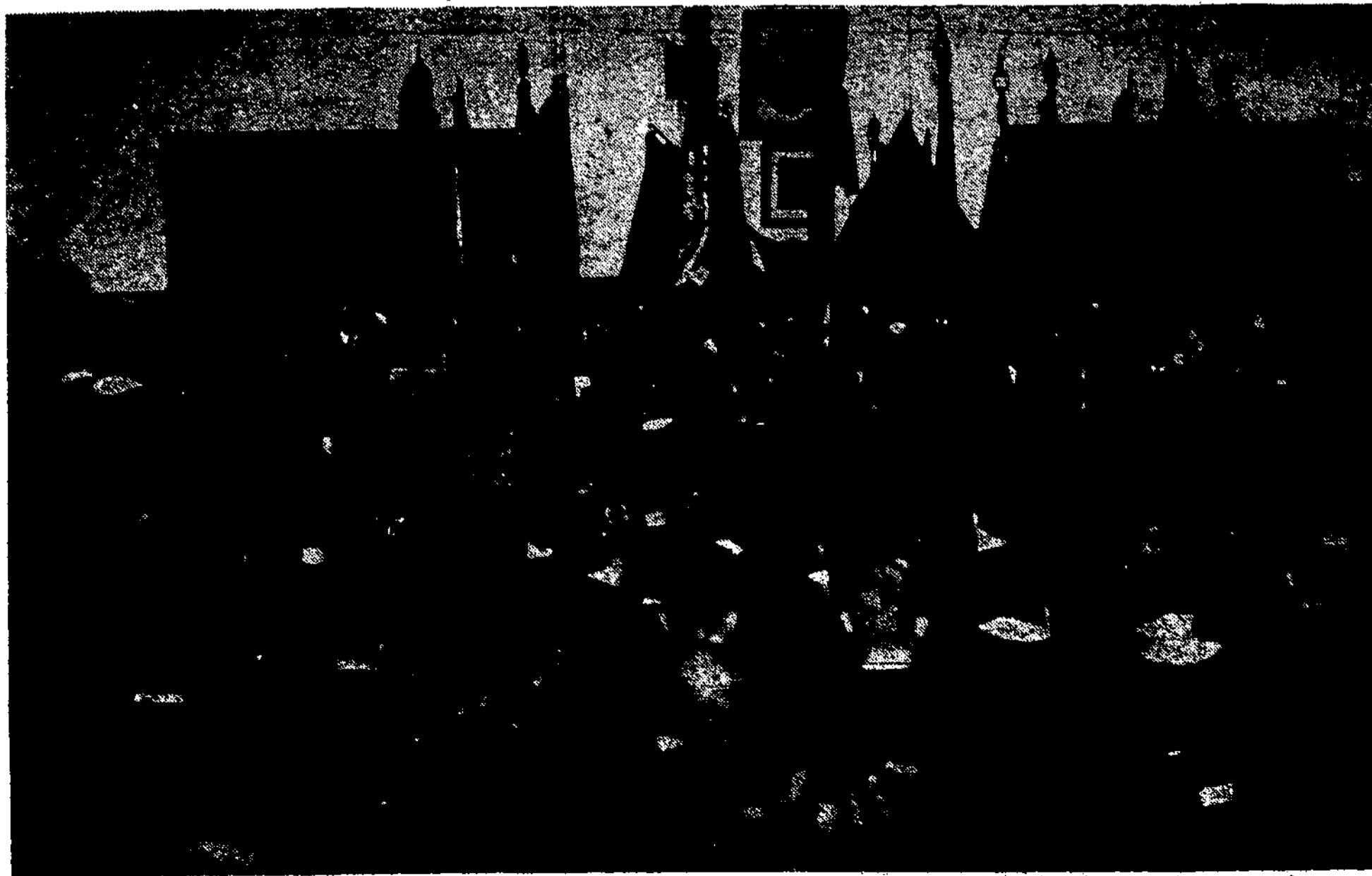
Būtų gera, kad mokytojai, kaip apylinkės švietimo vadovai, išaiškintų žmonėms, kad ne tik galima pareikšti savo jausmus kariuomenei, bet kad tie pareikšti jausmai stiprina karius ir sieja juos į vieną nedalomą šeimyną su visais Lietuvos civiliais gyventojais, kurie pavojaus metu greit gali tapti kariais, arba, kad ir neuždėję uniformos, gali tėvynę ginti įvairiausiais būdais. Pavojaus metu vienodai brangus ir šūvis ir paaukotos šiltos pirštinės ir padrąsinančios kalbos ir grūdai ar auksiniai pinigai.

Viena tėvynės gynimo mintis tejungia mus su kariais.

Ir todėl miela, kai matome priaugančią jaunąją kartą, pasiryžusią aukoti gyvybę tėvynei ir brangu, kai šiuos gražius jausmus nesidrovima parodyti ir pareikšti viešai, nes tai yra šventi ir garbingiausi lietuvių jausmai.

Tegu ir kitų manevrų metu plevėsuoja vėliavos ir krinta gėlės po karių kojomis. Jos yra mūsų pagarbos ir meilės ženklas mūsų tėvynės gynėjams.

Jurgis Normantas

Akademinio jaunimo iškilmingas spalio 9-sios minėjimas V. D. Universitete.
Iz. Girčio nuotr.

MES SU JUMIS!

(Sveikinimo žodžiai, pasakyti Babtų pr. mokyklos vedėjo mokyto. V. Špakausko grįžtančiai 1936. IX. 26. kariuomenei iš didžiųjų manevrų per Babtų miestelį).

*Non muri, sedi viri sunt praesidium
opidorum.*

*Ne tvirtovės, bet vyrai miestus
apsaugo.*

Garbingi mūsų mylimosios kariuomenės Vadai,

*Atleiskite, kad mes silpnučiai drįstame pastoti
Jūsų narsioms gusariškoms jėgoms kelią. Ne kam ki-
tam, kaip parodyti savo didelį džiaugsmą, prisirišimą,
ir pareikšti Jums nuoširdžios padėkos ir sveikinimo
žodžius.*

*Taigi, sveikiname garbingus, žygiuojančios šian-
dien per Babtus, mūsų mylimos kariuomenės Vadus,
o per Jus ir mūsų narsiąją kariuomenę, begrižtančią
garbingai atlikus didžiuosius manevrus.*

*Sveikiname ir Tėvynės meilės gailėsio akimis
žvelgiame į Jus, garbingi gusarai, ir liūdim, kad mes
silpnučiai negalime paimti bent dalį nuo Jūsų nuvar-
gintų pečių žvangančių ginklų ir eiti, eiti su Jumis
drauge prie Vilniaus Vartų, Gedimino Pilies, gražiųjų
Baltijos krantų ir pasišlakstę ošiančios jūros lietuviš-
ku vandeniui, budėti drauge su Jumis Tėvynės nepri-
klausomybės sargyboje...*

*Valio Mylima mūsų Kariuomenė, Valio Garbingi
Jos Vadai.*

Mes su Jumis.

SPALIŲ 9-JI UNIVERSITETE

Paminėta iškilmingu aktu, įvykusi 13,30 val. Minėji-
mas pradamas tautos himnu ir tylos bei susikaupimo va-
landėle pareikšta pagarba žuvusiems kovoje už lietuvių tau-
tos teises

Akademinio V. V. S. skyriaus pirm. vilnietis Narbutas
pakvietė garbės prezidiuman prorektorius prof. Jodelę, vil-
niečių lietuvių korp! „Vilnijos“ pirm. Raginį, klaidėdžių
lietuvių „Mažosios Lietuvos“ pirm. Klimkaitį, ateitininkų
s-gos pirm. Valantiejų, korp! „Neo-Lithuania“ atst. Steponaitį,
varpininkų s-gos pirm. Vaišnorą, prezidiumų sambūrio
atst. Steponauską, studentų šaulių kuopos atst. šaulių Sajos

pirm. Putvinskaitę ir ats. karininkų korp! „Ramovės“ pirm.
Venclovą. Visi prezidiumo nariai iškėlė daug naujų minčių
Vilniaus vadavimo darbe.

Prorekt. prof. Jodelė priminė, kad mums nereikia nusi-
minti, šis liūdnas faktas tegul bus akstinas tautos vienin-
gumui ir aktingumui, kol nušvis gera proga pasiryžimus
igyvendinti. Ypatingai pareiškė džiaugsmą, kad studentija
tokiais svarbiais momentais moka parodyti didelio vieningu-
mo ir gražių kilnių užsimojimų. Rektorius prof. Mykolas
Römeris, negalėdamas dėl aplinkybių minėjime dalyvauti,
atsiuntė ilgą sveikinimo laišką, pabrėždamas, kad bet kokios
neteisingos skriaudos turinčios būti ir tikrai būsiančios ati-
taisytos. Studentijos entuziazmas buvo didelis. Visi susi-
jungė viena mintimi, vienu troškimu įvykdyti didįjį tautos
pasiryžimą. Universiteto choras, diriguojamas muz. Kavecko,
sugiedojo Tautos Himną ir taip pat Vilniaus Himną „Ei,
pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim!..“

Vakare studentai da'vyvavo vėliavos nuleidimo iškilmėse
prie nežinomojo kareivio kapo. Petr. Budrys

ŽYGIAVOM SU ŠAUTUVAIS

Kauno III valstybinė gimnazija karinio rengimo pamokas
paskutiniu laiku atlieka Ažuolyne: vykdomi manevravimo
pratimai. Paskutinėms pamokoms iš Kūno Kultūros Rūmų
gavome šautuvus ir su jais atlikome pratimus. Šis dalykas mo-
kinius labai nudžiugino. Alf. Šut.

1938 M. BUS TAUTINĖ LIETUVOS SKAUTŲ STOVYKLA

Vyriausioji skautų brolijos vadija iškėlė sumanymą 1938
m. suruošti tautinę Lietuvos skautų stovyklą, o vyriausioji se-
serijos vadija numatė tais pačiais metais suruošti jubiliejinę
skaučių stovyklą. Į tas abi stovyklas bus kviečiama skautų
ir skaučių iš užsienio. Tarybos pirmija abiejų stovyklų ruošimo
veiklą jau patvirtino ir pavedė vadijoms paruošti smulkius
planus.

1938 m. Lietuva minės savo nepriklausomybės 20 m. su-
kaktį, taip pat 20 metų sukaktį minės ir Lietuvos skautų or-
ganizacija. Todėl suprantama, kad šiam žygiui skautai jau iš
anksto energingai ruošiasi.

AVIOMODELIZMAS ITALIJOJE

Pirmoje 1936 metų pusėje italai turėjo 7.945 oro sąjun-
gos (Reale unione nazionale aeronautica) narius, 30 avio-
modelių mokyklų, daugiau per 1000 mokinių, kur pagaminta
75.000 kartoninių modelių. Išduota 61 A klasės ir 55 B kla-
sės sklandytojo liudijimai. Įsteigta 26 civilinės sklandymo
vadų mokyklos, 6 tebesteigiamos, priimta 32 skraidymui mo-
kyti mokytojai, per pusę metų išduota 295 skraidymo liudi-
jimai, kada per ištisus 1935 metus duota tik 430 liudijimų.
Išleista skridimui 76 lapų dydžio 1:250.000 žemėlapis ir 1
lapo 1:1.000.000 schematinis žemėlapis ir rinkinys svarbiau-
siųjų pasaulio orientacijos punktų lakūnams.

MŪSŲ SKYRIAUS BENDRADARBIAI

Nuotaikingai rašo Kleiva
Iš gyvenimo moksleivių;
Dirba dideli, maži, —
Bus apysaka graži.

Va, korespondentas Kūbas
„Kariui“ žinią siūsti skuba,
Nes nuo greičio, žino jis,
Tikrą vertę ji įgys.

Gi fotografas, — šeštokas,
Momentą pagauti moka,
Skelbiu drąsiai ir viešai —
Geros nuotraukos išeis.

Puikiai piešia ir Vitalis
Jis parinkti temą gali,
Kaž apysakų, žinių —
O jis „Kariui“ piešinių.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Į KAUNĄ BUVO ATVYKĘS LATVIJOS KARIUOMENĖS ŠTABO II SKYRIAUS VIRŠININKAS GEN. ŠT. PLK. KIKKULS

Spalių 7 d. 20 val. 40 min. į Kauną atvyko Latvių kariuomenės štabo II skyriaus viršininkas gen. št. plk. Kikkuls rezituoti mūsų kariuomenės štabo II skyriaus viršininką gen. št. plk. Dulksnį.

Svetį stotyje sutiko gen. št. plk. Dulksnys, plk. ltn. Kirlys ir Latvijos karo attaché Lietuvai gen. št. plk. ltn. Kocinš.

Gen. št. plk. Kikkuls Kaune išbuvo porą dienų ir išvyko atgal į Latviją.

KAUNE LANKĖSI ANGLŲ JŪRŲ KARO ATTACHE KPT. TROUBRIDGE

Spalių 6 d. į Kauną buvo atvykęs naujai paskirtasis anglų jūrų karo attaché kpt. Troubridge, kuris paskirtas buvusiojo jūrų kpt. Gould vieton.

Tą progą kpt. Troubridge vizitavo krašto apsaugos ministerį, kariuomenės vadą, kariuomenės štabo viršininką, kariuomenės štabo II skyriaus viršininką ir užsienių reikalų ministeriją.

Tą pačią dieną, vakare, jis vėl išvyko į Rygą, į nuolatinę savo rezidencijos vietą.

PRANCŪZIJOS IR AMERIKOS KARO ATTACHE KAUNE

Spalių 13 d. tarnybos reikalais į Kauną atvyko: Prancūzijos karo attaché Lietuvai ir Latvijai mjr. Genevalis, nuolat reziduojąs Rygoje, ir Amerikos karo attaché Latvijai ir Lietuvai mjr. Gustavas Guentheris, nuolat reziduojąs taip pat Rygoje.

SPALIŲ 9 D. MINĖJIMAS KARIUOMENĖS DALYSE

Kareivinių rajonai taip pat pasipuošė gedulo vėliavomis. Kur laikas leido, buvo pamaldos. Visose dalyse buvo skaitomos paskaitos apie Vilnių ir kovas dėl jo. Paskaitos buvo baigiamos tautos himnu ir Vilniaus giesme „Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim“. Kur stovi kariuomenės įgulos, ten 12 val. rimties minutė buvo paskelbta šūviais. Daugely dalių buvo platinami Vilniaus pasai ir ženkleliai, kuriuos kariai gausiai pirkė.

Tauragės įgulos kariai vaidino istorinę dramą „Taip mir-davo lietuviai“. Vaidino chorui ir orkestrui pritariant. Kitos dalys taip pat stengėsi kuo nors pajavairinti Vilniaus minėjimą. Kai kur greta šūvių, rimties minutė buvo pranešta ir trimių aidais.

SPALIŲ 9-JI PAGĖGIŲ ĮGULOJ

Naktį iš spalių 8 į 9 d. visur užgeso elektros šviesa ir tuo pačiu momentu pasigirdo pavojaus trimitas. Kareivinėse atsirado tamsa ir nežinomybė. Bataliono kariai tuojau pradėjo tyliai rengtis karo žygiui. Netrukus batalionas stovėjo išsirikiavęs kovos parengty, laukdamas vado įsakymo. Staiga rajono elektros šviesa apšvietė karių gretas, prieš kurias stovėjo ir bataliono vadas mjr. Černius. Jis pasakė gražią kalbą, pradžioje primindamas, kad šios nakties pavojus, tai nėra bataliono budrumo patikrinimas, bet kaip minejimas spalių devintosios, kada niekšiškas pietų kaimynas klastingai pagrobė Vilnių. Aną spalių 9-ją naktį irgi mūsų kariai buvo prikelti staigaus pavojaus trimito, tik ne čia, bet Vilniuje. Tad šis pavojus yra tik priminimas ano prieš 16 metų buvusio pavojaus. Jis turi mums priminti, kad mes tokiems netikėtumams visad turime būti pasirengę.

Anksti rytą prie kareivinių ir prie Pagėgių miesto namų pasirodė gedulo vėliavos.

Nuo 10 iki 12 val. kariams apie Vilnių buvo paskaitos. Lygiai 12 val. pasigirdo smarkus sprogimas, o po jo iš miesto elektros ir iš geležinkelio stočių pasigirdo sirenų staigimas. Tai skelbė rimties ir susikaupimo minutę.

Pažymėtina, kad ir save laikantieji vokiečiais daug kur prisidėjo prie lietuvių, minint spalių 9-ją.

A. G.

STATOME SAVO ŠEFUI PAMINKLĄ

5 pėst. D.L.K. Kęstučio pulko II batalionas, stovįs provincijoje, prie naujųjų kareivinių jau baigia statyti savo šefui, D. L. K. Kęstučiui, paminklą.

Paminklo stovas gelžbetoninis, turi 6,50 m aukščio. Iš viršaus padengiamas tamsiai pilkos spalvos granitu. Viršuje bus D.L.K. Kęstučio metalinė stovykla, kuri turės apie 2,50 m aukščio. Prie paminklo yra padaryta 15 m platumo aikštelė. Aplink aikštelę gelžbetoniniai stulpai, tarp kurių bus geležinė tvora. Statybos darbus atlieka prityręs menininkas 5 kuopos gr. Ausėjus.

Vyr. pusk. Br. Čibinskas

DIRBAME PRISITAIKYDAMI PRIE ORO SĄLYGŲ

Spalių 7 d. 7 pėst. pulko 3 kuopos buvo įdomus ir pamokomas pratimas. Tą dieną buvo labai didelis rūkas ir per 50 m nieko nesimatė. Kuopa, tuo pasinaudodama, darė puolimą rūko sąlygomis. Prieš pradėdant pratimą kariams buvo paaiškinta, kaip reikia kautynėse veikti, kada yra rūkas. Po to buvo duotas uždavinys ir netrukus pradėjome artėti. Artėjome visai nesitaikydami prie vietų, tik kiekvienas labai stengėmės, kad nebūtų triukšmo. Skyrininkai komandavo pašnibždomis ir sutartiniais ženklais. Kiek paartėjus buvome sustabdyti, nes tikrai nežinojome, kur ginasi „priešas“. Tačiau neilgai, nes netrukus mūsų žvalgai pranešė, kad „priešas“ yra išsidėstęs prieš Gudų kaimą, kuris nuo mūsų buvo apie 400 m. Greitai užėmėm išeities ribą puolimui, tačiau iš jos pakilome ne staigiai, kaip kad anksčiau būdavo, bet ėjome lėtu žingsniu ir su durtuvais rankose. Ėjomė, kaip šešėliai, kaip dvasios — be jokio garso. Staiga pasigirdo iš „priešo“ pusės keleta šūvių, tačiau jau buvo po laiko, nes mes jau buvome jų apkasuose.

Po pratimų kuopos vadas padėkojo už gerą veikimą.

A. G.

BATALIONAS TURĖS SAVO PARKĄ

5 p. D. L. K. Kęstučio pulko II batalionas, po poligono ir manevrų, uoliai ėmėsi rajono pagražinimo darbų. Visame rajone buvo daug duobių ir kalnelių, o dabar viskas suarta ir išlyginta. Apie visą rajoną apsodinama medeliais, liepų ir kaštanų alėjomis.

Iš pietų vakarų pusės rajono dalis paliekama parkui ir jau apsodinta akacijų gyvatvorė. Šį rudenį pasodinta: 110 kaštanų ir 1100 akacijų.

Vyr. pusk. Br. Čibinskas

Jiems aiškinamas prediktorius

Dmt. Čibo nuotr.

Pamokos apie elektrą.
Eil. Bilvairo nuotr.

JAUNIEJI RYŠININKAI PRISIEKĖ

Spalių 8 d. ryšių batalione buvo jaunųjų kareivių priesaika. Šančių įgulos bažnyčioje karo technikos dalių kapelionas kun. Česaitis, atlaikęs pamaldas ir pasakęs pamokslą, visus jaunus kareivius prisiekdino. Priėmę priesaiką ir grįžę išsirikiavo aikštėje. Išsirikiavusius pasveikino b-no vadas plk. ltn. Vitkauskas. Paskui prisiekusieji praėjo iškilmės maršu.

P. Medalinskas

PRISIEKĖ IŠTIKIMAI TARNAUTI TĖVYNEI

Spalių 12 d. 5 p. D.L.K. Kęstučio pulko jaunieji kareiviai priėmė priesaiką. 9 val. pulkas su vėliava dalyvavo A. Panemunės bažnyčioje pamaldose. Į pamaldas atvyko ir pulko vadas gen. št. plk. ltn. Čepauskas. Pulko kapelionas kun. Abraitis prisiekdino ir pasakė pamokslą. 11 val. buvo bendras priėmusių priesaiką paradas. Paskui buvo bendri pietūs, dalyvaujant karininkams.

V. p. Znotinas

GARBINGAI APGYNĖM RINKTINĖS VARDĄ

Šiais metais priešlėktuvinės aps. rinktinėj buvo nemažas būrelis futbolo mėgėjų, kurie susibūrę į vieną komandą pasiekė gana puikių rezultatų.

Palyginti per trumpą vasaros sezoną su įvairiom kariuomenės dalim ir privačiom komandom sužaidė 8 rungtynes, kurių bendras rezultatas 25:6 rinktinės naudai.

Šalia futbolininkų veikė ir rezervo-kvadrato komanda, kuri 2 rungtynes sužaidė su 1 p. pulku ir vienas — su ryšių batalionu. Šių sportininkų bendras rezultatas 9:9.

Iš atskirų sportininkų pažymėtini v. p. Spirauskas, v. p. Rudys, j. p. Šleževičius, j. p. Laugalaitis.

Pusk. Mažrimas

Orientuojamės iš žemėlapiu

Dmt. Čibo nuotr.

PASISEKĖS PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS PUSVALANDIS

Spalių 11 d. priešlėktuvinės aps. rinktinės kariai radiofone įvykdė kariuomenės pusvalandį. Vaizdelis „Dujokaukė“ visai puikiai pavaizdavo kario gyvenimą kareivinėse ir atostogose — sodžiuje. Stygų orkestrėlis, v. p. Konstantinavičiaus vedamas, įvykdė muzikalinę vaizdelio dalį, o dainininkai gražiai pasirodė kaimiškoms sutartinėms ir karinėms dainoms.

Prie aparato klaususiems pusvalandis prabėgo kaip viena sekundė.

Aplamai, visuomenėj iš radio klausytojų teko patirti, kad mėgstamiausia radio programos dalis — kariuomenės pusvalandžiai. Kitos programos kas klauso, kas neklauso, bet kariuomenės pusvalandžio paklausyti kaimynai pas kaimynus susibūrę veržiasi prie radio aparatų.

Pusk. Mažrimas

IDOMUS VAKARAS

Spalių 10 d. 2 p. p. mokomoji kuopa savo pulko kareivių salėse buvo surengusi šeimynišką vakarą su maža „manevrine“ programa. Programą sukūrė ir atliko savo kuopos kariai. Gr. Tamulio 1 pav. vaizdelis iš manevrų „Paklydęs skyrius“, Gr. Grigonio monologas „Manevrai“, eil. Modzeliauskas pasako baletą: „Melchijoras Putelė — karys“ ir „Jūreivio šokis“. Toliau choras ir boksas — gr. Cypa — eil. Karalius. Programa, nors buvo maža, bet labai linksma ir įvairi, ir atsilankiusieji nepagailėjo katučių. Šokiams griežė kuopos džaz-bandas.

Gr. V-kis

GRAŽINAM RAJONĄ SAVO MEDELYNE IŠAUGINTAIS MEDELIAIS

Seredžiaus įgula prie pat kareivinių rajono turi gražų sodą. Pavasarį tvarkant sodą, mažesnieji medeliai: klevai, liepos ir t.t. buvo iškasami ir persodinami. Per vasarą medeliai prižiūrimi gerai išsilaikė ir dabar iš ten medeliai imami kareivinių rajono pagražinimui. Dabar visas rajonas ir jo takai apsodinami medeliais.

S. v. p. Grigoras

KARIUOMENĖS ŠAUDYME LAIMĖJOM II ir I VIETĄ

Spalių 8 d. Karo Mokyklos šaudykloje buvo tarp divizijų šaudymo rungtynės. Pirmąją vietą laimėjo II divizija. Iš 5 pėst. pulko karininkų jaun. ltn. Aniuolauskas laimėjo II vietą. Iš liktinių 5 p. p. viršila Granickas laimėjo pirmąją vietą, gaudamas dovanų pistoletą.

KARIAI DŽIAUGIASI KRAUTUVE

Anksčiau nesant Kupiškio įguloje karių krautuvės, reikė davo vaikščioti į miesto privačias krautuves. Tai sudarydavo daug nepatogumų. Atidarius vietoje karių krautuvę, kariai džiaugiasi.

Pažymėtina, kad prekių daugumai kainos karių krautuvėje žymiai mažesnės.

Z. Gavelis

ŠACHMATAI KLAIPĖDOS ĮGULOJ

6 p. p. puskarininkų ramovė rengia šachmatų turnyrą. Turnyras prasidės spalių 19 d. Persirungus tarp savęs, bus pakviesti Klaipėdos lietuvių klubo šachmatininkai.

Dar reikia pažymėti, kad pereinamais metais buvo pakviesti paštininkai, su kuriais baigėm lygiomis. Šiomet padaryta toje srityje pažanga ir manom laimėti prieš antruosius. Minimą darbą apsiėmė tvarkyti vyr. pusk. Atstupa, kuris toje srityje gerai nusimano.

Virš. Leknickas

Sporto kronika

8 P. P. — Š. S. K. — 3:1 (0:1)

Spalių 11 d. „Makabi“ aikštėje buvo žaidžiama dvejų pirmenybių rungtynės. 8 p. p. gražiai laimėjo prieš stiprią Š. S. K. k-ą, parodydamas kombinuotą ir darnų žaidimą. Po šių rungtynių 8 p. p. laikosi trečioje vietoje. V. R.

NAUJAS FUTBOLO SAJUNGOS PIRMININKAS

Nuo š. m. 10 d. Lietuvos kamuolio žaidimų sąjungos pirmininku yra paskirtas ats. plk. ltn. gyd. A. Jurgelionis, buvęs anksčiau kariuomenės fizinio lavinimo inspektoriumi. Naujas pirmininkas sporto sluoksniuose yra gerai žinomas, nes anksčiau buvo kūno kultūros rūmų direktoriumi ir kai kurį laiką jau buvo futbolo sportui vadovavęs.

FUTBOLO PIRMENYBĖS

Iki spalio 18 d. Lietuvos pirmenybėms yra sužaista 26 rungtynės ir iki pirmenybių pabaigos liko dar sužaisti 10 rungtynių.

Pereitos savaitės pirmenybių rungtynės davė labai mažus rezultatus, o dvejų rungtynės visai be įvarčių baigtos. C. JSO laimėjo prieš LGSF 1:0, ŠŠ Kovas su Š. MSK sužaidė 0:0, KSS su Tauru baigė lygiomis 1:1 ir LFLS su Švyturiu 0:0.

Iš visų rezultatų buvo visai nelauktas KSS lygiosios su Kauno Tauru. Pirmą puslaikį tauriečiai turėjo 1:0 savo naudai ir KSS išlygino tik antro puslaikio pabaigoje. Aplamai, rungtynės praėjo su žymia Tauro persvara ir puolėjų netaiklumas nedavė pasiekti didesnio rezultato. Nors KSS vieno taško nustojo, bet pirmaujančios vietos nepaleido.

Labai gražios ir įspūdingos buvo ŠŠ Kovo — Š MSK rungtynės. Tai buvo tikroji pirmenybių kova su daug jaudinančiais momentais. Tačiau įvarčių per visas rungtynes ne vieno nekrito. Š MSK pirmenybių lentelėje stovi paskutinėje vietoje, o ŠŠ Kovas trečioje.

C JSO šių metų pirmenybėse dar nepralaimėjo ne vienu rungtynių ir dabar, po paskutinio laimėjimo prieš LGSF 1:0, turi tiek pat taškų kiek ir KSS. Tačiau blogesnis golų santykis C JSO stato į antrą vietą.

LFLS paskutines savo rungtynes prieš Klaipėdos Švyturį baigė 0:0. Savo eilėse LFLS neturi dvejų geriausių žaidėjų — Lingio ir Baliulevičiaus, kurie futbolo vadovybės yra nubausti ir nuo rungtynių suspenduoti 3 mėnesiams.

Spalių 18 d. Kaune žaidžia Klaipėdos Švyturys prieš ŠŠ Kovą ir Klaipėdoje KSS ir Marijampolės Šaulys.

LENGV. ATLETIKOS SEZONO UŽDARYMAS

Spalių 11 d. valstybiniame stadione buvo paskutinės šiais metais lengvosios atletikos rungtynės ir jomis oficialiai buvo baigtas šių metų sezonas.

Šaltokas rudens oras trukdė parodyti visą mūsų lengvatletų pajėgumą ir pažangą, padaryta per metus. Jaunių klasėje tik vienas Jankauskas (Panevėžys) 3000 m bėgime padarė naują rekordą, prabėgdamas šią distanciją per 9 m. 51,4 s. Senjorų klasėje Šimanas I 2000 m prabėgo per 5 m. 55 sek. Rezultatas įskaitytas nauju rekordu, nes toks nuotolis buvo bėgamas pirmą kartą.

Rungtynėse dalyvavo per 100 sportininkų.

KREPŠINIO TURNYRAS

Krepšinio turnyre pereinamajai dovanai laimėti yra jau sužaista daug rungtynių: Al. JSO — Sparta 8:4, Tauras L — Grandis A 30:8, LGSF A — KPSK B — 13:6, C JSO L — Makabi 31:8, Sparta A — KSK-Kultus B 90:4, Grandis L — C JSO A — 38:12, Tauras A — Al. JSO A — 12:11, C JSO A — Š MSK B 32:0. Turnyro rungtynės bus dar spalio 18, 20, 22 d. d., o spalio 25 d. bus visos finalinės kovos. Tuo tarpu aiškių finalistų dar nėra.

DVIRAČIŲ LENKTYNĖS

Spalių 11 d. JSO vadovybė buvo surengusi dviračių lenktynes Kaunas — Jonava — Kaunas distancijai (70 km). Visas pirmąsias vietas laimėjo Klaipėdos dviratininkai.

Jūs Šaulių gyvenime

PRISIEKĖ VILNIUI

Spalių 9 d. minėjimą Žemės ūkio Akademijoj (Dotnuvoj) surengė šaulių būrys drauge su V.V.S. skyriumi. Minėjimas prasidėjo bažnyčioje pamaldomis, kuriose dalyvavo šaulių ir visų korporacijų vėliavos, akademijos rektorius, profesūra, studentai ir vietos gyventojai. Po pamaldų vėliavų, šaulių ir studentų eisena nuvyko prie Vilniaus medžio, kur sugiedojus himną, granatos šūvis pranešė tylos minutę. Po to V.V. S-gos vardu kalbėjo prof. F. Kemešis ir paskaitė Vilniaus priesaiką.

Akademijos šaulių būrio vardu gražų ir turiningą žodį pasakė stud. Šantaras. Minėjimą baigiant studentų choras sugiedojo „Mes be Vilniaus nenurimsim!“.

Vakare šaulių būrio vadovaujama eisena su deglais nuvyko į Gelainių kalnelį prie laužo, kur susirinko didžiulė minia apylinkės gyventojų. Prie laužo įspūdingas kalbas pasakė akademijos vyr. asist. J. Sadūnas ir stud. F. Grumbinas, o lektor. A. Budriūno vedamas studentų choras sudainavo keletą kariškų dainų.

Rck.

PAGERBTI ŽUVĘ PARTIZANAI

Rugsėjo 27 d. Kurtuvėnu šaulių būrys (Šiaulių apskr.) pastatė ir iškilmingai pašventino cementinius karinius kryželius savo žuvusiems 6 partizanams. Į iškilmes atvyko 8 pėst. pulko atstovas kpt. Komarauskas, rinktinės atstovas p. Pagirskas, aplinkinių būrių vadai, daug šaulių ir didelė minia vietos gyventojų. Kryžius pašventino vietos klebonas kun. Katinas. Po pašventinimo šauliai buvo prisaikdinti ir nuvyko į iškilmingąjį posėdį mokyklos salėje. Iškilmingam posėdy nutarta pasveikinti Tautos Vadą, Š. Sąjungos vadą ir kariuomenės vadą. Iš kurtuvėniškių partizanų 1919 m. lapkričio mėn. kovose su bermontininkais yra žuvę šie: Petras Burba, Tomas Burba, Juozas Vitkauskas, Vincas Kačenauskas, Vacys Rosinas ir Jonas Birgila. Kryžius padirbdino ir atsiuntė šaulių būriui karių kapų tvarkymo komisija. Kurtuvėnų partizanams 1919 m. vadovavo mokytojas K. Klupšas, kuris veikė pagal nurodymus tų laikų prad. mok. instruktoriaus, o dabartinio inspektorius K. Ubeikos. Šiauliškiams ir apylinkės piliečiams gerai pažįstamas, visada optimistiškai ir tautiškai nusiteikęs K. Ubeika yra nemaža padaręs partizaninio darbo srity.

L. B.

ŠAULIAI SUTVARKĖ KARIŲ KAPUS

Gižai. Parapijos kapuose yra palaidota trys Lietuvos kariai ir vienas šaulys. būtent. 1) 2 p. pulko eil. Jonas Riškevičius, miręs 1920. II. 29, 2) II atsargos bataliono eil. Vincas Miltakis, miręs 1920. I. 1, 3) elektro-technikos bataliono eil. Bronius Česnevičius, miręs 1922. V. 22. ir 4) (17) Gižų būrio šaulys Juozas Palaikis, miręs 1930. X. 15.

Gižų šaulių būrio rūpesčiu sutvarkyti karių kapai ir pastatyta visiems po atitinkamą karinį kryželį.

Spalių 11 d., minint Vilniaus užgrobimą, būrys užpirko tai dienai pamaldas, kuriose, be šaulių, dalyvavo ir vietos organizacijos. Pamokslą pasakė kun. J. Valaitis, buvęs 1 p. pulko kapelionas. Po pamaldų visi organizuotai nuvyko į kapus. Čia kryželius pašventino ir pamokslą pasakė kun. Gustaitis. Toliau kalbėjo būrio švietimo vadovas šl. V. Ignatavičius ir „Pavasario“ kuopos atstovas V. Karalevičius. Sugrižus iš kapų, įvyko iškilmingas posėdis ir padaryta rinkliava. Surinkta 22 lt. 50 ct., už kuriuos nupirka ženklų ir įlipinta į bendrą Gižų visuomenės Vilniaus pasą.

Viktoras Vytenietis

APŠVIETOS TVIRTŲIŲ TINKLAS DIDĖJA

Alytaus apskrity keliose vietose šauliai statydinasi namus. Alytų gražioje vietoje — pušyne prie Dariaus-Girėno gatvės XIX rinktinės šauliai statydina didžiulius paminklinius karininko J. Juozapavičiaus vardo namus. Sienos beveik baigtos. Namuose bus dvi didžiausios Alytų vaidinimų salės ir kitos būstinės. Šis namas bus viso Alytaus papuošalas.

Nedzingėj taip pat statomi namai. Medinės sienos jau baigtos.

Dar manoma statyti namai Merkinėj, Alovėj ir kituose miesteliuose. Jeigu tik ši savo gražų užsimojimą šauliai ryžtingai įvykdys, tai Dzūkija turės neretą tinklą šaulių namų — apšvietos ir kultūros tvirtovių.

A. M.

VISAS PELNAS ŠAULIŲ NAMAMS

Spalių 3 d. XIII Mažeikių šaulių rinktinės vadovybė 3 Mažeikių šaulių būrio klubo būstinėse surengė rudens balių.

Neseniai susidaręs rinktinės choras, p. Koscevičiaus vadamas, vykusiai padainavo keletą dainų. Publika šį choro pirmą pasirodymą sutiko tiesiog entuziastiškai. Nemaža į balius programos pajavirinimą įnešė tautiniais drabužiais apsirengę šokėjai ir šokėjos.

Baliuje buvo ir laimės šulinys. Pažymėtina, kad fantai, kurių tarpe buvo ir brangesnių, visi buvo paaukoti visuomenės.

Į balių be gausaus vietos ir artimesnių apylinkių inteligentų skaičiaus buvo atsilankę rinktinės vadas plk. lt. Išlinskas su ponia ir kt. aukšt. svečių.

Iš gauto pelno rinktinės vadovybė Sedos šaulių būrio namų statybai baigti paaukojo 100 litų, o kitas visas pelnas paskirtas rinktinės namams.

P. G-by

GRAŽUS ŠAULIŲ CHORO PASIRODYMAS

Spalių 11 d. V. V. S-gos Dotnuvos miestelio skyrius šventė savo darbų dešimtmečio sukaktį. Po iškilmingo akto buvo koncertinė minėjimo dalis. Koncertinę dalį įvykdė Ž. Ū. Akademijos šaulių vyrų ir bendras akademijos studentų chorai. Ypač visiems patiko p. A. Budriūno vedamas šaulių vyrų choras, sudainavęs keletą kariškos nuotaikos dainų. Gražiai pasirodė ir bendras studentų choras.

RCK.

V MARIJAMPOLĖS RINKTINĖS SPORTO DIENA MARIJAMPOLĖJ IR KALVARIJOJ

Rugšėjo pabaigoj buvo įvykdyta V šaulių sporto diena Marijampolėje ir Kalvarijoje. Čia abiejose vietose dideliu pasirengimu pasirodė šaulės seselės, atlikdamos gražius ir sudėtingus bendruosius judesius, šokius ir gyvus paveikslus (Marijampolėje). Graži jų sportinė apranga kelė žavinčio įspūdžio.

Šiems pasirodymams daug darbo turėjo Marijampolės ir Kalvarijos moterų šaulių būriai ir Balsupių, Patašinės, Krosnos, Rūdelės, Trakėnų ir kitų būrių moterų skyriai ir jų parengėjos šs. Stalauskienė, Čereškaitė, Tumosienė, Mizerevičienė, Matulevičienė ir kitos.

Gera pasirodė ir lengvaatletai, kurių skaičius Kalvarijoje šiemet žymiai pašoko — jų buvo 145. Bėgimuose ir šuoliuose dalyvavo ir šaulės.

Iš marijampoliečių daugiau taškų surinko 30 Marijampolės š. b., t. y. 163 taškus, o iš kalvarijiečių — 6 Kalvarijos šaulių būrys — 124 tašk. Tuo būdu 31 Daukšių būrys liko 1936 mt. rinktinės lengvosios atletikos nugalėtojas, nes surinko 288 taškus. II vieta teko 44 Igliskėlių š. m. su 280 tašk., III vieta teko 54 Skriaudžių š. m. su 201 taškų. 31 Daukšių būrys laimėjo kuopos ir rinktinės pareinamąsias dovanas, kurias laikė 44 Igliskėlių ir 54 Skriaudžių š. būriai.

Atskirais nugalėtojais 1936 mt. rinkt. lieka: 44 Igliskėlių š. b. š. Degutis J. — 32 taškai I vieta, 44 Igliskėlių š. b. š. Tūrūta Pr. — 31 taškas II vieta, 31 Daukšių š. b. š. Šeimys Pr. — 29 taškai III vieta ir 55 Veiverių š. b. š. Sabas J. — 29 taškai III vieta.

SVARBŪS PAKEITIMAI LATVIŲ AUKŠTŲJŲ KARININKŲ TARPE

Zemgalės divizijos vadas generolas Rudolfs Bangerskis dėl senatvės paleistas iš karo tarnybos į atsargą. Jo vieton paskirtas Latgalės divizijos vado padėjėjas generolas Žanis Bachs.

1 Liepojos pėst. pulko vadas pulkininkas Janis Ezerinš perkeltas į Vidžemės divizijos štabą, paskirtas tos divizijos vado padėjėju ir pakeltas į generolus. Jo vieton paskirtas 3 Jelgavos pėst. pulko plk. lt. Konstantins Mateuss ir pakeltas į pulkininkus.

11 Dobelės pėst. pulko vadas plk. Nikolajs Dūze perkeltas į Zemgalės divizijos štabą, paskirtas tos divizijos vado padėjėju ir pakeltas į generolus. Jo vieton paskirtas 7 Siguldās pėst. pulko vadas pulkininkas Karlis Bojars.

6 Rigas pėst. pulko vadas plk. Rūdolfs Kliusons perkeltas į Latgalės diviz., paskirtas tos divizijos vado pad-

jėju ir pakeltas į generolus. Jo vieton paskirtas 8 Daugavpils pėst. pulko plk. lt. Rudolfs Ceplits ir pakeltas į pulkininkus.

7 Siguldās pėst. pulko vadu paskirtas 2 Ventspils pėst. pulko vadas plk. Vilis Spandegs, o jo vieton paskirtas to paties pulko plk. lt. Janis Stulpinš ir pakeltas į pulkininkus.

Latgalės artilerijos pulko vadas plk. Visvalds Dūms perkeltas į aukštąją karo mokyklą, o jo vieton paskirtas Kurzemės divizijos štabo viršininkas plk. Janis Žids.

Latgalės artil. pulko plk. lt. Edgars Plūcis perkeltas į Kurzemės divizijos štabą, paskirtas to štabo viršininku ir pakeltas į pulkininkus.

Be to, daug pakeitimų padaryta ir žemesnio laipsnio karininkų.

DŪMINIS BOMBOSVAIDIS

„Times“ informacijomis, britų kariuomenės kai kurie tankų daliniai būsią aprūpinti dūminiais bombosvaidžiais. Jų panaudojimas būtų šis: kai tanko vadovas pastebi prieštankinį ginklą, jis iššauna dūminę bombą, kuri sudaro prieš tanką apie 60 metrų tirštą debesį. Šių dūmų apsaugoje tankas gali manevruoti, sumažindamas prieštankinio ginklo atsparumą.

SUNKŪS ITALŲ PĖSTININKŲ PABŪKLAI

Tarp naujųjų ginklų, turėjusių įtakos į pėstininkų reorganizaciją, pažymėtinas granatsvaidis 4,5 cm, 1935 metų modelio. Jis susideda iš paties pabūklo ir lafeto. Ši ginklą ir dar dvi dėžės municijos gali nešti trys žmonės.

Jo našumas: 100—500 metrų; greitošauda — 8 iki 10 šūvių per minutę. Skeveldrų sklaida 15—20 metrų spindulyje.

Kiekvienas pėstininkų batalionas aprūpinamas daliniu iš trijų grandžių po tris granatsvaidžius kiekvienoje. Šie vietnetai, reikiant, bus padalinti tarp pirmojo ešelono kuopų.

Ginantis granatsvaidžiais šaudys tas vietovės dalis, kurių nepasiekia kitų ginklų ugnis.

MOTERYS KRAŠTO APSAUGOJE

Lenkų dienraščio „Polska Zbrojna“ žiniomis šiuo laiku Lenkijos šaulių sąjungoje ir karinio rengimo organizacijose dalyvauja apie 40.000 moterų. Šis skaičius nepatenkina dienraščio — kariuomenės organo bendradarbio, kuris ta proga primena, jog 1.000.000 gyventojų tenka apie 1000 karui parengtų moterų. Tuo tarpu Lenkijoje 100 vyrų atitinka 115 moterų (Vokietijoje — 100 moterų, Sovietų Sąjungoje — 112 moterų).

Sporto organizacijose moterų skaičius išaugęs. 1932 metais jų buvo 34.300, o 1935 metais jau 91.800. Tačiau fizinio rengimo instruktorių skaičius keičiasi: 1932 m. jų buvo 800, 1934 m. — 1300, o 1935 m. tik 1100.

Valstybinį sporto ženklą gavo: 1932 m. 10.468 moterys, 1933 m. — 20.383, 1934 m. — 25.178, bet jau 1935 m. sporto ženklą gavusiųjų moterų skaičius nukrito iki 17.488.

Laikraštis ragina lenkes daugiau susirūpinti krašto apsaugos reikalais.

JAPONIJOS NAUJAS NAIKINTUVAS

Kaip praneša japonų spauda, jų kariuomenė įsigijusi naują naikintuvą, „Devoitine 510“ tipo. Tai yra monoplanas Hispano-Suiza vandeniu vėdinamu 860 PS motoru. Sparno plotis 12 m, ilgis — 7 m. Į 5.000 m aukštį pakyla per 6 min., į 8.000 m per 11 min. Didžiausias greitis 5000 m aukštyje 402 km per valandą. Ilgiausias skridimo laikas 2½ valandos. Ginkluotas 2 kulkosvaidžiais arba maža 20 mm patrankėle, kurios ugnies greitis 200 šūvių per minutę.

KOMUNISTAI TRUKDĖ MANEVROS

Rugpiūčio mėn. pabaigoje Čekoslovakijoje buvo dideli kariuomenės manevrai, kuriuose dalyvavo sovietų, prancūzų, rumunų ir jugoslavų misijos. „Polska Zbrojna“ rašo, kad čekoslovakų žandarmerija nustatė, jog vietiniai komunistai trukdė manevrų eigą. Keliose vietose buvo pertraukti telefono ryšiai, perpiauti laidai ir t.t. Socialdemokratų laikraštis „Ranni Noviny“ ta proga rašo, kad nereikia manyti, jog komunistai veikia šiais atvejais savo noru. Jie tikrai buvo gavę įsakymą iš kažin ko, pasislėpusio už eilinių partijos narių pečių.

Mūsų virėjas

Pietų metas kai atėjo,
Mes tuoj skubam prie virėjo.
Iš virtuvės eina garas,
O virėjas mūsų geras.
Samtį per katilą traukia,
Ir ateinant mūsų laukia.
Sėd ant katilo sukaitęs,
Ir rankoves pasiraitęs.
Skaito samčius sriubios riebios,
Nuo paviršiaus dugnan griebia.
Aplink sklįsta kvapus garas,
O jis šypsos žodį taręs.
Ar eiliniui, ar naujokui,
Nedarys skirtumo jokio.
Savo pareigas jis žino,
Visus skaniai pavaišino.
Už tai jam nuo mūsų lieka,
Visad nuoširdi padėka.
Už skaniai valgį išvirtą,
Vertas jis tikrai pagirti.
Prisivalgę mes lig soties,
Linkim jam geriausios kloties.

M. Kisielius

IRGI TARNAUTOJAS

Naujokų ėmimo komisijos pirmininkas klausia naujoko Stankaus:

— Prašom pasakyti savo užsiėmimą prieš kariuomenę.
— Tarnautojas! — atsako Stankus.
— Kurioj įstaigoj tamsta dirbotė?
— Ne! Aš tarnavau pas ūkininką, — pataiso naujokas Stankus. Al. Sicila

MENKA MEILĖ

— Dėl tavęs, brangioji, aš pasiryžęs šokti į vandenį ir į ugnį! — kuopos vado pasiuntinys eilinis Mongirdas šnibžda bataliono vado tarnaitėi.

— O kodėl tu vakar vakare pas mane neatėjai?

— Vakar... vakar, vakare!.. Bet, meilute, argi tu nepameni, kaip vakar vakare smarkiai lijo. Juokdarys

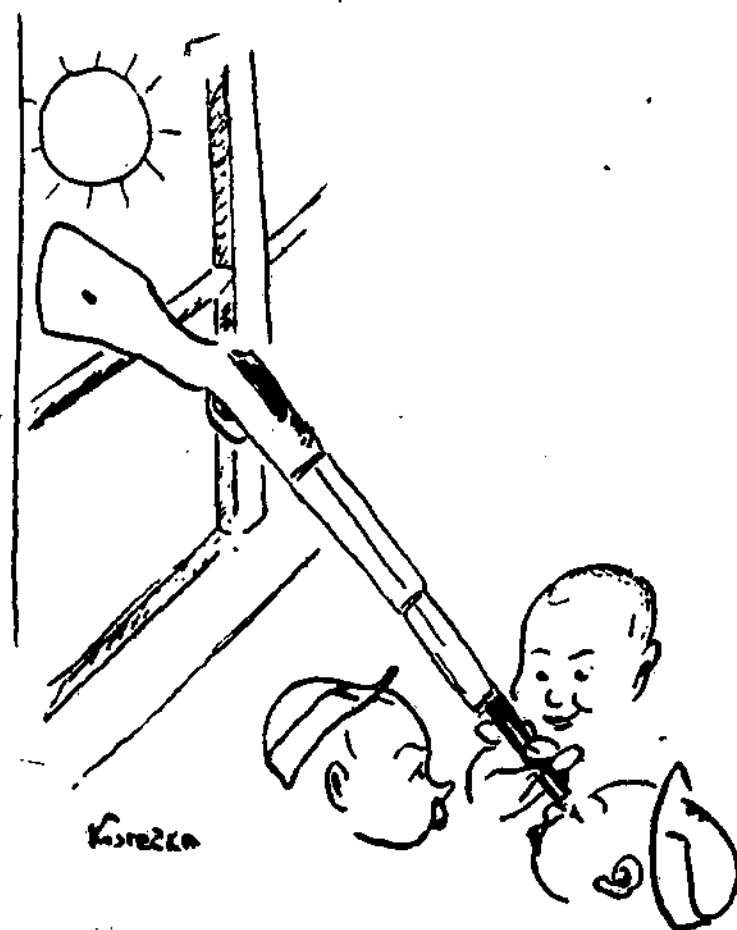
JIS JAU ŽINO

Du jauni kareiviai, Petras ir Vincas, atvykus į kariuomenę, buvo nuvesti į Karo muziejų. Apžiūrėję eksponatus, priėjo prie Laisvės statulos.

— Pasakyk, Petrai, kodėl pergalė visuomet vaizduojama moteries pavidalo, — klausia Vincas draugą.

— Šitai, brole, tu suprasi, kai apsi-
vesi! — atsakė giliai atsidusęs Petras, kuris jau buvo vedęs. Juokdarys

ASTRONOMAI

— Kairėje matau dėmę.
— Bus audra.

GALI PALAUKTI

Viršila (prieš kuopos žygi): —
Pone kapitone, prašau leist pranešti.
Audra ateina.

Kuopos vadas (užsivajojęs):
Prašau netrukdyti. Pranešk, kad ateitų
rytoj, nes šiandien neturiu laiko. L. D.

SUSIKALBĖJO

Jaunas kareivis Raugalas skundžiasi pulko gydytojui.

— Pone gydytojau, man ausys užkurto.

— Prašau nusivilkti iki pusės! — įsako gydytojas.

— Pone gydytojau, aš tikrai nepri-
girdžiu, — aiškinasi j. k. Raugalas.

Al. Sicila

SENIAUSIAS...

— Tai tamsta šitoje apylinkėje esi seniausias žmogus?

— Taip! Nors teisybę sakant, mano žmona už mane keliais metais senesnė. Tik ji man apie tai ir kalbėti uždraudė. pl.

PRAKTIŠKAI ŽIŪRI Į KARIUOMENĘ

Dvi šančių panelės kalbasi apie neseniai išleistą karinės prievolės įstatymą, kad, girdi, karo metu gali būti mobilizuojamos ir moterys.

— Kur, Magdut, norėtum tarnauti?

— Tikrai gusaruose.

— Kodėl?

— Ten tarnauja mano Jonukas ir aš galėčiau su juo pasimatyti, kada panorėčiau.

— O aš pageidaučiau, kad mane paskirtų prie karvelyno. Išmokyčiau karvelius nešioti laiškus mano bernuželiams ir nebereikėtų tų pašto ženklų pirkti. L. D.

PIGIAI PRALEIDO VAKARĄ

— Ar brangiai kainojo pereitas vakaras kine su Maryte?

— Tris litus.

— Tik tris?

— Mat, ji daugiau neturėjo. j. l.

ŠVIETIMO PAMOKOJE

— J. kar Spirga, pasakyk man, kaip bus būtajam laike „aš keliuos?“ — klausia mokytojas.

— „Aš miegojau“, — tamsta skyrinke. pl.

PRIIMTAS KARO AVIACIJOS PUSKARININKIAMS LAKŪNAMS IR MECHANIKAMS RENGTI ĮSTATYMAS

Spalių 6 d. įvykusiame aštuntame seimo posėdyje dalyvavo visi tautos atstovai, kai kurie ministrai, o taip pat ir Krašto Apsaugos Ministeris plk. inž. Dirmantas. Pirmame darbų tvarkos punkte buvo svarstomas karo aviacijos puskarininkiams lakūnams ir mechanikams ruošti įstatymas. Komisijos pirmininkas atst. Mėrkys, paaiškinęs, kad projektas komisijos išsvarstytas ir tvarkingai pataisytas, prašė jį priimti. Seimas minimą projektą ir priėmė.

Pagrindiniai šio įstatymo bruožai yra šie: į mokyklą priimami progimnazijas baigę vyrai, kuriems priėmimo metais sueina 18—24 metai amžiaus, yra nevedę, tinką karo aviacijos tarnybai ir jei jiems nėra atimtos arba aprėžtos teisės. Kandidatus į mokyklą parenka apskričių ir Klaipėdos krašto komendantai, o priima karo aviacijos viršininkas. Mokslas mokykloje trunka 3 metus. Į mokslo laiką įskaitomas jaunų kareivių mokymo laikas ir 1 metų praktika karo aviacijoje. Mokiniai aprūpinami kaip kareiviai, tik mokymo ir praktikos metu mokiniai-lakūnai ir mokiniai - mechanikai gauna dar po 15 litų algos priedo kas mėnuo.

Mokiniai, baigę lakūnų skyrių, gauna II-os eilės karo lakūnų vardą, o baigę mechanikos skyrių — aviacijos mechaniko vardą. Lakūnai ir mechanikai, nepalikti liktiniais puskarininkiais, paleidžiami į atsargą ir gauna po 200 litų pašalpos.

SPRENDIMAS VEIVERIŲ ĮVYKIŲ BYLOJE

Spalių 7 d. vakare kariuomenės teismas paskelbė sprendimą Veiverių įvykių byloje. Balys Juodžbalis nubaustas 6 m. sunk. darbų kalėjimu, Petras Sakalauskas 3 mt., Antanas Rutkauskas, Marė Juočytė, Branas Balčiūnas ir Kazys Kalašinskas po 2 mt. s. d. kalėjimo. Kazys Varkala, Andrius Stravinskas, Pranas Juodžbalis, Antanas Marazas ir Kazys Gustaitis — po pusantų metų s. d. kalėjimo. Visi jie yra areštuoti ir uždaryti kalėjime.

Be to, šioje byloje 14 nubausti nuo 8 mėn. ligi vienerių metų paprasto kalėjimo. Kai kurie iš jų lygtinai nuo bausmės atleisti. Viso nubausta 25 žmonės, o išteisintų 11. Teismo išlaidos uždėtos visiems nuteistiesiems lygiomis dalimis. Sprendimas galutinėje formoje paskelbtas spalių 14 dieną.

RENGIAMASI PAGERBTI KIPRĄ PETRAUSKĄ

Spalių 10 d. vakare valstybės teatre įvyko pirmasis įvairių organizacijų atstovų pasitarimas, kaip pagerbti mūsų didį dainos kūrėją Kiprą Petrauską, kuriam netrukus sueina 25 metai jo kūrybinia darbu.

Iš minimam pasitarime dalyvavusių išrinktas darbo prezidiumas į kurį įėjo Valstybės Teatro direktorius V. Žadeika, operos atstovas sol. Nauragis, šaulių sąjungos atst. Daudzvardas, tautininkų klubo atstovas Chmieliauskas ir dramos artistų atst. Pilka. Vėliau bus taip pat renkamos ir atskiros komisijos, įvairioms sukakties minėjimo iškilmių dalims paruošti. Tą pačią dieną jau išrinkta spaudos komisija: L. Aido red. A. Gričius, XX Amžiaus red. J. Ambrazevičius ir Liet. Žinių red. J. Kardelis. Rengiami sukakčiai paminėti atitinkami komitetai susidarys ir provincijos miestuose bei miesteliuose.

Rengiamos sukakties minėjimo proga, tarp kitko, manoma suruošti Kipro Petrausko gyvenimo ir kūrybos parodą, o taip pat visa tai įamžinti garsinėje filmoje.

ŠAULIAI ŪKININKAI SKATINAMI ĮSIGYTI TAUTINES VĒLIAVAS

Šaulių sąjunga paragino šaulius ūkininkus įsigyti tautines vėliavas. Nesuspėjusieji įsigyti spalių 9-ai, kviečiami įsigyti ligi kariuomenės šventės, lapkričio 23-sios, dienos.

Šauliai ūkininkai savo gražiu pavyzdžiu paskatintų tautines vėliavas įsigyti visus kitus ūkininkus. Būtų labai gražu ir reikšminga, kai per tautos šventę ir kitas tautos ir valstybės šventes visa Lietuva plevėsuotų trispalvėmis vėliavomis.

PROF. LEONO PAGERBIMAS V. D. UNIVERSITETE

Spalių 7 d. vakare V. D. Universiteto didžiojoje salėje įvyko iškilmingas viešas teisių fakulteto posėdis, prof. Petriui Leonui pagerbti. Šio posėdžio metu profesoriui buvo įteiktas ir garbės daktaro diplomai. Iškilmėse dalyvavo universiteto rektorius prof. Roemeris, teisių fakulteto dekanas prof. A. Janulaitis, daug mokomojo universiteto ir teisių fakulteto personalo ir pilna salė studentų. Iškilmingą posėdį atidarė ir jam vadovavo prof. A. Janulaitis. Pirmasis kalbėjo prof. Roemeris, o vėliau prof. A. Rimka ir prof. A. Janulaitis, kuris ir įteikė solenizantui patį garbės daktaro diplomą. Iškilmingas posėdis baigėsi pačiu prof. Petro Leono žodžiu.

APIE KARO MUZIEJAUS VARPŲ MUZIKĄ

1935 metų rudenį Belgijoje buvo užsakyta mūsų Karo Muziejui pagaminti varpų muziką — karlijoną. Ji pagamintas, atitinkama mūsų ekspertų ir muzikos žinovų komisija varpų muzikos nepriėmė, nes rado, kad varpai buvo nepakankamai suderinti. Firma net keletą kartų minimas kliūtis šalino, bet tas darbas nesisekė, ir karlijonas buvo nepriimtas. Tas reikalas vėliau atsidūrė teisme, kur specialiai iškvieštieji ekspertai pripažino, kad 14 varpų iš tikrųjų buvo su trūkumais. Pagaliau su firma susitarta visus trūkumus pašalinti.

Spalių 7 d. Karo Muziejaus vadovybė gavo iš Belgijos pranešimą, kad visi trūkumai pašalinti ir kad belgų ekspertų komisija visus varpus patikrino ir pripažino juos visai patenkinamais. Tuo būdu mūsų Karo Muziejaus vadovybė varpus priimti sutiko.

Taigi, palyginti, netrukus, galbūt dar šiais metais, Karo Muziejaus varpų muziką išgirsime.

MŪSŲ JŪRININKAI KARO PRIEVOLE ATLIKS „PREZIDENTO SMETONOS“ KARO LAIVE

Visai neseniai susisiekimo ministerija susitarė su krašto apsaugos ministerija, kad tie jūrininkai, kurie bus pripažinti tinkami į jūrininkus, kad jie karo prievole atlikti būtų skiriami į mūsų „Prezidento Smetonos“ karo laivą. Vėliau, atlikusieji karo prievole karo laive, bus skiriami jūrininkais į Lietuvos prekybos laivyną.

KAIP RENGIAMSI SAVI JŪRININKAI

Jau kuris laikas susisiekimo ministerija rimtai rūpinasi savų jūrininkų parengimu. Vykdydama numatytą programą, susisiekimo ministerija šiemet pasiuntė į Latviją, Rygos jūrininkystės mokyklon, 7 stipendininkus. Iš jų 4 bus parengti denio tarnybai ir 3 mašinų vadovybei. Dabar susisiekimo ministerija dar yra priėmusi 12 naujų kandidatų jūrininkystės mokslams eiti. Visi šie kandidatai praktiką atlieka laivuose, kurie plaukioja po Lietuvos vėliava.

NUO MOKESČIO UŽ MOKSLĄ ATLEIDIMO TAISYKLĖS

Švietimo ministeris paskelbė valstybinių gimnazijų ir progimnazijų mokesčio už mokslą ir egzaminus normas ir toms normoms taikyti ir nuo mokesčio už mokslą atleisti taisyklės. Taisyklėse sakoma, kad tėvai ar mokinius išlaiką globėjai, norį, kad jų vaikams ar globojamiems būtų sumažinta mokesčio už mokslą norma, turi pristatyti atitinkamos savivaldybės pažymėjimą, kuriame būtų nurodyta jų nuolatinė gyvenamoji vieta ir jos nuotolis nuo mokyklos miesto ribų. Mokinių globėjais laikomi tik teismo skirti asmens. Paliktieji toje pačioje klasėje nuo mokesčio už mokslą neatleidžiami.

Tėvai, kurių vaikams įstatymai suteikia nemokamo moklo teisę dėl jų tarnybos, norėdami ta teise pasinaudoti, kiekvieną pusmetį (tarp spalių 1—5 d. ir vasario 1—5 d.) prieš atleidimo klausimo svarstymą turi pristatyti atitinkamų įstaigų ar viršininkų pažymėjimus.

Tėvai, kurių vaikams įstatymai suteikia nemokamo mokslo teisę ne dėl jų tarnybos (savanoriai kūrėjai, apdovanojami atitinkamais ordiniais ar medaliais ir kt.) atitinkamų įstaigų ar viršininkų liudijimus ar notaro patvirtintą akto nuorašą pristato tik vieną kartą, įstojant mokiniui į mokyklą. Taisyklėse reikalaujami pažymėjimai ir jų nuorašai žyminiu mokesčiu neapmokami.

Naujieji leidiniai

Petras Ruseckas. BAUDŽIAVA. I t., Atsiminimai, padavimai, legendos. Viršelį ir daugumą piešinių darė Tel. Valius. 336 psl. Kaina 6 lt. neįrišta ir 8 lt. įrišta. Kaunas. 1936. Su krauta „Spaudos Fonde“. Šv. Min. knygų leidimo kom. pripažinta tinkama viešųjų bibliotekų ir aukšt. mok. vyr. klasių bibliotekoms. Platesnė recenzija bus kitame nr.

Prof. K. Pakštas. APLINK AFRIKĄ. Nuo Kapštato per Palestiną iki Kauno. II dalis. Viršelis pieštas T. Kulakausko. Spausdinta Raidės spaustuvėje. Išleido Spaudos Fondas. 1936 m. Kaune. 265 psl. Kaina Lt. 3,00.

Čia aprašomas vietas galima rasti ir geografijos vadovėliuose. Bet ten jos sausos, bedvasės. Keliaujant jos kažin kaip nuteikia keliauninką paslaptiniais jausmais. Keliauninkas autorius visa tai perduoda skaitytojams; geografinės žinios įsipina į pergyvenimus ir leidžia skaitytojui pajusti drauge su autoriumi tų kraštų gyvenimo virpėjimą.

Štai, mus geografijos profesorius veda rytiniu Afrikos pakraščiu, nuo Kapštato Europos link. Kelionę skirsto į aštuonius laiškus. Juose aprašo visus įdomesnius dalykus tų vietų, kuriose sustoja vežas autorių laivas „Usaramo“. Pinamos čia geografinės žinios su istorinėmis, kad tiksliau suprastumėm aprašomųjų vietų svarbumą. Autorius moka sutelkti skaitytoją ties norima vieta, pakelti jo nuotaiką, duoti pajusti savos. Laivas praplaukia pro „Gerosios Vilties“ ragą. Autorius susitelkia ir pagarbiai primena, kad tai vieta „turtinga tragiškų praeities įvykių, didžiųjų atradimų, nepalyginamos romantikos ir stambiųjų pasaulio interesų ir kovų atgarsių... Diaz, da Gama, del Cano, Drake ir kitų... nemirtingi žygiai ir ribų nežinanti drąsa šimtmečiais žadina visų tautų jaunimo vaizduotę ir kviečia jį pajusti tolimųjų erdvių pulsą“.

Aprašinėdamas į smulkmenas neįsileidžia. Sumini tik svarbiausias vietas įžimybes. Vietomis net pasigendama tų smulkmenų. Jos būtų vertesnės skaitytojui negu per 20 puslapių duotos geografinės žinios. Kai kur net imi galvoti, kad autoriui jau per daug įgriso tokia ilga kelionė ir atbuko pastabumas. Gražus himnas Rytams, bet iš tų grožybių autorius nė vienos neaprašė. Prikšti to autoriui negalima. Aprašymai, matyt, yra autoriaus antrinis tikslas. Svarbiau jam buvo tų kraštų geografinės žinios, muziejiniai suvenirai, fotografijos ir patikrinimas tų žinių, kurias autorius iš savo katedros skelbia studentams.

Knygoje kreidiniame popieriuje įdėta 49 paveikslai iš Afrikos gyvenimo ir Afrikos parodos, surengtos 1931 m. V. D. Universitete. Taip pat įdėtas lietaus ir upių debito žemėlapis, kuris nušviečia Egipto ir Rytų Sudano priklausomybę nuo Etiopijos.

Mūsų visuomenė mėgsta kelionių aprašymus, todėl šiai įdomiai parašyta knyga reikia pranašauti pasisekimo.

T. Adomonis

Redakcijos atsakymai

B. M. 1) Raštininkų yra dviguba priklausomybė: a) tarnybos metu ir b) netarnybos metu. Tarnybos metu jie priklauso: ūkio skyriaus raštininkai — raštvedžiui, rikiuotės skyriaus — adjutantui, teismo — teismo raštvedžiui ir t. t., t. y. — kam yra pavesta jų darbui vadovauti (vid. tarn. st. 69 str.). Netarnybos metu jie priklauso tų komandų (kuopų) viršininkams, kurias vidaus tarnybos atžvilgiu jie sudaro: raštininkų komandos — dalies adjutantui, sanitarijos — (pulko) ligoninės gydytojui; ūkio kuopos vadas yra tiesioginis viršininkas tarnybos ir netarnybos metu tiems kareiviams, kurie neįskirti į minėtąsias komandas (vid. tarn. st. 66 str.).

2) Raštininkus turi teisę bausti: tarnybos metu tie viršininkai, kuriems jie darbo atžvilgiu priklauso, o netarnybos metu — adjutantas, kaip raštininkų komandos viršininkas, ir ūkio kuopos vadas, kuriam Ū-1 nuostatų 161 str., be aprūpinimo ūkiškėmis gerybėmis, raštininkai pavedami dar ir priežiūros atžvilgiu netarnybos metu.

Šio Ū-1 nuostatų straipsnio nesuderinimo su vidaus tarnybos statuto atitinkamais straipsniais (65—69) nėra, nes ūkio kuopos vadas tik uždeda bausmę, o vykdo ją ir į pabaudų knygą įtraukia adjutantas.

3) Adjutantas negali nevykdyti bausmės, uždėtos raštininkui ūkio kuopos vado: elgtis savo nuožiūra čia negalima.

4) Redakcijos atsakymai yra tik redakcijos nuomonė. Tačiau redakcija stengiasi, kad jos nuomonė sutaptų su kariuomenės vadovybės nuomone ir paaiškinimais.

J. 1) Priklausęs šaulių Sąjungai liktinis puskarininkis, eidamas šaulio pareigas, gali dėvėti karinę uniformą, tuo la-

biau, kad nauja šaulių uniforma mažai kuo tesiskiria nuo karinės uniformos. Prie karinės uniformos galima prisegti šaulio ženklą.

2) Jei liktiniai leidžiama dėvėti netarnybos metu civiliniai drabužiai, tai tuo labiau galima dėvėti ir šaulio uniformą. Tik ar tai tikslu, nes, kaip jau minėjome (p. 1), šaulio uniforma mažai kuo tesiskiria nuo karinės uniformos.

Aplamai, tenka pastebėti, kad nauja šaulių uniforma dar galutinai nepatvirtinta ir todėl griežtų taisyklių jai dėvėti dar nenustatyta.

Ats. j. p. Jz. Šileikiui. Tamsta išstarnavai neliktinio kariuomenės sąlygomis 1 m. 7 mėn. 22 d. ir liktinio puskarininkio sąlygomis 1 mt. ir 4 d. — iš viso 2 mt. 7 mėn. 26 d. Kaip paleistas iš tarnybos atitarnavęs pasižadėtą laiką, Tamsta turi teisės gauti pašalpą, lygią Tamstos paskutinei pagrindinei mėnesinei algai, padaugintai iš išstarnautų metų skaičiaus. Tuo būdu Tamsta gali gauti $2^{8/12}$ mėnesių algos pašalpą, skaitant mėnesiui po 170 lt.

Pasiteiravę Kr. Aps. Min. Pensijų Skyriuje, sužinojome, kad tokia pašalpa Tamstai paskirta.

Eil. A. Valučiui. Pensiją už sveikatos nustojimą kariuomenėje gauna buvę kariai, nustoję sąryšyje su tarnyba kariuomenėje ne mažiau kaip 25% darbingumo.

Ligos sąryšio su tarnyba kariuomenėje klausimą sprendžia ir darbingumo nustojimo %-us nustato Invalidų sveikatos tikrinimo komisija. Invalidų sveikatos tikrinimo komisijos nutarimas, jei karys lieka juo nepatenkintas, gali būti skundžiamas per vieną mėnesį laiko nuo nutarimo paskelbimo dienos Sveikatos tikrinimo skundų komisijai.

Pensija skiriama nuo paleidimo iš tarnybos dienos, jei turis teisę ją gauti buvęs karys paduoda pensijos prašymą ne vėliau kaip per vienerius metus nuo paleidimo iš karo tarnybos dienos. Jei prašymas paduodamas vėliau vienerių metų nuo paleidimo iš tarnybos dienos, tai pensija skiriama nuo prašymo padavimo dienos.

Berželiui. Remiantis „Lietuvos kariuomenės laipsnių įstatymo (V. Ž. Nr. 13, eil. 167) ir Kariuomenės štabo aplinkraščio (1935 m. Nr. 17) 4 p. p. visi kareiviai, baigusieji puskarininkų mokyklas arba mokomųjų dalinių (kuopų, baterijų, eskadronų ar komandų) kursą ir patenkinamai išlaikiusieji nustatytus egzaminus, išleistuvių dieną pakeliami į grandinio laipsnį, o po dviejų tarnybos mėnesių (žinoma, jei dalyje yra laisvų etatų) dalies vado nuožiūra gali būti keliami į jaunesniojo puskarininkio laipsnį. Į vyresniojo puskarininkio arba viršilos laipsnį pakėlimo laikas neaprežtas (L. kar. laipsnių įst. 4 p.).

Todėl, kaip ir kitų specialiųjų mokomųjų dalinių (sanitarijos, veterinarijos, ryšių, inžinerijos, auto ir pan.), taip ir arklių kaustymo mokyklas baigusieji kareiviai gali būti keliami ne tik į jaunesniojo, bet ir į vyresniojo puskarininkio arba viršilos laipsnį.

Mok. Vyteniečiui. Reikia kreiptis komandos tvarka. Jeigu esi šoferis ir turi specialybės liudijimą, tai prie raporto pridėk.

Galvosūkių 40 nr. sprendimas

1. MEkSika, 2. serBEntos, 3. VILNa, 4. rIAUšėS, 5. NEmaNiUnai, 6. RIMgaudas, 7. SIMuliantas.

... Mes be Vilniaus nenurimsim!

Išsprendė: 1) St. Pupkevičius, 2) Juozas Astrauskas, 3) Z. Gavelis, 4) Ignis, 5) A. Ramoška, 6) Ch. Funkas, 7) v. p. J. Zapkus, 8) v. p. Smalenskas, 9) J. S.

Galvosūkis Nr. 42

(Vert. 2 tšk.)

(1—2) + (3—4) + (5—6) + (7—8) + (9—10) + (11—12) + (13—14) + (15—16) + (17—18) + (19—20) + (21—22) = X.

1) Mūrinė siena, 2) Egipto saulės dievas, 3) Fibra neturi ko? 4) Vyti iš kambario ką nors. 5) Prie sodybos esti. 6) įrankis karvėms ganyti. 7) Maistingas gerimas. 8) Maistas. 9) Meilės dievas Romos imper. 10) Paukštis. 11) Be ko negalima girdėti? 12) Grynasis dvibalsis. 13) Ko nenori kiekvienas žmogus. 14) Didelių ledų kalnų sukelti veiksmas. 15) Moteriškas vardas. 16) Ką darai su arklu? 17) Kam mes privalome atkreipti dėmesį? 18) Ką turi kiekvienas žmogus? 19) Tėvų gyvenamoji vieta. 20) Stūmė į priekį. 21) Virvė sunkumam kiloti. 22) Susirinkimų vieta (naud. linksny).

X = populiarus sakiny.

J. Palšis